

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

OSZK

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

CICISBEO

REGÉNY

502

BUDAPEST, 1921

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irod. intézet és könyvnyomda

KIADÁSA

20 könyv
550 / 37

76428

M. N. MUSEUM KÖNYVTÁRA
E. Nyeny. Néprajztudományi
1921. évi 33. sz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

I.

A házi orvosom befejezte a vizsgálatát és visszautalt az íróasztalához, amely a maga nemében volt olyan eredeti, mint a gazdája. Roskadásig tele volt nem oda való tárgyakkal, úgymint három különböző nagyságú gránáttal, egy miniatűr vasúti kerékkel, két Flaubert-pisztollyal, egy rendkívül ízléstelen női kézimunkakosárral, amelyben húsz éves por borított sárguló névjegyeket, de volt ott egy szőlőfürt is kőből, alatta nagy rakás fölívágatlan könyv és folyóirat, négy gyertya nélküli gyertyatartó és egész halmozás üres cigarettadoboz, kezdve a legolcsóbb minőségtől egészen a legfinomabb „Gianacis“-ig. Csak a középben volt annyi hely, hogy a jó doktorom — de csak is ő — szükség esetén meg tudott írni egy receptet. Ilyennek ismertem ezt az íróasztalt gyermekkorom óta, amikor még azt képzeltem, hogy a doktorbácsiknak nem is lehet más íróasztaluk, s ilyen fog maradni mindaddig, amíg az élet meghosszabbítási tudomány, de míg a híres Steinach tanár szenzációs módszere sem lesz képes többé segíteni az öreg barátomon, s ő is követi majd azt a sok, sok patientsét, akit nem tudott megakadályozni abban, hogy elköltözzön erről a furcsa világról.

— Nos? — kérdeztem és kezdtem felöltözni.

Horváth doktor megigazította vastag szarúszélű pápaszemét — (nem tudom miért, de

mindig azt képzeltem, hogy inkább a nagyobb tekintély kedvéért, mint szükségből viseli) — és kicsinylő kézmozdulatot tett. Fellélegeztem.

— Szóval, kutyabajom? — szóltam bizalommal.

Az orvos fölugrott és két kezét a vállamra tette.

— Uram! Ember! Homo sapiens! — kiáltotta fokozatos hangemeléssel, — vegye elő a jobbik esztét, mert ha így folytatja, nem állok jól semmiért sem! Ön egyenesen visszaél az egészségével! Hagyja abba a legújabb regényét vagy drámáját, vagy amin éppen dolgozik és utazzon el azonnal! Azonnal, érti?

— Értem, — hagytam rá, mellőzve minden védekezést. Hisz magam is éreztem, hogy ez így nem megy tovább.

— Végre egy okos szó, — mondta az orvos és vonásai kiderültek. — De ha ez egyszer komolyan akar tenni valamit magáért, nem megy Svájcba, hanem itthon marad Magyarországon, elbújik valahol falun és unatkozik, unatkozik, unatkozik, amíg úgy érzi, hogy főbe kell magát lőnie. Garantálom a hatást, probatum est.

Elsápadtam.

— Kívánjon tőlem amit akar, csak ezt nem, aranyos jó doktorom, — hebegtem, — mert ez lehetetlenség!

— Miért volna lehetetlenség?

— Először is nem ismerek semmiféle ilyen helyet és másodszor nem tudok unatkozni. Még sohasem unatkoztam!

— Ez egyszerűen nem igaz!

— Már bocsánatot kérek — —

— Nem bocsájtok meg semmit sem: ez nem igaz, nem igaz! Hát nem volt-e még sohasem unalmas társaságban? Hát nem volt-e még együtt olyan unalmas emberekkel, hogy azt hitte, hogy

fájdalmában le kell rágnia mind a tíz ujját a kezéről?

— Voltam. Csak hogy sohasem maradtam ott legfeljebb tíz percig.

— Lássa? Ez az. Menjen falura, keresse fel a legunalmasabb embereket, akikkel valaha találkozott életében és maradjon a körükben nem tíz percig, hanem hat hétig és meg fog gyógyulni.

— De doktor úr!

— Dixi! Most pedig ajánlom magamat, talán észrevette, hogy a várószobám tele van betegekkel . . .

Ezzel egy mellékajton kitudszkolt az előszobába, amely szerencsémre sötét volt, mert még csak ott fejezhettem be a toillettemet. Amikor ismét kint voltam az utcán, vén bolondnak minősítettem az öreg doktoromat, haza siettem és ott folytattam, ahol abbahagytam. De még az nap éjjel, amikor ismét csak álmatlanul fetrengtem az ágyamban és gyötörtek a legképtelenebb ideák meg problémák, amelyekkel semmi kedvem sem volt foglalkozni, s állandóan tíz-húsz eltorzult arca vigyorgott reám olyan embereknek, akikre még gondolni sem szerettem, s amikor minden autotülkölésre felriadtam, mert mint a kommunizmus idejében azt képzeltem, hogy most, most jönnek értem is, és jött a reggel és felkeltem és fáradtabb voltam, mint amikor lefeküdtem: beláttam, hogy az öreg Horváthnak mégis csak igaza volt. Túlságosan nagy megrázkódtatásokon esett át az egész világ, mintsem hogy jómagam is úgy éljek tovább, mint ahogy éltem tizenöt év óta. Valami elromlott az én gépemen is. Elgondolkoztam a doktor tanácsán és kezdtem sorba venni azokat a helyeket, ahol legjobb eredménnyel unatkozhatnék. És csodácsodája: alig negyedóra leforgása alatt eszembe

jutott vagy két tucat is, úgy hogy a végén nehezemre esett a választás. Ott volt mindenké előtt egy közjegyző rokonom Pestmegyében, aki évek óta hítt, látogatnám meg őt és családját X-ben, ahol feleségével és hét leányával, apósával és anyósával idillikus életet élt s ahol az orvosom által előírt feltételeket, — kivéve talán az elengedhetetlen bő táplálkozást — bizonyára megjelentem volna, ott volt egy nyugalmazott államtitkár barátom, akinek vagy tízszer szegtem meg már eddig is abbéli ígéretemet, hogy megnézem selyemhernyó tenyészetét Mezővakondon, ott volt egy örökké ifjú alapítványi hölgy Grázban, aki saját állítása szerint életcélját abban látta, hogy engem megházasítson, — szándék, amely már egymagában véve is kizárta, hogy komolyan vegyem kombinációba, ott volt továbbá egy jóképű kanonok, akit még a háború előtt Marienbadban megtanítottam bridgezni és aki azóta állandóan Veszprémbe invitál negyediknek, mert amint írja, sehogy sem képes rendez partit összehozni. Ő nála bizonyára egyuttal ki is pótolhattam volna azt a sok koplalást is, amelyben együttlétünk óta részem volt. De visszatérve a szóban levő helyek hosszú sorozatára, világos, hogy akadt volna ilyen alkalom bőven, de egyikre sem bírtam magamat elhárítani, mert abból a felfogásból indultam ki, hogy az erős kúra még a lovat is megöli. Enyhébb adagokkal is véltem beérhetni, s végül találtam is valamit, amiről azt gondoltam, hogy ez lesz a nekem való arany középút.

Most igazán nem tudom, elárulhatom-e annak a becsületes emberpárnak kilétét, amelyet unatkozó kúrám áldozatául kiszemeltem, anélkül, hogy örök haragját ne vonjam magamra? Azt hiszem, bátran megtehetem, mert hiszen a férj olyannyira testi-lelki jó barátom, hogy bi-

zonyára még sokkal nehezebb feladatokra is vállalkozott volna, hogy elősegítse fölggyógyuláso=mat, míg az asszony annyira imádja az urát, hogy legfeljebb büszkeséggel töltheti el erényes öntudatát, hogy — unatkoztam a társaságában. Szóval, nyugodt lélekkel megírhatom, hogy al=pos megfontolás után választásom Galgóczy Andorékra esett, akikhez előzetes távirati beje= lentés után rövidesen el is utaztam Börgöz= Szentmihályra, ahol a barátom vagy tíz év óta maga gazdálkodott háromszáz holdas birtokán.

Nem volnék egészen őszinte, ha azt állítanám, hogy lemondva minden reményről indultam útnak. „Lasciate ogni speranza . . .!” Oh nem. Magában véve az a tény, hogy addig falun még sohasem töltöttem tavaszt, hanem mindig csak városban ébredtem annak a tudatára, hogy — igazság, vége a télnek: új és ismeretlen szenzáció volt számomra, s legalább is igen egészséges fog= lalkozásnak képzeltem kiülni, teszem egy or= gonabokor elé és azt órákig elnézni, kezdve a rügyezésétől egészen a virágzásáig. Abban sem kételkedtem, hogy, ha csak némi szerencsém van, éppen az én orgonabokromban fülemüle rak fész= ket, amit nemcsak állattani ismereteim kibőví= tése, hanem zenei igényeim kielégítése szempont= jából is örömmel üdvözöltem volna.

Vörösvárig vasúton, onnan pedig kocsin — Andor barátom maga várt az állomáson — tet= tem meg az utat Börgöz=Szentmihályig és cso= dálkoztam, hogy még éltem, amikor célhoz ér= tem. Az októberi forradalom óta ki sem moz= dultam Budapestről, az utazás borzalmait csak az ujságokból ismertem, de még villamoson sem jártam, mert nem volt rá szükség. És most velem is megesezt! Hajmeresztő tapasztalataimról vala= mikor külön szándékozom beszámolni, esetleg idegrázó filmdarab alakjában. Azután ennyi idő

alatt valamikor majdnem Fiuméba is mehetett az ember és onnét akkoriban Velencébe már csak egy ugrás volt. Ezek az emlékek talán még jobban elkeserítettek, mint az utazás testi gyötrelmei.

De már amikor kocsin ültem, azzal vigasztalódtam, hogy márciusban csak bolond kívánczik Velencébe, meg hogy olyan vacsorában lesz részem Galgóczyéknál, mint amilyenről gyomoridegeim képzelődésük paroxismusában sem mertek többé ábrándozni. Hát ami azt illeti, nem is csalódtam és amikor pompás rizling mellett, a kandallóban ropogó tűz közelében ott ültem ezeknek az egyszerű, de végtelenül szeretetre méltó embereknek a társaságában, már nem is gondoltam többé sem az utazásra, sem Velencére, hanem ellentállás nélkül követve vendéglátóim minden komplikációtól ment eszejárását, pillanatig azt képzeltem, hogy ha kellene, talán magam is tudnék így élni a megsemmisülésig. Sőt aznap este, miután előbb részletesen el kellett mesélnem, hogy a proletárdiktatura alatt Budapesten miket tapasztaltam, meg hogy a románok hogyan garázdálkodtak, és miután sok keserőséggel be kellett vallanom, hogy semmitsem várok az entente jobbik eszétől és a párisi béketárgyalásoktól, egészen természetesnek találtam, hogy kezdek az őszi vetés állása iránt is érdeklődni, de még az is tett rám mélyebb benyomást, amikor megtudtam, hogy bort eladni néha nehezebb, mint venni, amennyiben egy alkalommal Andor barátom már közel volt ahhoz, hogy kiengedi a borát az utcára, mert szüretkor nem volt elég hordója, mivel az öreg Lebovits, a vidék élelmes borkereskedője azzal akarta leszorítani a borárakat, hogy az üres hordókat nem adta vissza a gazdáknak. De a marhaállományban várható szaporulat, nem

különben a baromfiudvar belső életében észlelhető különböző mozzanatok ismertetése sem volt reám minden hatás nélkül, oly annyira, hogy amikor a kedves háziasszonyom — rémes utamra való hivatkozással, — tíz óra tájt lefekvést javasolt, örömmel csatlakoztam indítványához és az ágyamba kerülve, nyomban el is aludtam. Igaz, hogy négy órakor ismét fent voltam, de nem bántam, mert legalább megismerkedtem a börgöz=szentmihályi kakasok párját ritkító hangbeli képességeivel, ami az e téren tapasztalatlan naiv városi kedélyemre, mint újdonság határozottan izgatólag hatott.

Az ember mindig a környezetéhez viszonyítja érdeklődését, mintegy automaticæ le= és fölszállítva igényeit, de természetesen ennek is meg van a határa lefelé is, felfelé is. Ki ne tapasztalta volna annak idején, amikor az ilyesmiről még szó lehetett, hogy egy előkelő társadalmi összejövetelen, amelyen a felső tízezrek szépségei összegyűlvék, igényeink egy szinte elképzelhetetlen és többnyire nevetséges maximumra fokozódtak, úgy hogy végeredményben zavarban voltunk, ha el kellett döntenünk, hogy kinek nyujtsuk a szépség pálmáját, míg viszont egyszerűbb környezetben — e pillanatban Börgöz=Szentmihályra gondolok — nemcsak hogy igen elnézők tudunk lenni, de még ott is fedezünk fel szépet, ahol alighanem nincs is. Ilyen hangulatban persze Galgóczyék több mint primitív lakóházát idillikus buenretironak, a bútorokat, amelyeken nem volt semmi különösebb, mint legfeljebb az, hogy kopottak voltak, érdekes régiségeknek néztem és kritikus műtőkésem hegyére véve magát Galgóczynét, kezdtem megérteni, hogy Andor barátom valamikor zálogba adta neki a szívét és lemondva arról a libertinus életről, amelyet legénykorában Budapesten

folytatott, felcserélte a smookingot kurta bekecsével és ezentúl azokban az órákban ment ki a földekre, amelyekben addig — rendesen mámoros fővel vergődött haza a kaszinókból és bálókból.

Galgóczy né középtermetű, határozottan elhízott, harmincnyolc körüli, vörösseszőke asszony volt, élénk zöldes szemekkel, amelyek épp oly beszédesek voltak, mint a kissé nagy, de szép vágású szája, amelyből — jelenlétemben legalább — úgy ömlött a szó, mint felhőből a zápor, úgy hogy ámulattal kérdeztem magamtól, hogy valjon mit is kezdene egy ilyen nő olyan milieuban, pl. a fővárosban, ahol egy óra leforgása alatt több hírt képes összeszedni, mint Börgöz=Szentmihályon egy félesztendőben? Andor csak két évvel volt idősebb a feleségénél, de már semmit sem látszott rajta a hajdani kaszinóbeli viveur. Ő is meglehetősen el volt hízva, szerette a túlbő kényelmes cipőt és ruhát, lehetetlen pofaszakállt eresztett, csak az inge még most is olyan volt mint a patyolat — városi ember előtt immár ismeretlen fogalom — és a nyakkendőjét még most is kifogástalanul tudta megkötni. Élete párjának többnyire az elviselhetetlen drágaságnak szentelt vagy még mindig a vörösök letűnt uralmára panaszkodó szóáradatát hősies, néha azonban már bántó nyugalommal engedte magán átszaladni s ha ilyenkor mégis kinyitotta a száját, mindig csak azt mondta:

— Jól van, szívem, jól, lesz ez még másként is... Maga csak ritkán jutott szóhoz, de ezt is nemsokára elvette tőle csöndes életének sokkalta hangosabb társa.

Már az első napon föltűnt nekem, hogy a házaspár valakiről vagy jobban mondva, valakikről beszél előttem, nevek említése nélkül, mondhatnám titokzatosan, úgy hogy eleinte disz-

kréten úgy tettem, mintha nem hallanék semmitsem, mert azt kellett gondolnom, hogy nyilvánvalóan rokonságról van szó, amelyet a jelenlétemben különösebb kimélettel kívánnak kezelni. Azért csak természetes volt, úgyebár, hogy az elejtett szavakból és mondatokból önkéntelenül is bizonyos fogalmat alkottam magamnak, amely lassan, lassan megtestesülve, egész konkrét és meghatározott alakokat varázsolt lelki szemem elé, akik úgyszólván úgy jártak=keltek a körünkben, mintha a házhoz tartoznának. Például, elrobogott egy automobil az országúton. A férfi az ablak felé vetett egy határozottan dühös szempillantást.

— Biztosan megint Vörösvárott voltak látogatóban, — mondta az asszony, mire Andor megértően bólogatott. Vagy kezdett elmélkedni Galgóczyné:

— Nem járnék én ilyen kurta szoknyában végig a községen, még ha rögtön a nyakamba is akasztanák a gyöngysorát, amelyről Juliskának egyébként az a véleménye, hogy hamis . . .

Egy másik alkalommal Andor ejtette el, majdnem röstelkedve, a következő megjegyzést:

— Furcsa emberek, mondhatom. Úgy élnek együtt hármában, hogy akármelyik házaspárnak a fele is becsületére válna . . .

— Botrány, — hagyta rá az asszony, szokása ellenére csak ilyen rövidesen, miközben szégyenlős pillantást vetett reám. Azért olyasmi volt a tekintetében, mintha buzdítani akarna, kérdezném meg, hogy miről is van szó? De én tántoríthatatlanul kitartottam a diszkrét viselkedésem mellett.

Ezzel párhuzamosan az asszony valósággal megostromolt engem kérdésekkel, amelyekre végül már csak úgy találokra feleltem. Bolsevizmusról, reakcióról, vörösökről és fehérekről, politikáról,

Horthyról, a leendő királyról, pénzlebélyegzésről, államcsődről, a zsidókérdésről, a Pesten élő idegenekről, olaszokról, franciákról, angolokról olyan előadásokat kellett tartanom, hogy a végén magam is csodálkoztam azon, hogy mennyit tudok és hogy Börgöz=Szentmihályon mennyire tisztázódtak egyszerre az eddig ugyancsak zavaros nézeteim ezekről a dolgokról, úgyhogy néha már azon is gondolkoztam, ne küldjek-e táviratot Párisba, a békekonferencia székhelyéül Neuilly helyett Börgöz=Szentmihályt ajánlva, — hátha úgy járnak mint én és megfejtenek minden problémát.

Igy tartott ez néhány napig. Minden várakozáson felül jól éreztem magamat a világ bölcsének szerepében épp úgy, mint a naplopó életmód mellett, amelyre öreg doktorom ítelt. De később, miután sokat esett az eső és a tavasz csak vajmi kevés hajlandóságot mutatott a kibontakozásra, úgyhogy többet ültem a szobában, mint az orgonabokrom előtt, amelyről álmodoztam: kezdtem unatkozni is, — érzés amelyet, lévén kúrám leglényegesebb része, csöndes hozsannával fogadtam. Ez a megelégedettség, igaz, csak addig tartott, amíg magamra voltam hagyatva, s azonnal megszűnt mihelyest ismét a barátom és felesége körébe kerültem. Most már teljesen kiadtam volt magamból minden tudományomat, már magam is megrázkódtam Kutyoner elvtárs nevének említésénél, aki a diktatura alatt egész Börgöz=Szentmihályt állandó rettegésben tartotta, már ismertem az őszi vetés állását, otthonos voltam a tyúk- és egyéb ölok viszonyaiban épp úgy mint a borárakban, pontosan tudtam, hogy melyik téhen mikor borjazik, csak azt nem tudtam még, hogy kik nyugtalanítják házi gazdáim kedélyét. De mivel ez nem érdekelt, már azon kezdtem gondolkozni, ne kül-

dessek=e magamnak táviratot, amelyben sürgősen Pestre vagy egyenesen Neuillybe hívnak.

De ekkor olyasmi történt velem, ami egyszer és mindenkorra véget vetett a börgöz=szentmihályi unatkozásnak.

Minden délelőtt, az időjárásra való tekintet nélkül, s a feneketlen sár ellen kevésbé csinos, mint nélkülözhetetlen sárcipővel fölszerelve — ezt a nagyszerű ruházati cikkemet a kommunisták nyilván csak tévedésből nem vették át tőlem a közvagyon számára — és Bobi társaságában nagy sétákat tettem, amelyek változatoság dolgában persze — de jobb erről nem is beszélni: mert az egyetlen pont, amely felé az ember egyenesen kényszerűségből irányította lépéseit, az Öreg=hegy volt, egy alacsony, de néhány társánál valamivel magasabb domb, egyik oldalán szőlőkkel, másikon néhány fával, vagy nyolc darab lehetett, mely utóbbiakat az odavaló emberek erdőnek kereszteltek el. A domb teteje sziklás volt és az ott látható egyik kő a börgöz=szentmihályiak jóvoltából a „Haramia=szikla” nevét viselte.

Erre a sziklás tetőre — amelyen egyébként Andor barátom saját költségén bitófát akart emeltetni arra az esetre, ha Kutyoner elvtárs megkerül Ausztriából, ahol egyelőre legalább fejedelem módjára tartották — minden sétálónak okvetlenül el kell jutnia, akár jobbról=balra, akár megfordítva kerülte meg a községet, akár a patakot követte, akár pedig az országúton indult ellenkező irányban. Ennek magyarázata egyszerűen az, hogy egész Börgöz=Szentmihály és vidéke területén csak egyetlen út volt olyan állapotban, hogy azon sétálni is lehetett és ez az út mindenképen fölvezetett az Öreg=hegyre. Minden magaslathoz, akár milyen kicsiny is, az a közös tulajdonsága, hogy az em=

ber olyat lát, ami lejjebb vagy távolabb fekszik és ebből önként következik, hogy az Oreg=hegy is nyugtott kilátást. Az erről a dombról látható dolgokra bizonyára nem vagy kíváncsi, nyájas olvasóm s ezért el is engedheted nekem azok fölsorolását, hisz neked az orvosod — szívből kívánom legalább — nem rendelt unatkozó kúrát. Annyit azonban mégis el kell mondanom, hogy az Oreg=hegyről, nemis valami nagy távolságban, északi irányban, tíz=tizenöt holdas park közepén egy kétemeletes, Grassalkovich=stílusban épült kastély volt látható. Ez a kastély valamint a hozzá tartozó 5000 holdas birtok, az Oreg=hegy aljában hivatását teljesítő disznópásztortól szerzett és Andor barátom által megerősített értesülesem szerint valami Sittkey grófé, egy öreg úré volt, aki az évnek a legnagyobb részét külföldön, azelőtt Párisban, most Svájcban töltötte, míg az egyetlen fia, Arisztid katona volt és feléje sem nézett a birtoknak.

A fiatal Sittkey egyébként kitűnő hírnévretett szert, nemcsak azáltal, hogy a háború alatt számtalan osatában kitüntette magát, hanem főleg azzal, hogy a nemzeti hadsereg létesítésekor saját költségén egész huszárszázadot állított fel, amely „Sittkey=század” néven ifjú nemzeti armádiánk büszkesége s a szovjet legyűrésekor a vörösek réme volt.

Ez a kastély volt szemem egyetlen érdekes nyugvópontja, s a Haramia=sziklán ülve — (korántsem támaszkodva hozzá, ami, elismerem, sokkalta költőibb, de a méretekben rejlő okok miatt kivihetetlen lett volna) — nap=nap után elgondolkoztam a latifundiumoknak engemet sajnós, közelebről nem érdeklő ezer problémája felett és végeredményben arra a konklúzióra jutottam, hogy az öreg Sittkey bizonyára maga tudja legjobban, hogy miért nem tölti az egész

esztendőöt szép sárgára meszelt, zöld zsalús Graszalkovich=kastélyában.

Elmélkedéseimben rendszeren Bobi zavart meg, ha fölhajtott egy, a vörösök által ezen a vidéken gépfegyverrel rendezett hajtóvadászatok veszedelme elől szerencsésen megmenekült nyulat vagy egy varjút s azt, nagyokat ugatva, üldözte. Bobi ugyanis kutya volt, még pedig egy, a külsejére nézve lehetetlen megjelenésű fekete kuvasz, amelynek az atya épp úgy lehetett bulldog mint daxli, míg az anyja családfájában föltétlenül spic vagy pudli szerepelt. Elég az hozzá, Bobi pedigree=je fölötte sötét volt, de annál nemesebb volt a lelke. A házőrzést minden különösebb ellenszolgáltatás nélkül vállalta és kitünően végezte is, holott Galgóczy és a vincellérje között állandóan forgott fenn nézeteltérés arra nézve, hogy kié — nem a kutya, ami élelmezését illetőleg azzal járt, hogy Bobit az etette, aki éppen megsajnálta. És ez Bobi szempontjából igen előnyös állapot volt, mert mivel hol Galgóczyék sajnálták meg a vincellérék kutyáját, hol megfordítva: Bobi Galgóczyné példáját követve hízott, hízott, míg a végén már alig tudott szuszogni. Ez a derék állat, amely egyébként arról volt nevezetes, hogy fiatalabb éveiben egy szopós=gyermeket mentett ki a börgöz=szentmihályi patakából, valamint hogy vad haraggal rávetette magát minden a ház előtt elhaladó fajbeliére, rögtön fölismerte bennem a kutyabarátot és megérkezésem pillanatától kezdve annyira a nyomomba varrta magát, hogy még a szobámat is megosztotta velem, amibe első éjjel szó nélkül belenyugodtam, mert azt hittem, hogy házi szokásról van szó, s amin később sem engedtem változtatni, mert a Galgóczynéval folytatott egyoldalú beszélgetésem után jól esett, hogy volt valaki, akivel én diskurálhattam úgy, hogy csak

én beszéltem, a másik meg hallgatott. Hálámat Bobi iránt azután azzal is róttam le, hogy mindennap elvittem magammal az Oreg=hegyre, amittől meglepően fürge lett és szemmelláthatóan meg is soványodott. Szóval a nekem előírt kúra neki is használt és az én unatkozásomban ő talált szórakozást.

Egy alkalommal — kivételképen jó meleg idő volt, olyannyira, hogy otthon hagyhattam a sárcipőmet is — ismét a Haramia=szikláról eltűnődtem a Grassalkovich=féle kastély elhagyatottságán, amikor az előttem elterülő, s amint már megállapítottam, legföljebb nyolc darab fából álló erdő irányából egy nő meg egy férfi közeledett felém, aki sehogysem illett Börgöz=Szentmihályra. Olyanok voltak, mintha egyenesen egy párisi divatlapból vágták volna ki őket, s egy előttük szökdelelő hófehér vizsla még csak mélyítette a váratlan megjelenésük által belőlem kiváltott hatást.

— Megérkeztek a Sittkey=kastély lakói, — gondoltam önkéntelenül, de nem volt elég időm ahhoz, hogy továbbfonom a kombinációk számlait, mert mit tesz Bobi, a kuvasz? előugrik a Haramia=szikla mögül és égnek meredő szőrzetel, irtózatos prűszköléssel vegyített ugatással neki ront a vizslának és leggorombább módon földre teperve a nálánál jóval nagyobb áldozatát, belekapaszkodik a nyakába.

Végtelenül resteltem a gondjaimra bízott ebnek ezt az eléggé el nem ítélni való viselkedését és mialatt torkaszakadtan ordítottam Bobi nevét, futólépésben siettem a merénylet színhelyére. De ekkor a férfi már magasra emelve sétabotját, irgalmatlanul csépelte szegény kuvaszom derekát, míg a hölgy fölajdult és szemét két kezével eltakarva, annyira elkezdett inogni, hogy oda érve, fontosabbnak véltem saját fajbelim,

azaz, a nő segítségére sietni, mint a kutyám ellen folyamatra tett büntető expedícióban résztvenni. Kitártam karjaimat, s a következő pillanatban a hölgy sikoltozva és behúnyt szemekkel a nyakamba borult és az izgatottságtól remegő hangon a fülembe hebegte:

— Ó Tommy, segítsen, mert elájulok!

Mit tagadjam? rendkívül meglepődtem, még pedig éppúgy az ismeretlen hölgynek irányomban ilyen szokatlan módon megnyilvánuló végtelen bizalmán, mint azon, hogy Tommynak szólított, holott, tudtommal legalább, már akkor is egészen másképen hívtak, de a helyzetet még valószínűtlenebbé tette, hogy a védőszárnyaim alá menekült lény a fenti szavakat angolul, még pedig hamisítatlan angolsággal mondta. Ha az egész, teszem Wight-szigetén történik meg velem és nem a haramiához címzett öreghegyi törpeszíkla tőszomszédságában, nem szóltam volna semmit, de így beláttam, hogy nekem is kell mondanom valamit, amiért is csitítólag és igen gyöngéden megveregettem édes terhem hátát és ugyancsak angolul — Isten lássa lelkemet, nem hamisítatlan angolsággal — feleltem:

— Ne féljen semmit asszonyom, a kutya jó kezekben van...

Erre a hölgy, — és ez már nem volt meglepő — nyomban magához tért, feltekintett, s legfeljebb tíz centiméternyi távolságban a vélt ismerős arc helyett jelen sorok írójának idegen és határozattan megrökönyödött ábrázatát pillantván meg, újabb sikoltással elengedett és most már a hozzávaló férfi karjaiba tántorgott, aki, miután szegény Bobimat alaposan elintézte — igaz, hogy a sétabotja ketté törött a börgözszentmihályi házórzó hátán, de Bobi mégis vonítva és behúzott farokkal távozott a csatatérről, — a hölgyet majdnem gyöngédtelenül el-

hárítva útjából, villogó szemekkel egyenesen felém tartott, míg a hófehér vizsla, a hátán fetrengve, még mindig a kutyák istenének ajánlotta lelkét oltalmába.

Védekező állásba helyezkedtem — őszintén szólva, eszembe sem jutott, hogy csak fegyverszüneti állapotban voltunk az entente-al — és villámgyorsasággal egészen kinyitottam agyam angol szótárát, mert úgy éreztem, hogy alig hanem néhány talpra esett, ha nemis éppen szalonképes kifejezésre lesz szükségem, de tévedtem, mert a férfi magyarul támadt rám.

— Meg van örülve? — kérdezte, nehezen visszafojtott dühvel. — Nem elég, hogy neki engedi a kutyánknak azt a veszett bestiát, hanem még betetézi viselkedését azzal, hogy megölel egy vadidegen hölgyet? Hallatlan!

Ismervén Bobim természetét és tudva azt, amit ez az úr úgylátszik nem tudott, t. i. hogy nem én öleltem meg a hölgyet, hanem hogy az omlott a nyakamba, biztos voltam benne, hogy nem örültem meg, amiért is fölényes nyugalommal ismét betettem angol agyrekeszemet és magyarul így feleltem:

— Semmi közöm az egészhez. A kutya nem az enyém, a többit pedig kérdezze meg önagyságától.

A férfi meghökkent.

— Micsoda? Ez nem az ön kutyája? — kérdezte csodálkozva. — De hiszen a nevével szólította, nemde?

— Az igaz, — feleltem. — Ismerem a kutyát, de nem az enyém.

— És az ölelés?

Önagysága irányába mutattam, mire a férfi határozatlanul és kérdőleg tekintett rá. A hölgy, aki éppen megcirógatta az ijedségtől most már lassan magához térő állatot, mosolygott. És ekkor

vettem csak észre, hogy fölötte rokonszenves, sőt a maga nemében szép volt. Érthető, hogy épenséggel nem sajnáltam előbbi tévedésemet.

— Ön mosolyog, asszonyom? — kérdezte most a férfi a maga részéről, a változatosság kedvéért angol nyelven, némi keserúséggel. — Abban a véleményben vagyok, hogy ezen nincs mit nevetni. Mit jelentsen ez az egész?

(—Ohó! — gondoltam magamban, — ez az úr leasszonyomozza ezt a hölgyet, akkor valjon mily jogon kéri tőle számon az ölelést?)

A hölgy abbahagyta a kutya simogatását és felénk jöve, néhány szóval elmondotta a férfinak, de ez részben nekem is szólt, hogy az imént annyira megijedt a kutya incidensétől, hogy közel volt az ájuláshoz, mire érezve, hogy elhagyja az ereje, a nyakamba borult, mert azt hitte, hogy én vagyok ő, tudniillik a partnere. (Tessék!) Majd hozzám fordult és legkedvesebb mosolyával kissé félszegen kezét felém nyujtotta.

— Bocsásson meg, uram, — mondta, — de azt hiszem, hogy Mr. Laurence maga sajnálja legjobban a félreértést és meg vagyok róla győződve, hogy az idegessége is csak ennek az izgalmas jelenetnek tudható be! A társaságában lévő kutya úgy látszik nincs hozzá szokva az idegen fajbeliéhez és nem szereti az idegeneket. Bizonyára hadi kutya! Azonban engedjen meg egy kérdést, remélem, nem ért félre, bármilyen eredeti is talán: hogyan kerül ön erre a vidékre? Tegnap volt három hete, hogy ide érkeztünk és ma találkozunk először! Ha az ember olyan messze van a hazájától, mint ebben a pillanatban én, kiskutya módjára örül, ha véletlenül találkozik valakivel, akitől nem választja el az a mérlelhetetlen bizonyos valami, ami mindig, mint egy mély szakadék ott van az emberek közt, ha egymás nyelvét nem értik. Nem tudom,

jól fejeztem-e ki azt, amit mondani akartam s megértett-e engem?

— Teljesen megértettem, asszonyom, — szoltam, — bár biztosíthatom, hogy nem járok illetéktelenül rendes ruhában s hogy tényleg nem tartozom valami vad törzshöz.

A rokonszenves asszony csodálkozva szegezte rám nagy szemét:

— Miért mondja ezt?

— Azt hiszem, hogy önök angolok körülbelül mindig úgy érzik, mintha egy vadnép képviselőjével beszélnének, ha nem-angollal állnak szemben!

— A kritikája elég kemény, — felelte az asszony nevetve, — bár nem tagadom, hogy vannak honfitársaim, akik tényleg egyformán feszélyeztetve érzik magukat, akár más kultivált nemzet tagjával, akár vademberrel találkoznak. Hajlandó vagyok feltételezni, hogy ez a félszegség elsősorban más nyelvek elsajátítása iránti hihetetlen antitalentumukban leli magyarázatát. De — ide való ön egyáltalában?

— Nem, — feleltem habozás nélkül. — Csak vendégségben vagyok itt, Galgóczyéknál.

— Kelkószy? Ugy — —

A hölgy és a férfi sokatmondó szempillantást váltott egymással, mintha ez a név még annál is többet mondana nekik, mint hogy a kiejtése leküzdhetetlen akadályok elé állította őket.

— Önök is úgy festenek ezen a vidéken, mintha egyenesen az égből pottyantak volna, — szoltam, egy diszkrét szempillantást vetve az asszonynak hihetetlenül kurta szoknyájára. — Én elvégre Börgöz-Szentmihályon is a pátriámban vagyok, de önök?

Az asszony halkán kacagott, s a férfi, aki ismét teljesen visszanyerte a nyugalmát és ebbeli kedélyállapotában sokkal szimpatikusabb volt,

mint az imént, amikor féltékenykedési roham szélén állt, megjegyezte:

— Hisz félig meddig én is magyar volnék, születésemnél fogva legalább. Thomas Laurence zeneszerző, azaz ezidőszerint az Egyesült=Álla=mok kapitánya vagyok és mint az itteni viszonyok ismerőse, szívességből elkísértem Summerfield barátomat Magyarországra, ahol mindenáron birtokot akar vásárolni, mert itt minden olyan hihetetlenül olcsó! Mrs. Summerfield a maga részéről azt hiszem nem nagyon rajong az eszméért és e tekintetben igazat adok neki, mert az ő viszonyai között épp olyan jól vonulhatna vissza családjának hackhursti kriptájába is...

(— Ohó! — gondoltam ismét magamban — és ezen a címen avatkozik ez az úr egy olyan ügybe, amely kizárólag engem, ezt a hölgyet, no meg talán Mr. Summerfieldet érdekli?)

Én is bemutatkoztam a férfinak és vártam, hogy most majd ő fog bemutatni az asszonynak. Ehelyett azonban hátralépett és rám bámulva, akár csak valami csodát látva, elkiáltotta magát:

— Édes öregem, no hát, ez nagyszerű! Hát nem ismersz meg?

Ránéztem. Nemet akartam mondani, de azután lassan, homályosan feléledtek bennem régen elmosódott emlékek. Igenis, ismertem ezt az arcot, ezt a magas gömbölyű homlokot, ismertem ezeket a kissé beesett, nyugtalan barna szemeket; ismertem azt a különös vonást a száj körül, rövid felső ajkával, amely állandóan látni engedte emberem pompás fogsorát. És mégsem tudtam, hogy hamarjában hová tegyem, mert bizonyos voltam benne, hogy hasonló nevű egyénnel sohasem találkoztam életemben.

— Gondolj csak vissza az intézetre, — szólt mulattatva ismét a férfi. — Hát ki volt, aki

korsó vízzel megkeresztelte a főprefektust, amikor vacsora után szemtelenül leskelődött az ablakunk előtt?

— Én, — feleltem.

— No látod! És ki volt, akit hat összekötött lepedőn leengedtetek az utcára, amikor örök-időkre istenhozádót mondott az intézetnek, az érettséginek, a prefektusoknak, a fiúknak, mert megsokalta a fegyelem vaskezeit, az örökös magolást, mert vágyódott a halhatatlan szabadságért? Ki volt, aki azután csakugyan úgy tűnt el a világ számára, mintha elnyelte volna a föld?

— Szentlőrinczy Tamás, — mondtam önkéntelenül és meglehetősen bambán néztem a másikra.

— Bizony, Szentlőrinczy Tamás, — ismételte emez bólogatva. A következő pillanatban összeöleleztünk és veregettük egymás vállát és örültünk egymásnak, mint a bolondok.

A hölgy csodálkozva nézte a jelenetet.

— Onnel úgylátszik mindenkinek a világon, akár akar, akár nem, össze kell ölelkeznie! — szólt hozzám jókedvűen. Felelni akartam, de Tamás nem engedett szóhoz jutni.

— Bocsásson meg, asszonyom, — mondta majdnem röstelkedve örömének eme spontán megnyilatkozása fölött, — de, tetszik tudni, az intézetben ez az ember volt a legkedvesebb pajtásom...

Ezzel karonfogott és annak rendje és módja szerint bemutatott a hölgynek. Magas barna asszony volt, harminc körül, hófehér arcbőrrel, mosolygó kék szemekkel, amelyekkel oly huncutosan tudott ránézni az emberre, hogy önkéntelenül is azt gondoltam: — ez a nő az ördöggel cimborázik! Kissé hajlott, erős akaratra valló orrát ellensúlyozta egy egész pici száj, amelynek eperajkáról különös bájjal hangzott el az angol szó.

Egy=kettőre bent voltunk a legélénkebb beszélgetésben, szidtuk az időt és a háborút, le= szegeztük, hogy a magyarok, az angolok és az amerikaiak sohasem haragudtak egymásra és megtudtam, hogy csakugyan ők lakják jelenleg a Sittkey=féle kastélyt, amelyet Svájcban tartó= kodó gazdája abban a reményben bocsájtott ren= delkezésükre, hogy megveszik a birtokot, amire Mr. Summerfield nagy hajlandóságot is mutatott.

— Előbb, amint Galgóczyékat említettem, az volt a benyomásom, hogy ez a név önök előtt nem ismeretlen, — szóltam az asszonyhoz. — Ez kissé meglepett, mert sem a barátom, sem a felesége egy szóval sem tettek önökről előttem említést!

— Bizonyára nem helyeztek rá súlyt, hogy önt létezésünkről tájékoztassák, — felelte a hölgy, — egyébként az ismeretségünk több mint felületes és egyik félre sem fűződnek hozzá túlságosan kellemes emlékek!

— Hogy=hogy? — kérdeztem.

— Néhány napra idejövetelünk után a falu= ban elgázoltunk egy malacot, amelyről, sajnos csak elhúnyta után kisült, hogy úgylátszik kü= lönösen közel állt Galgóczyné szívéhez, — felelte a férfi az asszony helyett. — Ebből aztán kel= lemetlen levelezés, sőt egy alkalommal még szó= váltás is támadt, pedig Mr. Summerfield, aki nem szereti az afféreket s akinek az az elve, hogy nincs az a dolog a világon, amit ne lehetne pénz= zel megváltani, magátólérthetően rögtön vállal= kozott a kár búsás megtérítésére. A magam ré= széről legkevésbé sem sajnáltam az incidenst, mert a malac kimúlásának pillanatában olyan meglepő hangokat hallatott, amelyeket egyik leg= közelebbi kompozicióm alkalmával föltétlenül föl fogok használni; ugyanis már régebben valami falusi hangfestményre gondolok, aminek az le=

hetne a mottója, hogy: beatus ille, qui procul negotiis . . .

Sok mindent kezdtem megérteni. Tehát ezek voltak, „akik úgy élnek hármasba, hogy akár-melyik házaspárnak a fele is becsületére válna...?”

Még szerettem volna kérdezni egyet-mást, de a rokonszenves asszony magához szólítva a fehér vizslát, amely „Fafner” névre hallgatott — nyilvánvalóan úrnőjének az angoloknál minden háborúnak dacára oly mélységes Wagner-imádatból — búcsúra nyújtotta keskeny kezét.

— Remélem, hogy mint jó szomszéd meglátogat bennünket, — mondta, — egész nap otthon vagyunk és rettenetesen unatkozunk!

Meghajtottam magamat.

— Nem volna legegyszerűbb, ha mindjárt eljönnél velünk villásreggelire? — tette hozzá Tamás.

— Szívesen elfogadnám, — feleltem, — de Galgóczyék ebédre várnak.

— Ó, Kelkószy! Az igaz, — mondta az asszony, — ha így szó nélkül elrabolnók, még kevésbé tudnák nekünk megbocsájtani a malacgyilkosságot. De teszek egy közbevető indítványt: jöjjön holnap. És mivel az idő bizonytalan, elküldjük az autót, jó?

Természetesen igent mondtam.

— Csak egyre kérlek, — szólt Tamás jókedvűen, — azt a csúf kutyát ne hozd el magaddal!

— Hisz mondtam már, hogy nem az enyém, s hogy csak felületes ismeretség szálai fűznek egymáshoz . . .

— Jól van, jól, — szólt közbe Tamás és úgy hátba vágott, akár annak idején az intézetben, — engem nem teszel lóvá!

Szerettem volna visszaadni a kölcsönt — ugyan-csak úgy, mint annak idején az intézetben, —

azaz jó nyakleves alakjában, de ettől visszatar= tott a fegyverszüneti állapot és a gyengébb nem= nek oly csinosan képviselt jelenléte. Minden to= vábbi disputa a kutya hovátartozandósága tekin= tetében amúgy is céltalan volt, de az ügy egyéb= ként sem érdekelt. A Bobik és Fafnerok, de még a népeknek örült harcánál is jobban érdekelt az a furcsa asszony, aki csak tévedésből borúlt az én, és nem annak a másik férfinak a nyakába, aki viszont nem is a férje, hanem legfeljebb csak a jó barátja volt. Vagy mégsem tévedésből történt volna? Érzem, hogy ez a naiv kérdés alkalmas arra, hogy engem meglehetősen beképzelt ember színében tüntessen fel, vagy pedig a szóban lévő hölgyet diskreditálja. Mivel pedig az utóbbit a világért sem szeretném: magamra veszem az ezen több mint meddő elmélkedésből számomra le= vonható összes kedvezőtlen következtetéseket. Mindazonáltal kénytelen vagyok az igazság ked= véért ideiktatni, hogy amikor elváltunk, az ass= szony tekintetében volt valami, ami feljogosított, hogy elgondolkozzam az eseten.

— Az unatkozó kúrának alighanem befelleg= zett, — szóltam félhangon, amikor elhalad= tam a Haramia=szikla mellett. Milyen különös volt ez az egész! Pillanatra megálltam. Most történt meg velem először, amióta az Öreghegyre irányítottam lépteimet, hogy ezt a pontot nem is találtam olyan nagyon egyhangúnak és unal= masnak és nem bírtam felfogni, hogy az a fő= nemes, aki a XVIII=ik század derekán ott lent a síkságon emelte a Grassalkovich=kastélyt, ezt nem inkább az Öreghegy tetején cselekedte meg, már a kilátás kedvéért? De azzal háritottam el aggályaimat, hogy az az illető Sittkey=ős — bi= zonyára Mária Terézia egyik daliás testőre — vagy sajnálta a lovait vagy pedig Bécsben a német kulturával együtt magáévá tette azt a

libertinus elvet is, hogy az ember templomokat kívülről, korcsmákat belülről és hegyeket alúlról nézzen meg.

Ennek megállapítása után célbavettem a dombtúlsó oldalán fölbukkanó szerény Galgóczy=kúriát.

II.

A kúrám, — azaz dehogy, hisz annak amúgy is már vége, akarom mondani: a villásreggeli a Sittkey=féle kastélyban nagyon élvezetes volt. Háládatlanság volna részemről, ha bármit is kifogásolnék Galgóczyné főztjén, amelynek emléke örökéletű lesz egész életemben, de az az egyszerű és mézisz igen ízletes déjeuner, amelyet Mr. Summerfield francia szakácsának köszönhettem, élénken eszembe juttatta azokat a boldog idöket, amikor, ha éppen kedvem kerekedett, felültem a vasutra és már másnap este vagy Párisban vagy Rómában néhány frankért elsőrendűen megvacsoráztam és nem kellett rettegnem attól a gondolattól, hogy ez a mi valutánkban egy vagyon. Hiába, gyönyörű dolog volt, otthonosan érezni magát az egész világon, abban a tudatban, hogy — legjobb otthon. De ma?

A kirándulásomat azonban még más okoknál fogva is élveztem. Az az egész milieu, amelybe egy véletlen oly váratlanul sodort, szokatlan, talán kissé kalandos és éppen ezért vonzó volt.

Tessék csak elképzelni: egy régi magyar főúri lak, szebbnél=szebb, bár fölötte inpraktikus bútorokkal, régi családi képekkel — (többnyire díszmagyaros portrék a XVI=ik századtól kezdve a szabadságharcig terjedő idöszakból, jól táplált marcona=arcú bácsik és lehetetlenül fésült nénik, valamennyi ijesztően merev tekintettel), — s egy óriási ebédlőben, földigérő abrosszal letakart ha=

talmas tojásdad asztalnál, mint házigazdák egy rendkívül rokonszenves angol nő és egy nálánál jóval idősebb férfiú, akinek minden szava, minden mozdulata a korrektségnek egy remek példánya volt. Érzem, hogy — látszólag legalább — ellentmondásba keveredem, ha azt állítom, hogy Szentlőrinczy Tamás vagy Thomas Laurence — ami egyre megy, mert amint mindjárt sejtettem és később hitelesen meg is állapítottam, a barátom hazájával együtt a nevét is fölcserélte — nagyszerűen egészítette ki ezt a társaságot. Ne tessék elhinni, hogy én a házibarát intézményét minden házasságnak elengedhetetlen kellékének tekintem, esküszöm, hogy nem, arról nem is szólva, hogy akkoriban is csak sejtettem, még pedig nagyon helytelenül és tévesen, hogy a barátom erre a címre igényt tart. Az is meghamirítása volna a tényeknek, ha azt állítanám, hogy Tamást is első tekintetre Albion fiának nézhette volna az ember. Egész megjelenésében csakugyan valami amerikai volt, hatalmas, kissé szögletes alakja — (lehet, hogy csak a szabója tömte ki ügyesen a vállát) — bizonyos erős vonások az arcában, erőteljes, néha hangos föllépése elárulták a self-made-mant, s csak a tekintetében, de a mosolyában is volt valami lágy, mondhatnám ábrándos és erősen érzéki, származásával járó dolgok, amelyeket a legtökéletesebb átvedlési folyamat sem volt képes róla lemosni. Szóval Tamás egészen más volt, mint az angol barátai és mégis jól illett hozzájuk, talán azért is, mert egészen úgy viselkedett, mintha nem is ő ülne most az ő kedvükért a Sittkey-kastélyban, hanem megfordítva, ők egészítenék ki kellemesen és szórákoztatóan az ő börgöz=szentmihályi séjour=ját. Ez azonban csak az én egyéni véleményem volt, mert az öreg úr — az asszony fölfogásával akkoriban még nem voltam tisztában — más nézetet

vallott. Le is szegezte ezt előttem, mintha ki akarna zárni mindenféle félreértést.

— Nem tudnánk meglenni Mr. Laurence nélkül és nagy hálával tartozunk neki azért, hogy elkisért bennünket, — mondta, — mert el volnánk veszve ebben az országban, ahol olyan kellemes hangú, de egyszersmind olyan sajátságos nyelven beszélnek az emberek, hogy csodálom, hogy saját maguk megértik egymást. Igaz, hogy magam is, de Mr. Summerfield is az anyanyelvünkön kívül csak franciául beszélünk, de ez nekünk teljesen elég. Ugye bár, Millicent?

Az utóbbi szavakat egy szerelmes tekintet kíséretében intézte az asszonyhoz, de Mrs. Summerfield ezt nem látszott észrevenni, hanem megjegyezte:

— Bizony nem ártana, ha mi angolok kissé többet törődnénk az idegen nyelvekkel, — s hozzám fordulva, hozzátette: — Nem adnám sokért, ha például magával a saját nyelvén cseveghetnék!

— Én is jobb szeretném, — feleltem, — magyarul mindenesetre könnyebben fejezhetném ki a gondolataimat!

Az asszony tiltakozott, de azután folytatta:

— Még is lehet, hogy igaza van, s azt hiszem, hogy sok mindent tudnék meg magától, ha az anyanyelvét használná, amiről így esetleg egészen le kell mondanom . . .

— Az úgy is van, — hagytam rá, bár őszintén szólva, nem igen tudtam, hogy ezzel mit akartam mondani. De mégis lehetett valami értelme, mert mintha ez a párbeszéd Tamás barátomat kellemetlenül érintette volna. Talán éppen ezért szólt most Summerfieldhez:

— Onnek is egyszer lekelletett mondania valamiről, mert hiányosak voltak a nyelvismeretei, még pedig az ebédjéről, ha jól emlékszem, nemde?

Az öreg úr feltekintett, azután emlékezetében látszott keresni valamit. Majd hozzám fordult:

— Csakugyan történt velem egy mulatságos eset, vagy húsz évvel ezelőtt, amikor még rosszabbúl tudtam franciául, mint ma. Párisból jövet, Biarritzbe igyekeztem, amikor a mozdonyunkon defektus támadt s ez arra kényszerített, hogy egy egészen kis városban, amelynek a nevét már régen elfelejtettem, de talán már akkor sem tudtam, töltsék néhány órát. A hosszú úttól kifáradva, kiéhezve, betértem az első vendéglőbe, amely utamba akadt. Mivel soká tartott, míg a pincér tudomást méltóztatott rólam venni, kissé türelmetlenül magamhoz intettem és látva, hogy az angol nyelvvel egyáltalában nem fogok boldogulni, hiányos francia tudományomhoz folyamodtam és történetesen a következőket mondtam neki: — *Garçon, j'avais une grande femme!* Ön, mint aki bizonyára ért franciául, persze tudja, hogy *femme* asszonyt jelent és bizonyára sejti azt is, hogy *faim*-t akartam mondani, vagyis étvágyat. A pincérem azonban dacára annak, hogy jobban tudott franciául, mint ön, mégsem volt ilyen éleseszű s így könnyen elképzelheti, hogy mekkora szemeket meresztett rám, amikor közöltem vele, hogy: *volt nagy feleségem!* Rögtön észrevettem, hogy valami hibát követtem el, de azt gondoltam, hogy másutt van a baj, amiért is oda módosítottam előbbi mondásomat: — *J'étais une grande femme,* vagyis: *egy nagy asszony voltam.* Erre a pincérem már igen kellemetlenül kezdte magát érezni, én pedig kapkodva ráduplicáltam saját magamra, amidőn kijelentettem: *Je suis une grande femme,* — *egy nagy asszony vagyok...* De ezzel azután már vége is volt ennek a furcsa eszmecserének, mert a pincér ijedten és óvatosan hátranézve, nem törte ki rajtam a veszettség, kisompolygott a konyhába, ahonnét sem ő nem

tért vissza többé, sem pedig más élőlényt sem sikerült előteremtenem. Mit tehettem egyebet? Felkeltem és máshol próbáltam szerencsét.

Summerfield száraz humorral és sok őszinteséggel adta elő az esetét, úgy hogy mindnyájan — még ők is, akik a dolgot már ismerték, — szívből nevtünk.

Már a dessertnél tartottunk, amikor szóba került az idegeneknek magyarországi tartózkodásának tulajdonképeni célja, azaz a Sittkey-féle birtok megvételének kérdése. E tekintetben, ezt már előbb is észrevettem, a vélemények nagyon is megoszlottak. Summerfield határozottan a vétel mellett kardoskodott, mindent dicsért és azon volt, hogy állásfoglalásában a magam részéről is megerősítsem. Ezzel szemben Tamás barátunk, nem tudtam, milyen jogcímen, mindent leszólt, de viszont szintén arra törekedett, hogy az én véleményemmel erősítse meg a saját pozícióját. Az asszony végül nem igen vallott színt és bár kétségtelenül nem nagyon rajongott az ideáért, akkor legalább inkább hallgatott s csak finom mosollyal kísérte a két férfi tusáját.

— Most már három hétig ülünk itt és nem tudunk zöld ágra vergődni! — kiáltotta élénken Tamás. — Még ma is ott tartunk, ahol az első napokban és attól félek, hogy ha közbe nem jön valami váratlan, rendkívüli, még végképen itt találunk ragadni! Már pedig alig hiszem, hogy Mrs. Summerfieldnek kedve volna itt megöregednie...

— Sem itt, sem másutt, — jegyezte meg helyesen a rokonszenves asszony, míg Summerfield kijelentette:

— Thomas barátom mindig attól fél, hogy zsákban macskát találnék vásárolni! Ő az, aki csupa olyanfélére figyelmeztet, ami más embernek eszébe se jutna, s most úgy tesz, mintha én nem tudnék elhatározásra jutni.

Summerfieldnek ezen támadása ellen a barátom óvást akart emelni, de az asszony közbeszólt:

— Én ezt a kirándulást más, talán kissé túlságosan egyéni szempontból ítélem meg. Azt találok ugyanis, hogy unalmasabb helyen még alig fordultam meg életemben, mint amilyen ez a gazdanélküli kastély, de azt hiszem, hogy az emberi természet néha az ilyesmit is megkívánja. Nekem például valósággal jól esik ez az abszolút csend, ez az ideális nyugalom. Boldog ország, mondhatom!

Elnevettem magamat.

— Tehát önök is unatkozási kúrát használnak Börgöz=Szentmihályon? Talán mégsem állunk olyan nagyon rosszul, mint általában mondják s kezdem hinni, hogy ennek a vidéknek idegmegnyugtató hatása révén még világhíre lesz! Bár csak már látnám a Cook=féle utazási irodának a kirendeltségét a község főterén!

Persze nem értették meg azonnal, hogy mire célzok, mire elmondtam az esetemet, hogy s mint kerültem Börgöz=Szentmihályra, illetve Galgóczyékhoz.

— Ilyen körülmények között a barátaid remélhetőleg nem sejtik itteni tartózkodásának igazi célját? — jegyezte meg az asszony.

— Nem is, — hagytam rá habozás nélkül és pillanatra egész jól eltudtam képzelni Galgóczyné fölháborodását, ha valaki fölfedné előtte a titkot.

— Tudod mit? — szólt most hozzám Tamás. — Vegyük meg kettecskében ezt az elátkozott kastélyt és csináljunk belőle „unatkozó szanatóriumot“! Mit szólsz hozzá?

— Az idea nem is rossz, — feleltem, — kiváltképen ha te gurítasz néhány dollárt ebbe a szegény országba s ha nem nekem kell finanszíroznom a dolgot. Én ugyanis, amint már be-

vallottam, író vagyok, még pedig magyar író, tehát semmiképen sem vagyok kapitalista.

— Képzelem, — felelte Tamás őszinte szána-
lommal. — Én mint zeneszerző szintén nem va-
gyok kapitalista, de az üzlet elég jól jövedelmez.

— Pfuj, Tommy! — mondta az asszony pic-
száját hegyezve, — az ilyen kijelentés bántó, ha
poéta ajkáról hangzik el.

— Az eset nem veszedelmes, — folytatta Ta-
más nevetve, — mert a pénz nem szeret enge-
met, sőt egyenesen gyűlöl. Alig hogy megkapom,
már el is kívánkozik tőlem. Én pedig könnyen
elengedem! Csak itt Magyarországon nem va-
gyok képes túladni rajta. Budapesten például,
mikor átutaztunk, csak úgy röpültek a tízezre-
sek koronákban, pedig alig váltottam fel néhány
dollárt...

— Lássá, — szólt hozzám az asszony, — is-
mét van alkalmam arra, hogy sajnáljam, hogy
nem értek a maga nyelvén! Nem olvashatom a
könyveit!

— Nem érdemes olyan nyelven írni, amelyet
a világ olvasóközönségének csak egy igen ki-
csiny töredéke ismer, — szólt bele Tamás még
mielőtt megköszönhettem volna Mrs. Summer-
fieldnek a jó szándékát. — Legjobb, ha az em-
ber olyan nyelven szólal meg, amely internacio-
nális. A zenét értem! Remélem ismered a dol-
gaimat?

— Hogyne, — hazudtam meggondolás nélkül.

— Tommy kompozícióit az egész világon ját-
sák, — tette hozzá az asszony meggyőződéssel,
majd azt kérdezte tőlem: — Melyiket szereti
legjobban?

Bent voltam a bajban. Mert ugyebár világos,
hogy mivel — lehet, hogy a háború követke-
zésében, nem tudom — soha életemben még a hí-
rét sem hallottam egy Thomas Laurence nevű

szerezőnek, a műveit sem ismerhettem. Ezen csak arcátlanság segíthetett.

— Dalra gondol asszonyom? — kérdeztem tehát, hogy egyelőre legalább a műfajt illetőleg tájékozódjam, aztán pedig majdnem félénken hozzátettem: — Vagy hogy is hívják azt a kitünő trottot, — lássa, most nem jut eszembe, pedig...

— Hová gondol! — kiáltotta az asszony, mi-
alatt Tamás is élénken tiltakozott. — Hisz Lau-
rence kizárólag operákat komponál!

— Tudom, tudom!

— No és? Mit szól „Liane”-hoz?

— A legérdekesebb zenemű, amelyet valaha hallottam, illetve láttam! — kiáltottam extázis-
ban. — Az előadás is kitünő volt, azt el kell ismerni.

— Micsoda? — kérdezte Tamás meglepetve. — Nem is tudtam, hogy már Budapesten is ment az operám! Mikor láttad?

— Mikor? Mikor? Ezt most nem tudnám pontosan megállapítani, csak az az egy bizonyos, hogy nem Budapesten láttam... Máshol volt. Annyi tény, hogy rendkívül élveztem az operát. Elsőrendű dolog! Micsoda lendület, micsoda ap-
part ideák, micsoda hangszerelés! És mondd csak kérlek: kitől való az a nagyszerű librettó? Mert az sem ku — — akarom mondani, az is egészen sajátosságos valami! Olyan ízé — —

Tamás megleégedetten mosolygott.

— Azt is én írtam, vagy jobban mondva leg-
alább az idea az enyém. Tudod, ha az embernek olyan különös zenei gondolatai támadnak, mint nekem akkor, amikor ez az opera meg-
fogamzott az agyamban, akkor jobb, ha az em-
ber a librettót is maga írja! Más csak nehezen értette volna meg azt, amit jó magam világosan átéreztem. A tulajdonképeni szöveget persze más-

valaki készítette, de ez aztán már nem is volt művészi feladat. Óriási sikerem volt. Amerikában és Angliában több mint 500 színpadon adták elő „Lianét“ két év leforgása alatt. Mit szólsz hozzá?

— Ez engem sehogysem lep meg, — feleltem, mialatt majd megpukkadtam az irigységtől, de az a remény, hogy ezek után talán még sem kell részletes kritikába bocsájtkoznom, belém fojtotta az emberi tulajdonságoknak ezt a legrosszabbikját. De az asszony nem volt hajlandó tágítani.

— Nem tartja kissé valószínűtlennek „Liane“ meséjét? — kérdezte.

— Korántsem, — szóltam, vért izzadva, — hisz nem tagadom, hogy kell, hogy az ember beleképzelve magát a szerző eredeti gondolatmenetébe, de ez minden nehézség nélkül sikerül s ebben úgyszólván a zene az, amely átsegít a homályosabb részekben. Azután nagy különbség ám, hogy színpadra viszi-e az ember az ilyen témát, avagy pedig regényben örökíti meg. S ebben a tekintetben mi szegény írók sokkal primitívebb helyzetben vagyunk, mint a zeneszerzők....

Hallgatóságom csöndes bólogatásából arra kellett következtetnem, hogy amit mondtam, nem is volt olyan nagyon buta. Annyi tény, hogy egyelőre legalább nem folytattuk ezt a reám nézve fölötté kínos témát. Fellelegeztem.

Fekete kávé után, mivel jó melegen sütött a nap, Mrs. Summerfield javaslatára lementünk a parkba, ahol Fafner, a fehér vizsla kíséretében a kastély előtt jártunk föl-alá. A helyzet úgy alakult, hogy Summerfield, könnyedén Tamás karjára támaszkodva tette meg az utat a kaputól a kőkerítésig és hosszasan fejtegette a nézeteket az amerikai általános alkoholtilalom veszedelmes voltáról, amely szerinte okvetlenül a két

angolszász nációnak egymástól való teljes elhigedülésére fog vezetni, míg én a rokonszenves asszony mellé kerülve, az ő társaságában végezem egészségi sétát. Meg kell ugyanis jegyeznem, hogy rendes körülmények között semmit sem utálok jobban, mintha evés után járnom kell, már pedig azt mondják, hogy ez elősegíti az anyagcserét. De mit nem tesz az ember Börgöz-Szentmihályon egy chic asszony kedvéért...!

Nem tettünk ötven lépést, amikor észrevettem, hogy Mrs. Summerfield ismét Tamás műveire igyekszik terelni a beszélgetést. Ezekkel pedig már torkig voltam.

— Eredeti, hogy Amerikának több a zeneszerzője, mint Angliának, — mondta. — Az irodalmat illetőleg viszont mi angolok látjuk el még a tengerentúli piacot is.

— Mi közöm hozzá, — gondoltam magamban, ehelyett azonban azt mondtam: — Hiába, az angolok mindennel látják el a világot. A háború előtt mindent Angliából hozattam, azóta sem rendeltem semmit sem! Nézzen rám asszonyom: a cipőm, a szövet, amelyből a ruhám készült, a kalapom, a nyakkendőm, az ingem — —

— Ó kérem, ne folytassa, — kiáltotta majdnem szörnyűködve az asszony, (nem tudom, hogy ebből mennyi volt a tettetés) — ruházati cikkeinek felsorolásából ennyi is elég! De visszatérve a művészetre, illetve a zenére, merem állítani, hogy Mr. Laurence ma nemcsak Amerikában, de talán az egész világon első helyen áll.

— Nekem mondja, asszonyom? — hagytam rá sietve, — mondhatom büszkeséggel tölt el, hogy ifjúkori barátság fűz egymáshoz. Képzelterheti, mekkora volt a meglepetésem, amikor megtudtam, hogy Thomas Laurence a híres zeneszerző és Szentlőrinczy Tamás egy és ugyanaz. Rendkívül érdekelne hallani valamit barátom

életéből és asszonyom végtelen hálára kötelezne, ha oly kegyes volna és csak néhány szóval — —

— Nem vagyok olyan kegyes, — vágott a szavamba az ördögös Mrs. Summerfield — mind= ezt a barátja sokkal szebben és alaposabban fogja magának elmesélni, meg vagyok róla győződve. Én e pillanatban magára vagyok kíváncsi, ma= gával akarok megismerkedni, érti?

— Kész vagyok föltárni asszonyom előtt egész lelkemet teljes meztelenségében, — feleltem, — de csak egy föltétel alatt...

— Még pedig?

— Hogy hasonlóan cselekszik ön is.

— Szívesen, de azzal a megszorítással, hogy a magam részéről elhagyom a meztelenséget. Mi= vel pedig férfit úgy lehet legjobban megismerni, ha más férfiakról mondatunk vele véleményt, kezdjük Laurence barátunkkal. Róla mi a nézete?

— Okos, kedves és érdekes embernek tartom. Igaz, hogy csak tegnap láttam viszont tizenhét év után — —

— A szerzőről beszéljen!

— A kutya-fáját, — mondtam hangosan. Res= tettem a dolgot, de ekkor már kiszaladt volt a számon. Az asszony nagyot nézett.

— Mit mondott? — kérdezte.

— Szórakozottságból magyarul gondolkoztam, még pedig hangosan, — feleltem. — Azt akar= tam mondani, hogy Laurence barátomról, mint szerzőről sincsen más véleményem, mint az, ame= lyet az imént nyilvánítottam. Azt hiszem, hogy a szerző is épp olyan okos, kedves és érdekes, mint maga az ember.

Az asszony fürkészőleg tekintett reám.

— Komolyan ez a meggyőződése? — kérdezte.

— Egészen komolyan.

— Lássa, azt, hogy kedves és talán érdeke= sebb is a férfiak átlagánál, esetleg aláírnám én

is. De okos — tudja, ez nagy szó. Azt hiszem, hogy nagyon kevés emberre illik ez a jelző! Laurence „Babilon”-ja például, meg a „Vörös éjszaka”, vagy maradjunk mindjárt a „Liane” mellett: ezek csak nem vallanak valami túlságosan nagy okosságra? Igaz, hogy a Liane kivételével a szövegekönyvekhez semmi köze, de mégsem értem, hogy olyan ideák megzenésítésére vállalkozott, amelyek az emberi életnek csak az érzéki oldalát érintik!

Semmi kedvem sem volt a „Vörös éjszaká”-val vagy a „Babilon”-nal is úgy járni, mint Liane-nal. Azért nagyot sóhajtottam és csak úgy találomra odamondtam:

— Minden attól függ, hogy mit értünk „okos” alatt. Azt hiszem egyébként, hogy egy teljesen viszonylagos fogalomról van szó, mert hiszen például a gyönyörű fehér vizslája —

— Fafner igen okos állat, szó sincs róla, de most ne beszéljünk a kutyámról, hanem Liane-ról, illetve a szerzőjéről. Lássa, egy ember, aki nek minden elhatározását, ténykedését, gondolatát, világfelfogását kizárólag a szerelem, még pedig legegyénibb szerelmi érzelmei irányítják: azt nem tartom okos embernek.

— Ebben asszonyomnak tökéletesen igaza van.

— Hisz akkor egy véleményen vagyunk, vagy nem?

— Határozottan.

— Igazán nem értem magát, mert ha áll az ön kritikája, akkor áll elsősorban a Liane szerzőjére!

— Hogy-hogy? Akarom mondani: ez nem egészen bizonyos, mert elvégre, hogy is mondjam —?

— Nos?

— Hát kérem, az eset nem olyan egyszerű, tetszik tudni. Az ember mindig zavarban van,

ha valamelyik társáról kénytelen kritikát mondani — —

— Hisz ön nem zeneszerző, hanem író?

— Az igaz, de ez mitsem változtat a tényeken. Író és kritikus, az olyan, mint kutya és macska, angyal és ördög, ég és pokol! Csak nem kívánhatja tőlem komolyan, asszonyom, hogy alighogy a sorsnak egy kegyes szeszélye folytán összekerültem a barátommal, hátulról megtámadjam és megsebezzen? Ez nem volna nemes cselekedet, de nem szeretnék hozzájárulni ahhoz sem, hogy még rosszabb békét kapjunk, mint amilyenre amúgy is el lehetünk készülve.

— Szóval nem nagyon hízelgő az ön véleménye Liane-ról, hogy ennyire szabadkozik?

— Ellenkezőleg! De — nem beszélhetnénk másról asszonyom?

Mrs. Summerfield hirtelenül megállt.

— Maga sohasem látta, sohasem nézte végig Lianet. Vallja be őszintén! — szólt háttározottan, de emellett oly helyesen nézett rám s a tekintete már eleve is megbocsájtást ígért, úgy, hogy beadtam a derekamat.

— Eltalálta, asszonyom, leteszem a fegyvert, — feleltem egyszerűen. — Érzem, hogy nem jártam el helyesen, amikor előbb nem mondtam igazat, de csak képzelje el helyzetemet! A véletlen összehoz egy jó, kedves gyermekkori pajtásommal, akiről kisül, hogy ezidőszerint nemcsak Amerika, hanem az egész világ legelső zeneszerzője, s én, aki írónak csúfoltatom magamat, nemcsak a műveinek nem, de még szerzői nevének sem hallottam a hírét! Hát be lehetett-e ezt vallanom, anélkül, hogy Tommy önérzetét mélyen meg ne sértsem s ki ne tegyem könnyelműségemmel a hazámat esetleges újabb komplikációknak?

Az asszony csöndesen nevetett, azután lassan indulva, hamiskás oldalpillantással kérdezte:

— Mit kapok, ha el nem árulom Tommynak?
 — Attól tartok, hogy olyat kínálhatnék önnek, amit esetleg nem volna hajlandó elfogadni.

— Ilyen szerénytelen?

— A szerénység nézetem szerint a legbalgább erény. Akit az Isten megáldott vele, nem megy vele semmire sem, s az emberek még észre sem veszik.

— Ez nem rossz. De visszatérve előbbeni ajánlatomra, köszönöm a figyelmeztetését. Egyezzzünk ki egymással: ön nem ad nekem semmit, ellenben, továbbhaladva az őszinteségnek már megkezdett útján, megmondja nekem, hogy rólunk mi a véleménye.

— Kicsodákról?

— Mirőlünk, hármunkról, amint bennünket lát. De egészen őszintén, minden szépítgetés nélkül! Az ember saját magát legkevésbé sem ismeri, — hisz ez régi igazság — s az az ítélet, amelyet mások alkotnak maguknak mirőlünk s amelyről csak néha, kerülő úton szerzünk tudomást, többnyire szintén nem elfogulatlan, mert igen gyakran személyes vonatkozású érzelmek befolyása alatt jön létre. Az utolsó hat esztendőben az emberek két nagy táborra oszlottak, ítélőképességük, kritikájuk egyoldalú, elfogult lett, egészen eltekintve attól, hogy a véleménynyilvánítás cenzura alatt állott. De ön? Önnek lehet egy talán kissé nyers, de mindenesetre egészen friss és meghatározott ítélete entente=emberekről egyáltalában, de speciálisan Mr. Summerfieldről, rólam és a gyermekkori barátjáról! Ropant kíváncsi volnék megtudni, hogy ez a hármas hogy fest a maga agyában? Egy véletlen folytán találkoztunk, útjaink ismét elválnak és igen valószínű, hogy nem látjuk egymást többé sohasem. Be kell ismernie, hogy egészen nyíltan beszélhet előttem, mert akármit is fog mondani,

világos, hogy ebből sem kára, sem haszna nem lehet!

Csodálkozva néztem az asszonyt. Mit akart tulajdonképpen? Tartsak neki egy hosszú előadást arról a sok keserűségről, szenvedésről, csalódásról, amelyet az ententenak különösen Magyarországgal szemben tanusított, megértésnélküli, minden előrelátást tagadó magatartása folytán köszönhetünk? Valami titkos missziójuk volt talán ezeknek az embereknek, s tényleg használhattam-e volna az ügyünknek, ha ezekről a dolgokról beszélek? Aligha. Ez az asszony másra volt kíváncsi. De mire? Mondjam meg neki, hogy már a Haramia-szikla közelében a kutyáink között támadt lovagias ügy alkalmával kezdtem sejteni, hogy alighanem Mr. Summerfield adja meg a fiatal asszony és a barátom közti intimitásoknak az árát?

— Bevallom, hogy érdekes feladatot tűzött eléem, — szóltam rövid gondolkozás után, — de igyekezni fogok, hogy eleget tegyek a kívánságának. Az persze, hogy nem veszi-e majd zokon, amit tőlem hallani fog, más kérdés.

— Nem fogom zokon venni, — felelte élénken az asszony — s hogy mindjárt átsegítsem igazmondásának legkényesebb részén, én mondom meg magának, hogy mit gondol: Mrs. Summerfieldnek alighanem viszonya van Mr. Thomas Laurence-szal. Eltaláltam?

— El.

Nem lett volna csoda, ha a következő pillanatban Mrs. Summerfield vékony keze s az egyik orcám között a távolság, bizonyos csattanás kíséretében egy minimumra redukálódott volna. De annyira meg voltam lepetve a szokatlan kérdés fölött, hogy — úgy éreztem — én is tartozom Mrs. Summerfieldnek egy meglepetéssel. De az asszony elég nyugodtan fogta fel a dolgot és így szólt:

— Nem soká habozott a felelettel, annyi bizonyos. Legalább mindjárt meg is mondhatom önnek, hogy nincs igaza. Mrs. Summerfieldnek nincsen viszonya Mr. Thomas Laurence=szal. Érti? Nincs.

Megkönnyebbülten fellélegeztem.

— Ezt a barátom szempontjából mélyen sajnálom, — feleltem. — A kedves férjét nincs szerencsém eléggé ismerni arra, hogy helyette örüljek a szerencséjének.

De ezzel valami nagyon furcsát mondhattam, mert az asszony hirtelenül megállt. Nagy szemeket meresztett reám.

— Kiről beszél tulajdonképen? — kérdezte és a vonásai szokatlanul elkomorodtak. Úgy látszik, hogy jókedvemben mégis csak túlmentem a hátrának annak, amit ennek az eredeti asszonynak a társaságában is megengedhetni véltem magának. Valami bocsánatkérés=félére készültem, de Mrs. Summerfield megelőzött.

— Miért beszél a férjemről? — kérdezte. — Ha jól emlékszem, arra kértem, mondaná meg véleményét hármunkról, amint bennünket itt lát, a Sittkey=féle kastélyban! Miért keveri bele a férjemet is?

Ismét meg voltam lepetve. Vagy annyira cserben hagyott volna angol nyelvtudásom, hogy egyszerre meg nem értettem többé, amit hozzám szóltak?

— De hiszen, — hebegtem, — úgy gondolom, hogy habár talán ízléstelen is volt a megjegyzésem, amit végtelenül sajnállok, mégsem tértem el az ön által előírt feladattól? A megjegyzésem, amely egyébként igen ártatlan volt, Mr. Summerfieldre vonatkozott...

— Igen, igen, — felelte élénken és változatlanul komolyan az asszony, — e tekintetben nincsen köztünk semmi félreértés, de — s itt hir=

telenül megakadt, majd egészen halkán kérdezte: — Csak nem képzeli, hogy az az idős úr, aki Mr. Laurence karjára támaszkodva ott sétál, a férjem?

— Tessék? Hát persze, hogy azt képzeltem!

Mrs. Summerfield vonásai egy-két másodpercre kiderültek, de nyomban utána ismét elkomolyodott és fejét erősen rázva, csak annyit mondott, hogy:

— Neeem. Ez az apósom. Én özvegy vagyok...

III.

Nem mondhatnám, hogy nem szeretem a meglepetéseket, sőt el tudok képzelni kellemetlen meglepetést is, amely nem zárja ki egészen azt a sajátságos érzést, amelynek a kedvéért az emberek általában örülnek a meglepetéseknek. Így például, ha éjnek idején szellem keresne föl a hálószobámban, amire egy talán velem született perverzitás folytán gyermekkorom óta erősen vágyódom, vagy ha sötét erdőben váratlanul tizenkét állig fölfegyverzett rablóval találán magamat szembe, aki milliós fogást szimatolva, néhány rossz és igen problematikus értékű bankjegyet fedezne fel többnyire lukas zsebem fenekén, avagy végül, ha azt képzelném, hogy valaki szerelmes belém, s az illető utóbb máshoz menne férjhez: mindezek olyan esetek, amikor a kellemetlenben is föl tudnék fedezni valamit, ami izgató és ennek következtében érdekes is.

Az a meglepetés azonban, amelyben Mrs. Summerfield az imént részesített, határozottan abból a fajtából volt, amelyből nem kérek. Ez talán nem is szorul bővebb magyarázatra, mert könnyen elképzelhető az a párját ritkító buta ábrázat, amelylyel ott álltam Mrs. Summerfield

előtt. Az asszony, mondhatnám gúnyosan fölényes tekintetével szemben teljesen védtelen voltam.

Maga az a tény, hogy három idegennel való futólagos ismeretség után kettőjükről azt gondoltam, hogy férj és feleség, elvégre még nem volt akkora tévedés, hogy azt meg nem bocsájthattam volna magamnak. De azt, hogy erről a fiatal és rokonszenves asszonyról még csak egy pillanatig is föltehettem, hogy annak az öreg sablonos snobbnak lehessen a felesége, amikor erre semmi egyéb okom sem volt, mint annak a látszata, hogy Mrs. Summerfield Tamás barátommal udvaroltat magának: ez nemcsak annál a hatáson fogva, amelyet az egész eset bizonyára az asszonyra gyakorolt, volt reám nézve a legnagyobb mértékben lesújtó, hanem mindenekelőtt azért is, mert a találékonyságomat saját magam előtt igen érzékenyen diskreditálta. Nem túlzás, ha azt állítom, hogy abban a pillanatban, félredobva a minden valószínűtlen elleni teljes hitetlenségemet, csodáért foházkodtam az Egek Urához és teljes szívből visszakíváncoltam Galgóczyék kúriájába. Ott legalább biztonságban volt az ember az ilyesmi elől, ki volt zárva, hogy, teszem kisül, hogy Galgóczyné nem Galgóczyné és csak a szeretője az urának, vagy pedig, hogy Andor törvénytelen fia az asszonynak, vagy más efféle kombináció! Hisz azok után, amik engem abban a pillanatban értek, semmi sem volt lehetetlen.

A várt csoda nem következett be és miután még néhány percig rábámultunk egymásra, Mrs. Summerfield meg én, újból neki indultunk, fölé a kastély előtt, nem tudom hányadszor keresztelve Tamás és az öreg gentleman útját. Csak Fafner, a fehér vizsla volt olyan okos, hogy lehevert a kapu előtt és nyújtózkodva ott élvezte az éltető nap sugarait.

Határozottan rajtam volt a sor, hogy fölvegyem

beszélgetésünknek elszakadt fonalát és azt hiszem, helyesen éreztem, amikor azt gondoltam, hogy ismét bocsánatkérésnek volna helye. De az ember ezt is megúnja és mivel nem szeretek ismétlésekbe bocsájtkozni, már azon is gondolkoztam, ne állítsam-e be úgy a dolgot, mintha tréfa volna az egész? Szerencsémre nem kellett ehhez a sületlenséghez folyamodnom, mert az asszony szólalt meg először.

— Nem tudom, — mondta nyugodtan, — hogy miért nézik az emberek oly gyakran az apósomat a férjemnek, amikor, azt hiszem, épp olyan joggal föltehetnék ezt Mr. Laurence-ról is? Amióta elhagytuk Angliát, ez már többször esett meg velem, úgy hogy most már nem is igen csodálkozom rajta, bár mindig bosszant! Hát ön például: ha már tévednie kellett, miért nem tévedett a másik irányban? Vagy nem gondolja, hogy Mr. Laurence és én jobban illenénk egymáshoz, mint én és —

— Lássa? Ez az! — szoltam örömben, mert úgy éreztem, hogy ismét én vagyok felül. — Hisz azért vallottam be habozás nélkül, hogy igenis azt hiszem, hogy ön és a barátom között — —

Az asszony nem engedte, hogy befejezzem a mondatomat. Már nem volt olyan komoly, mint az imént és most ismét halkán nevetett.

— Kérem, kérem, ez el van intézve, — mondta élenken, — mondja meg inkább, hogy miért nem látta meg rajtam azonnal, hogy özvegy vagyok? Én legalább mindig azt képzelem, hogy nőn ez meglátszik, s azt hittem, hogy kiváltképen egy író, aki állítólag jobban tud olvasni a lelkekben, mint más halandó, ezt első tekintetre föl is ismeri!

— Őszintén szólva, tényleg erre gondoltam magam is, amikor legelőször megpillantottam, — hazudtam szemérmetlenül, — de utóbb elvetet-

tem ezt az ideát, mert — és e tekintetben véleményeink teljesen eltérnek — önben semmi sincsen, asszonyom, ami megerősítette volna az első benyomásomat. Most persze, hogy tudom — —

— Nos ?

— Bele kell törődnöm a tényállásba és remélem hogy, bármennyire is szenvedett bizonyára annak idején, amikor a sors eléggé kegyetlenül özvegységre juttatta, azóta sikerült megvigasztalódnia abban a tudatban, hogy még előtte van az egész élet minden gyönyöreivel!

— Ne higgye, — felelte az asszony és nagy, őszinte szemekkel nézett reám, — mert a látszat csal. Még ma is úgy szeretem a szegény uramat, mint annak idején és nem találkoztam senkivel sem, aki képes volna emlékéet elhomályosítani. Talán éppen ezért vagyok olyan teljesen elfogulatlan más férfiak társaságában, — reám nézve nem veszedelmesek!

Ebben a pillanatban Summerfield, az előttem apóssá degradált férj — még most sem bírtam felfogni, hogy tulajdonképen miért is néztem másnak, mint ami tényleg volt? — megszakította a sétáját és Tamás barátom által követve, hozzánk csatlakozott.

— Bocsánat, ha netán megzavarom bizonyára érdekes eszmecseréjüket, — mondta barátságosan, és vigyen el az ördög, ha ugyanabban a pillanatban nem szerelmesen nézett a menyére, — de eszembe jutott, hogy meglátogathatnók a pincét a szőlőben. Kedves vendégünk minden bizsonnyal ért a magyar borokhoz és nagyon lekötelezne bennünket, ha oly jó volna a borokról véleményt mondani. Mr. Laurence ugyanis, mint minden amerikai, csak a pezsgőhöz, no meg azokhoz a bizonyos, különleges amerikai italokhoz ért, amelyeknek még a nevét sem tudnám megnevezni s amelyek az Unió kormányának

drákói rendszabályai folytán rövid idő múlva már csak történelmi emléküek lesznek.

— Majd meglássuk, — vágott közbe Tamás, kicsinylő kézmozdulattal. — Nem ismerem a Sittkey-féle borokat, csak azt, amelyet minden nap az asztalon találok, de ha nem is vagyok szakértő, annyit mégis mondhatok, hogy ha a többi is ilyen mint az, akkor kár volna a birtokot a borállománya miatt megvenni!

— Ugyan kérem, — felelte Summerfield kelletlenül, — ne rontsa el előre a kedvét a vendégünknek. Egyébként már ő is észrevehette, hogy ön itt mindent leszól! — Ezzel a menyéhez fordult: — Mit szól az eszméhez, Milicent?

Az asszony rám nézett.

— Van kedve? — kérdezte.

Igent mondtam, amire a háziasszony javaslatára „five o'clock tea” helyett kísétáltunk a pincébe, amely az Oreghegy oldalában volt. Fölhasználtam az alkalmat, hogy Tamás barátommal közöljem legújabb tapasztalataimat és egyúttal, amennyire az idő rövidege megengedte, legalább némi információt szerezzek be az asszonyra s a közte s a két férfi között fönálló viszonyra vonatkozólag, mert attól tartottam, hogy esetleg még valami ügyetlenséget találok mondani. Tamás jóízűen nevetett.

— Sajnálom, hogy nem világosítottalak föl előbb ezekről a kérdésekről, — mondta, — pedig kötelességem lett volna. Igen, Mrs. Summerfield öt év óta özvegy, még pedig igen különös körülmények között került özvegységre. Hogy miként? Azt majd máskor mondom el neked —

— Mondd el most, az Istenért! — szoltam idegesen, miközben megszorítottam a barátom karját.

— Hát jól van, rövidesen elmondom, — felelte Tamás, majd halkabban folytatta: — Harry

Summerfield, a férj, házassága előtt előbb az indiai alkirály mellett teljesített inkább kedvtelésből, — hiszen nagyon gazdag volt — mint jövedelemszerzés céljából szolgálatot, később, a háború kitörésekor bevonult katonának, mint mindenki, de nem jelentkezett az európai harc-térre, hanem lent maradt Indiában. Akkor történt, hogy megismerkedett Williamson Milicenttel, vagyis azzal az asszonnyal, akit ismersz és akiről azt képzelted, hogy ennek az öreg úrnak a felesége — —

— Ezt már letárgyaltuk, halljuk tovább!

— Szóval, Harry Summerfield halálosan beleszeretett a már akkoriban igen csinos Miss Williamsonba és — hisz tudjuk, hogy a háborúban ezen a téren is megszokták az emberek a gyors elhatározást — nemsokára el is vette. De ez se-hogy sem volt inyére az öreg Summerfieldnek.

— Kicsodának? Ennek az öreg gentlemannak, aki állandóan úgy néz rá a menyére, mintha maga is szerelmes volna belé?

— Igen, igen, — felelte halkán nevetve a barátom — az emberek elég gyakran változtatják a nézeteiket s ez néha szerencse is. Az öreg Summerfield, mint a lord Pimbok másodszülött fia, igen büszke a származására és miután anyai részről maga is igen tekintélyes vagyonhoz jutott, más, előkelőbb partit szánt a fiának, mint Miss Williamsont, egy anglikánus pap leányát. Ezért viseltetett ellenszenvvel Harry választottjával szemben, ami bizonyos fokig, ha nem is megbocsájtható, de legalább érthető, mert fia meny-asszonyát és későbbi feleségét személyesen nem is ismerte. Annyira vitte a dolgot, hogy el sem utazott Bombayba az esküvőre és azzal mentette ki magát, hogy háború van s hogy „semmi kedve sincsen aknára futni“. A fiatal házasok azonban ezzel nem sokat törődtek és élvezték a

boldogságukat. De nem sokáig. Néhány hónapra az esküvőjük után Harry egy barátjával résztvett egy vitorlásversenyben. Verseny közben óriási vihar támadt, — talán magad is hallottad, hogy ezek a meteorológiai tünetmények a távoli keleten milyen elemi erővel szoktak fölépni — a hirtelenül kerekedett tajfun széjjel verte a vitorlásokat, amelyek, egynek híjján, csak harminchat óra múlva futottak ismét be a kikötőbe. Egy yachtnak nyomaveszett, az angolok azt állítják, hogy német torpedóvadász, vagy pláne tengeralattjáró sülyesztette el, — én nem hiszem. Minden bizonnyal egyszerűen áldozata lett a rettenetes fürgetegnek, azokkal együtt, akik bent ültek. Köztük volt Harry Summerfield is . . .

Tamás elhallgatott, én pedig őszintén kezdem sajnálni azt az asszonyt, aki boldogságának kezdetén ily tragikus körülmények között volt kénytelen megválni attól az embertől, akit saját bevallása szerint, még ma is szeretett. És én javíthatatlan cinizmusomban azt mondtam neki, hogy bizonyára már meg is vigasztalódott! . . . Vagy mégis túlskrupulózus voltam talán? Nem tett-e mégis maga a lelkiállapota, kedélye olyan kiegyenlített benyomást reám, hogy jogosan jutottam erre a következtetésre?

Már egészen közel voltunk az Öreg-hegyhez.

— És az idősebb Summerfielddel mi van tulajdonképen? — kérdeztem még gyorsan.

— Ez ismét külön história, — felelte Tamás, — e pillanatban elég, ha elmondom, hogy a fiatal asszony, amikor látta, hogy végképen le kell mondania a férjével való viszontlátásról, Angliába utazott, ahol azután első ízben találkozott az apósával. Az öreg, addigi magatartásával merő ellentétben, — amint ő mondja, a tragikus eset hatása alatt — igen barátságosan fogadta, sőt,

hisz magad láttad, nagyon meg is szerette. Azóta nem tágít mellőle, mert azt mondja, hogy ez a kötelessége.

— S ez öt év óta tart így?

— Igen. Sokallod?

— Mindenesetre különös. És te? Te is kötelességednek ismered öt év óta Harry özvegyére vigyázni?

Tamás kivonta a karját az enyém alól és bizalmatlanul nézett reám. Némán rázta a fejét. Látszott rajta, hogy kissé gondolkodik a feleleten, de erre már nem került a sor, mert megérkeztünk. Mrs. Summerfield figyelmeztetett rá és mutatta a pincét.

Nem mondhatnám, hogy ez az épület kívülről valami nagy benyomást tett volna reám, de annál tágabb volt belül és amikor a vincellér, egy jóképű sváb, aki fiatalabb éveiben inas volt a Sittkey-féle kastélyban, végig kalauzolt bennünket a földalatti üregekben s amikor megpillantottam azt a rengeteg sok hordót a legkülönbözőbb évfolyamokkal, kissé megijedtem. Egyrészt sohasem voltam ellensége a bornak, másrészt pedig már a Galgóczy-féle pincében szerzett tapasztalataim alapján tudtam, hogy az efféle kóstolgatás után, kiváltképen amikor az ember kilép a szabadba, a felét sem kellene mondani annak, ami ilyenkor kiszalad az ember száján.

Ilyen kilátások mellett elhatároztam, hogy semmi szín alatt sem kaparom ki magam a gesztenyét az önfeláldozó após számára, hanem ha török, ha szakad, őt is táncba rántom. E tekintetben János bácsi, a vincellér, segítségemre volt, még pedig talán leginkább önkénytelen komikuma által, amely nemcsak az én agyamból törölte ki ideig-óráig az imént hallottak emléket, hanem fölötte mulattatta magát Mrs. Summerfieldet, de még az amerikai-magyar barátó-

mat is. János bácsi ugyanis annak idején több ízben elkísérte volt gazdáját külföldi útjain és azokon meglepően sok francia, angol és olasz szavakat szedett össze, amelyeket most nagy buzgalommal előráncigálva és német beszéddel összekeverve, föltálalt az exotikus vendégeknek. Elmondta, hogy a kommunizmus alatt nagy veszedelem fenyegette a méltóságos gróf úr borállományát s hogy már harminc szekérral is jöttek a hordókért, Kutyoner elvtárs vezetése alatt, ő azonban úgy leitatta a társaságot, hogy három napig is betegek voltak, mialatt a lovak a szekerekkel mind elszéjjeledtek. Persze, erről is ő gondoskodott, s ez majdnem a nyakába került. De azután szerencsére nemsokára megbukott a kommün, Kutyoner elvtárs pedig megugrott.

— Exzellenz, please, — szólt egy kisebb hordó előtt Mr. Summerfieldhez, — trés bon, very old! Wie Tokayer! Come dice il tedescho? Der gibt Feuer! Please, kosten, trés bon, von anno 1869!

Summerfield állandóan mosolygott, az aszszony halkan nevetett, Tamás eleinte elutasítólag viselkedett, de később — saját állítása szerint az én kedvemért — kivételt tett s a végén mindenki nemcsak kóstolgatott, hanem annak rendje s módja szerint ivott is mindenből, úgy hogy az inas, akit magunkkal hoztunk, alig győzte kiöblíteni a poharakat, amelyeket nagy ezüst tálcán elibénk tartott, már pedig volt vagy másfél tucat is belőle.

Dícséretére legyen mondva Sittkey grófnak: a borai nagyszerűek voltak, ezt mind ad hoc kinevezett szakértő minden habozás nélkül kijelentettem s ezt készséggel elismerte lord Pimbrok másodszülött fia is, akiről a kóstolgatás folyamán egyébként kisült, hogy nagyon is ért a mesterséghez. Majdnem minden fajtára leg-

alább egy=két francia vagy rajnavidéki bori tudott megnevezni, amelyről azt állította, hogy bizonyos hasonlatosságot fedezett föl közte s az illető Sittkey=féle bor között. Mikor már igen jó hangulatban volt, tréfás leereszkedéssel megveregette Tamás vállát.

— Most már bizonyos, hogy megveszem a birtokot, — szólt — a borok eldöntik a kérdést. Azt hiszem, hogy most már ön is igazat fog nekem adni, kedves kapitány!

— Erről majd holnap beszélünk, — felelte Tamás, mintha tőle fügne az egész — de ezek a borok csakugyan élvezhetőek. Majd lesz gondom rá, hogy ezentúl ezekből kerüljön az asztalra, nem pedig az a savanyú lőre, amit még a legényemnek sem mernék odakínálni. Van egy fajta köztük, abból pezsgőt is mernék készíteni.

— Jaj, kérem, Tommy, készítsen! — mondta az asszony jókedvűen és soká nem tudta belátni, hogy ezt még a Liane szerzőjétől sem lehetett elvárni.

A látogatás a pincében úgy látszik végképen száműzte azokat a fájdalmas emlékeket, amelyek, eléggé ügyetlenül, földidéztem volt a rokonszenves özvegy lelkében s ennek én örültem a legjobban. Föl is tettem magamban, hogy nem esem vissza előbbeni hibámba, hanem ellenkezőleg, ébren tartom Mr. Summerfieldben a jó kedélyt. Ezért a „csak az ökör iszik magában“ közmondásnak lefordítása után figyelmeztettem, hogy nálunk szaporán kocintani szokás, amit ő nagyon mulatságosnak talált és annyit kocintott is, hogy közben két pohár életét is vesztette.

Mondhatom, rendkívül élveztem ezeknek a mi fogalmaink szerint túlzott jólneveltségben felnőtt embereknek öntudatlanul is fesztelenné vált viselkedését, különösen az asszonyét, akinek az alapjában véve élénk és bizonyára csak a társadalmi

kényszer által örökké sakkban tartott temperamentuma most teljesen kibontakozni látszott.

— Vétek, megbocsájthatatlan bűn volna, — gondoltam magamban, — ha engednék ezt az asszonyt megöregedni emlékek társaságában, még mielőtt megismerné az igazi életet!

Osszecsördültek a poharaink újból meg újból és arra is megtanítottam Mrs. Summerfieldet, hogy kocintás közben egymás szemébe illik nézni. (Én Istenem, mit szolt volna a papa, az anglikán lelkész, ehhez a theoriához! Szerencsére Bombay messze volt . . .)

Kezdett sötétedni, mire kijöttünk a pincéből, s amikor a jóleső friss levegő érte a homlokunkat, még magam is jobbnak találtam, hogy nem a Regent-Street-en, hanem csak a Sittkey-féle park irányába igyekeztünk hazafelé. Az Öreg-hegy, amely már a barátommal és Mrs. Summerfilddel való találkozásom alkalmával nagyot nyert a szememben, most, hogy alúlról néztem a tetejét és hogy megpillantottam rajta a félhomályban fekete pontként a Haramia-sziklát, egyenesen lelkesedést váltott ki belőlem. Az öreg gentleman legnagyobb öröme nem győztem a vidék szépségét magasztalni.

— Csak azt az egyet nem értem, — jelentetem ki, meglehetősen fölhevülten, — hogy az a jó derék Sittkey, aki azt a szép kastélyt építette, miért nem rakta inkább a fészket oda fel, a hegy tetejére?! Szavamra mondom, ha valaha, előttem még ismeretlen módon, pénzhez jutok, föltétlenül villát építtetek magamnak erre a dombra és ha majd a tornácomról lenézek a síkságra és legeltetem a szemem a Sittkey-féle kastélyon, igen meleg érzésekkel fogok visszaemlékezni arra a néhány felejthetetlen órára, amelyet önöknek, illetve vendégszeretetüknek köszönhetek!

— Three cheers for the orator!

Ezekkel a szavakkal éltette vidáman a rokonszenves özvegy a bennem hirtelenül megnyilvánult szónoki tehetségemet, amelynek létezéséről eddig halovány sejtelmem sem volt, míg Summerfield erősen belém kapaszkodott és vitt magával, előre. Azt gondoltam, hogy megbolygatótt egyensúlyának biztosítása céljából cselekszik így, amit semmiképen sem vettem megtiszteltetésnek, de még a felebaráti érzelmeim is fölmondták ebben a pillanatban a szolgálatukat, mert határozottan az volt a szándékom, hogy a rokonszenves özvegy mellé szegődöm és az ő oldalán teszem meg az útat vissza a kastélyba. De Summerfield úgy látszik, nemcsak értett a borokhoz, hanem kitűnően bírta is őket, mert semmit sem inogott, úgy hogy közeledésének más célja lehetett. Ebben nem is tévedtem, mert rögtön el is árulta, hogy mit akart.

— Ön nem is tudja, kedves jó uram, — szólt a rendesnél néhány Farenheit-fokkal melegebb hangon — hogy milyen nagy hála kötelezett engem azzal az egyébként csak teljesen igazságos és tárgyilagos ítélettel, amelyet az imént erről a vidékről mondott!

Ezzel megfogta a jobb kezemet és azt a korához képest meglepő erővel megszorította.

— Ennek nagyon örülök, — feleltem, — de nem veszi indiszkréciónak, Mr. Summerfield, ha arra kérem, magyarázná meg közelebbről, hogy ezzel miért érdemeltem ki ennyire a megelégedését?

— Ehhez önnek föltétlenül joga van, — felelte az öreg úr — és készséggel adom meg önnek a kért felvilágosítást. Már régebben azon fáradozom, hogy a menyem részére egy csöndes és nyugodt, de előkelő helyet találjak, ahol özvegyi állapotának megfelelőleg, visszavonulva a nagy világ lármájától, a társadalom zajától, ismét

helyreállíthatja egy igen tragikus esemény által megrendült lelki egyensúlyát. Nem tudom, a közös barátunk elmondta-e — —

— Hallottam róla, — szoltam. — Mrs. Summerfield esete engemet is nagyon megrendített, de örömmel volt szerencsém megállapítani, hogy a lelki egyensúlya úgy látszik már nem igen ad okot komoly aggodalomra. Ma például — —

— Igaza van, — vágott közbe Summerfield — ezt én is tapasztaltam és meg vagyok róla győződve, hogy ez az örvendetes javulás kizárólag e vidék csodálatos bájának tudható be. Éppen ezért igen komolyan foglalkozom azzal, hogy megvegyem a Sittkey-birtokot a menyem számára. A véletlen néhány héttel ezelőtt ismét összehozott Sittkey gróffal Montreuxben. Régi ismerősöm Monte-Carlóból, ahol évekkel ezelőtt összébarátkoztunk. Alkalmam volt a gróf előtt elmondani a menyem tragédiáját s az ezzel kapcsolatban már régebben fölmerült terveimet, amire Sittkey, aki főleg a szovjeturalom óta nem nagyon ragaszkodik családi birtokához, fölszólított, nézném meg az uradalmát s ha megnyerné tetszésemet, hoznám ezt tudomására, amire az adás-vétel közelebbi módozatairól tárgyalhatnánk. Bizonyára ön is ismeri Sittkey grófot?

— Nincs szerencsém, — de úgy tudom, hogy a grófnak van fia is!

— Ugy van, de Sittkey gróf magára vállalta, hogy megszerzi a fia hozzájárulását abban az esetben, ha végleges elhatározásra tudnék jutni. Ma pedig határozottan úgy érzem, hogy közvetlenül döntés előtt állok. Nekem ez az ország nagyon tetszik, sokkal kultiváltabb, mint gondoltam, az emberek barátságosak, az éghajlata kitünő. Kár, hogy belekeveredtek a háborúba, de majd ismét kimásznak a bajból. Meg akarom venni a birtokot. Mit szól hozzá?

— Megengedi Mr. Summerfield, hogy erre egy kérdéssel feleljek? Mit szól hozzá a menyé, Mrs. Harry Summerfield?

Ez a kérdés láthatólag kellemetlenül érintette az öreg urat és akármilyen kitűnően is bírta a bort, még sem tehetett ellene, hogy igaz érzelmei vonásaiban vissza ne tükröződjének. Én pedig semmi okot sem láttam fennforogni arra, hogy ezt a vételt külpolitikai okokból pártoljam.

— A menyem maga is nagy rokonszenvvel viseltetik terveimmel szemben, — mondta igazi meggyőződés nélkül — ezt bizonyára ön is már észrevette, nemde?

— Nem mondhatnám, — feleltem őszintén — sőt inkább az volt a benyomásom, hogy a vétel gondolatát, ahányszor szóba került, nem vette komolyan.

— Ó dehogy! — tiltakozott hevesen Summerfield. — Ön nyilvánvalóan csak félreértette őt. A menyem nagyon is méltányolja a szándékaimat, de ezeket, sajnos, más, arra talán nem egészen hivatott oldalról állandóan támadják. Azt hiszem sejti, hogy kire célezok?

— Azt hiszem én is, — feleltem habozás nélkül és rögtön hozzátettem: — Milyen szerepe van tulajdonképen Mr. Laurencenak ebben az egész ügyben? Milyen összeköttetésben áll ő önnel és a menyével?

— Ezt már én is igen gyakran kérdeztem magamtól, — pattantotta ki meglepő és bizonyára nem akart nyíltsággal Summerfield. De ezt nyilvánvalóan maga is észrevette, mert szükségét érezte annak, hogy szavainak súlyát nyomban tompítsa: — Az a körülmény ugyanis, hogy Thomas Laurence jó barátja volt szegény, szerencsétlenül járt fiamnak, — ő legalább azt állítja, s én a magam részéről azelőtt erről a barátságról sohasem hallottam, — nézetem szerint

még nem jogosítja föl arra a szerepre, amelyet magának a fiam özvegye oldalán vindikál. De a menyem, előttem érthetetlen okokból, kedveli ezt a mindenesetre eredeti, de határozottan erőszakos embert, aki most már hónapok óta állandóan a nyomunkban van. A menyem bizonyára csak a fiam emlékét tartja tiszteletben akkor, amikor nem rázza le a nyakáról ezt a zeneszerző=kapitányt, aki — talán akaratlanul, de mégis — lépten=nyomon megzavarja a köztünk egyébként fönnálló jó egyetértést. Remélem, nem magyarázza félre, ha ilyen őszintén megmondom a véleményemet Mr. Laurence=ról, aki, ha jól tudom, önnek gyermekkori barátja?

— Ez nem tesz semmit, — feleltem — volt olyan társam is az intézetben, akivel ma még akkor sem fognék kezét, ha felém nyújtaná. Tamást, vagy ahogyan önök által nevezteté magát: Tommyt, akkoriban eredetisége és jó kedélye miatt nagyon szerettem, mely tulajdonságokkal sok felejthetetlen pillanatot szerzett nekem és társaimnak. Már akkor is rajongott a zenéért és komponált, de nem hiszem, hogy maga hitt volna igazi hivatásában.

— Nem is ér az semmitsem! — ragadta ismét magához a szót Summerfield. — Csakis kollegialitásával magyarázhatom meg, hogy vilásreggeli alatt oly nagy lelkesedéssel nyilatkozott a barátja zeneszerzeményeiről. Hát azt a szerencsétlen „Lianét“ például egyetlenegyszer voltam kénytelen végighallgatni, de mondhatom, hogy ahhoz képest, amit füleimnek végig kellett szenvedniök, még a Wagner=muzsika is menyei élvezet, már pedig ellentétben honfitársaimnak nagy többségével, őszinte meggyőződésből és nem holmi háborús németgyűlöletből, nem átallom bevallani, hogy Wagnerral kiűzhetnének a világból! Csintalan nevetés szabott határt Summer=

field kirohanásainak, engemet pedig lényegesen közelebb hozott ahhoz a régebbi szándékomhoz, hogy Mrs. Summerfieldhez csatlakozzam és az ő társaságában tegyem meg az útnak hátralevő részét a kastélyig, amelynek parkjához értünk. Azt hiszem, nem volt csupán véletlen, hogy hátraszólt, amikor az apósa emelt hangon kezdte az általa istenített legnagyobb német zeneköltőt sárba tiporni.

És Mrs. Summerfield oly ügyesen vette át a beszélgetés fonalát, hogy egy-kettőre egymás ellen úszította a testőrségét képező két férfit. Miután ez sikerült, meggyorsította a lépteit. Egyszerre csak messze elől tartottunk.

— Nem tudom, emlékszik-e még arra, — szolt az asszony, amikor a bennünket követő férfiak hangos eszmecseréje már csak mint egy egészen homályos hangegyveleg volt hallható — hogy nekem még tartozik valamivel? Megígérte, hogy megmondja, mi a véleménye rólam, Tommyról és az apósomról? Azt hiszem, volt újabb alkalma, hogy bennünket tanulmányozzon — —

— Az apósát és a barátomat igen, — feleltem — bár őszintén bevallom, hogy sokkal nagyobb súlyt helyeztem volna az önnel való közelebbi megismerkedésre, asszonyom.

— Ugyan? Hiszen a pincében eleget bolondoztunk egymással?

— Igen, de állandóan mások jelenlétében és miután úgy az apósával, mint Tommyval kellett a sors kifürkészhetetlen rendelkezése folytán egy-egy magánbeszélgetést folytatnom, önnel erre viszont nem nyílt alkalmam: világos, hogy impresszióim ezidőszerint még abszolúte egyoldalúak.

— Akkor mondja el egyoldalú impresszióit, a mulasztást időközben pótolhatja.

Az asszony halkán nevetett és oldalpillantást vetett reám, hogy meggyőződjön kihívó szá-

vának hatásáról. Mivel már nagyon sötét volt, Mrs. Summerfield már ezért sem olvashatott a vonásaimban, de az utat is csak rosszul láthatta, mert egyszerre megbotlott, mire segítségére sietve, kissé meg találtam nyomni a kezét. Már most nem tudom, nem volt-e elég erős a nyomás, avagy pedig csak nem akarta-e észrevenni Mrs. Summerfield, elég az hozzá, hogy nem szólt egyebet, mint csak annyit, hogy:

— Ó, köszönöm . . .

De már néhány lépés után újból megismételte különös kérdését, úgy hogy még akkor sem térhettem volna ki a válasz elől, ha erre kedvem lett volna. Így tehát megmondtam a véleményemet:

— Azt hiszem, leszögezhetem a következő tényeket. Először: Laurence azt képzei, hogy az apósa szerelmes magába. Másodszor — —

— Az apósom? — kérdezte az asszony kissé vontatott hangon. Biztosra vettem, hogy nagy szemeket meresztett reám, de ezt a sötétben persze nem láthattam. — Honnét veszi ezt a furcsa ideát? — tette hozzá.

— Bocsánat: én csak azt mondtam, hogy ezt a barátom képzei.

— Ő mondta volna magának? Kizártnak tartom.

— Nem. Ez kizárólag az én véleményem. Erre ön kíváncsi volt, tehát megmondtam.

— Ön nagyon különös ember! Sohasem tudom, hogy mikor beszél komolyan és mikor nem. Tehát igazán ez a véleménye?

— Igazán. Tommy határozottan féltékeny Mr. Summerfieldre, ezt csak nem tagadhatja, asszonyom?

— Lehet, nem tagadom, — felelte az asszony halkán nevetve, azután, kissé habozva, hozzátette: — És Mr. Summerfield, az apósom? Ővele mit tapasztalt?

— Azt, hogy ő határozottan féltékeny Tommyra. Azt hiszem egyébként, hogy neki igaza is van.

— No, ebben nagyon téved, biztosíthatom, — tiltakozott élénken és az őszinteség látszatával Mrs. Summerfield.

— Tévedni emberi dolog és természetesen meg kell hajolnom határozott kijelentése előtt. Igaz, hogy nem tudom, hogy miben tévedtem: abban-e, hogy az apósa féltékeny Tommyra, avagy pedig abban, hogy azt mondtam, hogy ebben igaza van?

— Tiltakozásom csak az utóbbi alternatívára vonatkozott, — felelte Mrs. Summerfield oly halkán, mintha csak hangosan gondolkozott volna, de azután sietve, mintegy elkerülendő, hogy ehhez kommentárt fűzzek, hozzátette: — Mondtam már, hogy még ma is úgy szeretem az uramat, mint akkor, amikor még életben volt és hogy még nem találkoztam senkivel sem, aki képes volna elhomályosítani az emlékét. Már elfelejtette?

— Nem felejtettem el, sőt még arra is emlékszem, hogy a férfiak, saját kijelentése szerint, magára nézve nem veszedelmesek! . . .

— Brávó! Ezt már szeretem, látom, hogy értelmes ember! — jelentette ki az általa leszegezett tény komolyságával határozottan ellentétes vídámsággal Mrs. Summerfield. Ebben az asszonyban kétségtelenül valami ördögös volt, valami nagyon különös, talán két lélek, amely állandóan harcban állt egymással. Éppúgy, mint villásreggeli után, most is ugyanakkor, amikor elhúnyt férjéről beszélve már-már arra vitt engem, hogy a kegyelet érzelmének engedve, leszereljem önmagamban az ösztönszerűleg jelentkező és támadni mindig hajlandó férfit, hirtelen fordulattal, mintha maga dobta volna le magáról a tiszteletet parancsoló fátylat és szándéko-

san hívta volna ki az újabb támadást. De most már semmi kedvem sem volt a visszavonulásra.

— Nem, a férfiak magára nézve nem veszedelmesek, asszonyom, — szóltam, — ön határozottan nem fél tőlük, látom s ezzel pótoltam előbbi mulasztásomat. Nagyon jól teszi, ne is féljen tőlük, mert többnyire nem is olyan veszedelmesek, mint amilyeneknek képzelik magukat.

— Ön, úgy látom, nem elbizakodott ember!

— Ki tudja? De ami a veszedelmet illeti, nem látnék abban veszedelmet sem, ha ön például — természetesen összes elveinek szigorú fenntartása mellett — még egyszer beleszeretne egy férfiba, sőt egész határozottan merem állítani, hogy ez előbb=utóbb be is fog következni.

— Gondolja? — felelte az asszony meglepő egyszerűséggel.

— Biztosra veszem.

— Bár csak úgy volna, — szólt az asszony halk sóhajtással, — azt hiszem, hogy ez volna számomra a legjobb. Egészen jól el tudnám az ilyesmit képzelni, anélkül, hogy ezzel elhomályosítanám azt a másik nagy emléket... De hiszen ez mind ostobaság, ne hallgasson rám, a bor kissé a fejembe szállt és ilyenkor jól esik tréfálni, különösen olyasvalakivel, aki maga is annyira nem tud komoly lenni, mint ön!

— Az élet elég komoly, — feleltem — miért ne vidítsuk fel egy kis tréfával?

— Tökéletesen igaza van, csak az a kérdés, hogy ki az erősebb: mi, vagy az élet? Azután: komolyan azt hiszi, hogy mindent tréfásan lehessen fölfogni? Azt hiszi, hogy mindennek szabad nevetni? Nem bűn ez? Nem gondolja, hogy azok, akik legtöbbet nevetnek, legkönnyebben adhatják meg az árát a jókedvüknek?

— Sőt, nagyon is valószínűnek tartom, de ezzel nem törődöm. Minek rontsam el a jóked-

vemet az attól való félelemmel, hogy egyszer talán sírhatnék is? A szerelem például igen komoly dolog, mert a mi életünkben olyan fontos szerepet visz, hogy majdnem egyértelmű az önfenntartási ösztönnel. És mégis azt tartom, hogy többet bolondoznak az emberek a szerelemmel, mint amennyi az önfenntartásunkhoz okvetlenül szükséges.

— Elméleti alapon mondja-e ezeket, vagy személyes tapasztalatból?

— Mind a kettőből. Maguk angolok egyébként a legbátrabban mertek szembenézni ezzel az igazsággal, mert önök voltak az elsők, — és még ma is az egyetlenek — akiknek erre külön kifejezésük van: flirt. Ehhez nem kellett egyéb, csak egy kis bátorság.

Az asszony pillanatig hallgatott, azután majdnem minden átmenet nélkül, mintegy el nem mondott gondolat folytatásaként azt kérdezte:

— Hát önnek van-e bátorsága?

— Van, — feleltem ösztönszerűleg, anélkül, hogy kérdeztem volna, hogy mire? De ez talán felesleges is volt, mert az asszony nem felelt, s ez bizonyos körülmények között többet ér a válasznál. Csak amikor a kastélyhoz értünk s a kapubejáratból áradó fényben kissé bizalmatlanul szemléltük egymást, Summerfield a menyét, Tamás engem és megfordítva, nem csekély meglepetésemre az asszony így szólt az apósához:

— Fölszólítottam a legújabb barátunkat, hogy az unatkozó kurájának hátralévő részét nálunk töltsse el és ő az ajánlatomat elfogadta.

— Kitűnő gondolat volt magától, Milicent, — felelte Summerfield. Majd hozzám fordult:

— Mikor költözik hozzánk?

— Holnap reggel, — feleltem habozás nélkül.

Tamás erősen rázta a fejét, de a többiek ezt

nem vették észre. Summerfield pedig csak any-nyit mondott, hogy:

— All right.

IV.

Az autó néhány perc alatt elszállított a Galgóczy-kuriához s csak amikor Bobi éktelen lármával rávetette magát a gyűlöletes jármű egyik elülső gummikerekére, eszembe jutott, hogy voltaképpen még nem vagyok a Grassalkovich-kastély lakója, hanem Galgóczyék vendége s hogy korántsem lesz könnyű dolog, Andor barátomnak és nejének beadni elhatározásomat úgy, hogy meg ne sértődjenek. Már pedig erre nagy súlyt helyeztem mámoros főmmel is, mert ha semmi egyébért sem, azért legalább igen is hálával tartoztam Galgóczyéknak, hogy alapjába véve csakis nekik, illetve kutyájuknak köszönhettem életemnek egy epizódját, amely nemcsak hogy eléggé érdekesnek ígérkezett, hanem máris az volt.

Nem volt sok időm a töprengésre, mert megállni az autóval a kuria előtt és betoppanni a petróleumlámpa szerény fényétől csak rosszul ki-világított és túlfűtött szalonba, pillanat műve volt. És mégis ezer gondolat cikázott át az agyamon. Homályosan fölbukkant előttem az öreg jó doktorom alakja is és majdnem éreztem nagy szaruszélű pápaszemén át belémhatoló szűrős tekintetét, láttam gúnyos mosolyát, hallottam a dorgatóriumot, amellyel minden bizonnyal megtisztel, ha a valóságban elébe kerülök. Igaza is volt. A kúra sorsa meg volt pecsételve, a gyógyhatású unalomnak befellegzett s ha a jelek nem csaltak, eléggé közvetlenül olyasmi előtt állottam, amit egyesek szerencsének, mások kalandnak, még mások bolondságnak szoktak minősíteni.

Amire készültem, alighanem a felsorolt kategóriák utolsójába tartozott, mert az ilyenféle szerencsében egyáltalában nem bízom, meggyőződésem lévén, hogy az ember vagy első tekintetre szerelmes valakibe, vagy egyáltalában nem. A kalandoknak viszont sohasem voltam barátja, mivel azok többnyire csak az illető hősök szemében azok, a világéiban pedig rendszeren csak bizonyos szituációk, amelyek szereplői fölött legjobb esetben szánalmasan mosolyognak. Ezek után marad csupán a — bolondság ésilyentudva* elkövetni: örület. És mégis el voltam tökéelve, hogy elkövetem.

Amint sejtettem, Galgóczyék orroltak, hogy éppen csak vacsorára jöttem meg egy villásreggeliről, amely még Börgöz=Szentmihályon sem szokott ilyen hosszúra nyúlni és mivel tudvalevőleg egy malac élete is nyomta azoknak a lelkét, akiknek a kedvéért ennyire elkéstem, a fogadtatásomat a kőolajnak nem mindenki előtt rokonszenves illatán kívül, csípős megjegyzések is fűszerezték. De én mindezekkel mitsem törődtem és halálmegvetéssel csak azon törtem a délutáni események folytán meglehetősen fegyelmezetlen eszemet, hogy miképen is közölhetném tapintatosan vendéglátóimmal elköltözésemnek annyira váratlan és ezenfelül oly közeli terminusát?

Vacsora alatt valami, alighanem még a Sittkey-féle borok egyikének a szelleme — (házigazdám legnagyobb csodálkozására minden eddigi szokásomtól eltérőleg makacsul visszautasítottam többrendbeli kísérletét, hogy kedvenc rizlingjével barátkozzam) — némi világosságot szórt az agyamba, mert hirtelenül a homlokomra ütöttem és elkiáltottam magamat:

— Hopp! Megvan.

Galgóczyné, aki azt gondolta, hogy legyet vagy

szúnyogot hessegetek, kissé röstelkedve megjegezte:

— Különös, pedig áprilisban még nincsenek is bogarak . . .

— Nem is bogarokról van ám szó, drága nagyságos asszonyom — kiáltottam boldog mosollyal, — hanem nagyszerű üzletről! Thomas Laurence barátommal elhatároztuk, hogy közös számlára operettet írunk, csak azt nem tudtuk még, hogy mi legyen a tárgya. Most eszembe jutott. Mesés idea! Egyszerűen mesés. Itt milliokról van szó, méltóztatik érteni? Milliokról!

Magam elé nevettem, a kezemet dörzsöltem, táncoltattam a lábamat az asztal alatt, sőt azt hiszem, még a fületem is mozgattam, amire csak egészen rendkívüli helyzetekben vagyok képes, szóval úgy viselkedtem, hogy Galgóczyék némi jóakarattal csöndes őrülnék is nézhetek volna. De erre még sem volt szívük, ellenben azt kérdezte tőlem Andor bátyám:

— Te, mondd csak: mindig így jönnek neked az ideák, ilyen megrázkódtatások kíséretében? Nem fáj ez?

— Nem, azaz: csak egy kicsit, — feleltem, — azonban más bajjal jár, s ez az, ami engem aggaszt!

— Mi az, mi az szívem? — érdeklődött Andor bátyám, izgatottságában ez alkalommal engem is megtisztelvén az egyébként csak élete párja számára fenntartott becézőnévvel.

— Az a baj, — folytattam, — hogyha rögtön bele nem fogok a munkába: elfelejtem az egészséget. Mintha elfújták volna. Így: fszt . . .

— Fsz? . . .

A házaspár ijedten hátratántorgott, Galgóczyné félig fölkapaszzkodott s az asztalon áthajolva, hebegve kérdezte:

— Ne hozzak mindjárt téntát, tollat, meg papirost? Azt hiszem még van valahol az egyik almáriom fenekében . . .

Kezdttem sajnálni a háziakat, hogy ennyire felizgattam őket, s mivel a csata már amúgy is meg volt nyerve, erősen ráztam a fejemet.

— Neeem, édes nagyságos asszonyom, — szóltam, — ennyire mégsem sürgős a dolog. De bár mennyire sajnálom is: még holnap délelőtt át kell költöznöm a Sittkey-kastélyba, mert különben futs minden!

— Ne beszélj! — szólalt meg nagynehezen Andor, — akkor futs minden?

— Tisztára futs . . .!

Tágra nyílt szemekkel néztek egymásra, aztán szomorúan bólogtak. Én pedig igyekeztem megértetni velök, hogy valósággal lelki fájdalmaikat érzek a rajtam kívül álló okok miatt szükségessé vált hirtelen búcsú fölött, hogy az orvosom által előírt pihenésnek már ilyen rövid idő múlva történt félbeszakításával esetleg még az életemet is kockáztatom, hogy az ember azonban kiváltképpen ha magyar író, rá van szorulva az ilyen csak igen ritkán kínálkozó, a mostani valutáris viszonyok között egyedülállóan kedvező konjunktúra kiaknázására, végül, hogy soha életemben el nem fogom felejteni vendéglátóim nagy szeretetét és kedvességét.

Biztosra vettem, hogy érve'émem nem téveszti el a hatását, de csalódtam. Galgóczyék semmiképpen sem tudták magukat bele találni közeli távozásomba, amely láthatólag keresztelte valamilyen, a jelenlétemmel összefüggő tervüket. Ez így is volt és nem kellett soká várnom a magyarázatra. Egy meglehetősen kínos műszünet után Galgóczyiné ugyanis odavetette a férjének:

— Mit mondunk majd Lilynek?

Galgóczy kicsinylő kézmozdulatot tett.

— Egyáltalában kár volt azt a levelet elküldeni, mindig mondtam, szívem, — szólt.

— Nagyszerű! — kiáltotta az asszony. — A végén még ki fog sülni, hogy nem is te biztattál a dologra!

— Hát? Talán bizony én gondoltam ki ezt az egész meglepetést?

— Persze hogy te! — Vagy nem te mondtad, hogy látod a vendégünkön, hogy mennyire unatkozik Börgöz-Szentmihályon, s hogy milyen jó volna, ha valami változatosságról gondoskodnánk? Csak nem tagadod, hogy te voltál, aki lebeszértél, hogy Jóska bácsit invitáljuk, hogy legyen kivel alsózni, s hogy éppen te említetted először Lily nevét is?

— Jó, jó, — hagyta rá Galgóczy, akire felesége szóáradata határozottan nem tett akkora benyomást, mint én reám, — igaz, hogy szóba hoztam Lilyt, mint egyik eshetőséget a sok közül, de te, szívem, rögtön kaptál rajta — —

— Igen, mert rábeszértél!

— Rendben van, rábeszéltelek! De a levelet még is csak te írtad, s ha Lily maholnap ide beállít és nem találja azt a meglepetést, amivel ide csábítottad, akkor — —

— Akkor majd megmondom neki, hogy kinek köszönje meg a csalódást!

— Neked van igazad, már nem is szólok semmitsem, szívem . . .

Galgóczy többször vállat vont, azután rám nézett, mint aki segítséget vár. Az asszony tekintete is felém fordult, de a legjobb akarat mellett sem tudtam a vitás kérdést eldönteni. Így tehát megelégedtem azzal, hogy meglehetősen bambán visszaneéztem a házaspárra, ami végeredményben úgy látszik még is csak arra vezetett, hogy eszükbe jutott teljes tájékozatlanságom, mert most hirtelenül mindakettő el-

kezdett beszélni, de Galgóczyné, mint rendesen ez alkalommal is belefolytotta a szót élete hű és engedelmes párjába. Azután diadalmasan maga folytatta:

— Egy kis meglepetésről volt szó, amelyet a maga számára tartogattunk, vagy jobban mondva, amelyet Andor eszelt ki, mivel azt képzelte, hogy maga elúnhatná magát a mi társaságunkban. Mivel pedig a magamrészéről sem mertem volna felelősséget vállalni az orvosa előtt, aki bizonyára nem azért küldte falura vagy éppen séggel Börgöz=Szentmihályra mihozzánk, hogy unatkozzék, hát magam is azt gondoltam, hogy nem fogja bánni, ha meghívom a húgomat, Lilyt, akinek a jelenléte bizonyára kellemesen érintette volna, élénkségével, jó kedvével! Hiába, ha az ember falun él, szófukar lesz, csoda ha el nem felejtí egészen a beszédet.

— Mint kicsoda? — szaladt ki önkéntelenül a számon.

— Hát mint mi ketten, — felelte az asszony meggyőződéssel, de ebbe Galgóczy nem tudott beletörődni.

— Ezt magadról csak igazán nem állíthatod, — mondta és sóhajt fojtott vissza, amelyet teljes mértékben megosztottam vele.

— Szóval, azt hittük, hogy jól fog magának esni egy kis változatosság is, — folytatta Galgóczyné, mialatt büntető szempillantást vetett a férjére, — de így persze, ha el hagy bennünket — —

— Kétségbe vagyok esve, — jelentettem ki bocsánatkérőleg, — érzem, hogy bűnös vagyok és hogy az egészért a felelősség engem terhel. Egyetlen egy körülménybe vetem egész reménységemet: a Sittkey=kastély nincsen a világ végén, s ha megengedik, néha átrándulok látogatóba...

Ez az ígéret némiképen enyhítette a vendég=

szerető házaspár kétségbeesését, én pedig az igazság kedvéért tartozom azzal a vallomással, hogy egy pillanatig sem tekintettem komolynak a szándékomat, sőt elhatároztam, hogy a közelebe sem megyek többé a Galgóczy kuriának. Mert, bocsánatot kérek, Galgóczyék szándéka nyilvánvaló volt. Oda rendelték a háziasszony hugát, egy legjobb esetben naiv kis falusi fruskát — hisz csak rá kellett nézni a nővérére — vagy, s ez még valószínűbb volt, egy már számtalan megyebált végig élvezett, hervadozó szépséget, akit talán bizony még a nyakamba is akartak sózni! Az ilyen vén leányokkal tudvalevőleg nagy előszeretettel kísérleteznek az aggódo szülők és testvérek és nincs az a lehetetlen kombináció, amelyhez ne nyúlnának. Hogyne! Egy agglegény úgy mint én, sem nem fiatal, sem nem öreg, ez éppen kapóra jött volna!

Nem, nem éreztem magamban arra hivatást, hogy csak átmenetileg is hiú reményeket ébresztesek Lily ónagysága lelkében és mivel a házasságról egyáltalában az volt a nézetem, hogy az Istennek igen kitünő intézménye ugyan, de az üdvözléshez annál kevésbé szükséges, mivel minden embernek amúgy is meg kell halnia: a magam részéről már csak magányosan akartam folytatni földi utamat, még pedig igazán legtisztább altruizmusból, mert sehogy sem bírtam be látni annak a szükségét, hogy szeszélyeim, rossz kedvűségem és minden bogaraim részesévé tegyek egy lényt, aki más férfiú oldalán talán igazán megtalálhatná a boldogságát. Egyenesen rossz néven vettem Galgóczyéktól, hogy ennyire félreismerték az életről alkotott fölfogásomat, de azt hiszem, felháborodásomhoz bizonyára hozzájárult Mrs. Summerfield képe is, amelyet még a Galgóczy-kuriában is állandóan magam előtt láttam.

Így tehát kétszeresen boldognak éreztem magamat, amikor végre az ágyba kerültem, azzal a jóleső tudattal, hogy nemcsak minden bizonynyal igen kellemes napoknak nézek elébe a Sittkey-féle kastélyban, hanem egyuttal, a sors jóvoltából elkerültem egy nagy veszedelmet is. Mindezeket kötelességszerűen elalvás előtt elmondottam a hálótársamnak, vagyis Bobi kuvasznak, aki láthatólag teljesen magáévá tette az álláspontomat, nagyokat szuszogot és a végén elaludt, mint jó magam is.

Másnap reggel kedvező auspiciumok között ébredtem. Melegen sütött a nap, egyetlen felhő sem volt az égen és a kertben, amelyre ablakaim nyiltak, még zöldebb volt minden, mint eddig. Össze csomagoltam a holmimat, azután pedig megjelentem az ebédlőben közös búcsúreggelire, amely mint rendesen bő és kitűnő volt. A társalgás ellenben, minden kimagyarázásnak dacára, bizonyos visszafojtott aprehenzió jelében folyt le és különösen Galgóczyné nem tudta megállani, hogy ne tegyen megjegyzéseket, amelyeket nehéz volt ignorálni; illetve úgy kivédeni, amint szerettem volna. De ez már udvariasságból is lehetetlen volt. Például:

— Ne vesse meg ezt a szegény kis kávét, biztosíthatom, hogy sokkal egészségesebb, mint az erős angol tea, amely megtámadja az idegeket...
Vagy:

— Látta már a hálószobáját a kastélyban? Azt mondják, hogy Sittkey gróf őméltósága a párisi világkiállításon szerezte be az összes ágyneműket. A mi ágyneműnk persze csak régi divátúak, de azért föl nem cserélném az enyémet mással a világ összes kincseiért sem... Avagy:

— Remélem, már megszokta leendő házi asszonyának divatos viseletét. Ami engem illet, nem tudnék a társaságában eltölteni öt percet

sem, mert a női nem nevében elszégyelném magamat, ha folyton ott látnám magamelőtt egész térdig a lábszárait . . .

Andor barátom csöndes rezignációval viseltette s csak akkor fakadt ki némi keserúséggel, amikor abbeli szíves ajánlatát, hogy befogat és elszállíttat a kastélyba, hálás köszönettel, de mégis azzal utasítottam vissza, hogy tizenegy óra tájban értem jön Summerfieldék autója.

— No, ezt már nem jól csináltad barátom, — mondta, — mert ennyire mégsem vagyunk koldusok. Csak nem képzeli az a dölyfös társaság, hogy gyalogszerrel bocsájtottalak volna el a házamtól?

— Ellenkezőleg, — feleltem, — Summerfieldék csak azt akarták elkerülni, hogy átköltözéssel ne essek túlságosan terhetekre, s ami a lovaiddat illeti, hát éppen maga az öreg Summerfield vallotta be nekem, hogy nem igen látott még életében két olyan sárgát, mint a tiedet, kedves bátyám!

— Elhiszem, — hagyta rá Galgóczy, én pedig már kissé türelmetlenül kezdtem az országút irányába figyelni, nem hallok-e autótülkölést? Nem ismerek utálatosabb dolgot az olyan pillanatoknál, amikor az embert búcsúztatják, vagy amikor magunk búcsúzunk. A várakozás ilyen helyzetben az indulásra kész vonaton, hajón idegölő valami, mert még azok is, akik egyébként igazán szeretik egymást, ilyen pillanatokban önkéntelenül is az órát nézik és ha százszor tagadják is, mégis csak azt gondolják magukban: hát már sohasem lesz indulás?

Érthető tehát, hogy az adott körülmények között kétszeresen vágyódtam a fent jelzett autótülkölésért, amikor még gyalog is szívesen megtettem volna az utat a Grassalkovich-kastélyba, csak hogy kikerüljek Galgóczyné szemrehányó

tekintetének körletéből. De még tizenegy óra sem volt, s így még jogom sem volt idegeskedni.

Éppen férfias kitartásra buzdítottam magamat és tudva azt, hogy minden csípős megjegyzésnek dacára, mégis csak egyes-egyedül az idegen társaság a szomszédban érdekelte Galgóczyékat, annak hangsúlyozása mellett, hogy országos érdek, ha az angolokkal jó lábon élünk, újból belefogtam valami részletnek az elmondásába, amit előtte való nap hallottam vagy tapasztaltam, amikor a házaspár, se szó se beszéd, hirtelenül felugrott és egy az országút felől jövő neszre figyelve, görcsösen egymásra nézett. A következő pillanatban hallani lehetett, amint kocsi áll meg a kapu előtt, Galgóczyné pedig elkiáltotta magát:

— No hát, ez Lily!

— Alighanem igazságod van, szívem, — hagyta rá Galgóczy és mindketten kirohantak. Gépiesen követtem őket.

— Az ember a végzetét el nem kerüli, — gondoltam magamban. — Nincs menekvés . . .

Csakugyan, úgy volt. Csinos homokfutó állt a ház előtt, az elébe fogott két formás szürke gőzölgött az erős hajtástól, a bakról pedig nevetve, mosolygó szemekkel, a friss tavaszi levegőtől kifújva, kis karimájú szürke kalap alól kikandikáló fekete hajfürtökkel veszekedve, egy ugrással a földön termett egy talán mindössze húsz éves leány, fölkapta a hátsó üléshez támasztott kezitáskáját, majd maga learkarta emelni az ott elhelyezett málhát is, de azután mégis meggondolta a dolgot és elibénk jött. Az üdvözlés a két nővér részéről a legzajosabb volt, amelyet valaha hallottam, Galgóczy még a szokottnál is kevésbé sem tudott szóhoz jutni, míg jó magam egyszerűen bevártam, hogy a viszontlátás örömhullámai maguktól lecsillapodjanak.

Mivel ez nem következett be olyan gyorsan, amint ezt tapasztalatlanságomban képzeltem, még bent, a verandán sem, ahová vonultunk, legalább szemügyre vettem a vendéget, hogy kritikus alapon egészítsem ki első benyomásaimat.

Annyi bizonyos, hogy ez a Lily egész más volt, mint az, akinek képzelt megjelenésével kapcsolatban este kiöntöttem Bobi előtt a szívemet. Biztosan számon is kértem volna a hallgatásával elkövetett rossz májú félrevezetést, ha abban a pillanatban ott settenkedett volna körülöttünk, de csodák csodája, a híres börgöz=szentmihályi házörző nem volt sehol, nem ugrándozott a lovak előtt, mint egy bolond, hanem bizonyára a faluvégén már leste az autót, hogy vad ugalással kíséresse a kuriáig. De vissza térve Lilyre: határozottan csalódtam. Mert ez a Lily nem volt sem naiv kis falusi fruska, sem pedig hervadozó szépség, hanem egy egész megjelenésében tökéletes úri leány, oly biztos föllépésű, oly határozott és mégis csupa báj és kedvesség, úgy hogy nehezemre esett hamarjában elképzelni városi milieut, amelybe beilleszthettem volna anélkül, hogy ez utóbbira nézve ne lett volna előnytelen. Mindezt azzal a tudattal szegeztem le, hogy néhány perc múlva bizonyára már autón robogok a Sittkey=kastély irányába, úgy hogy végeredményben csak azt az egyet könyvelhettem javamra, hogy legalább még a búcsú pillanatában támadt a Galgóczy kuriában is szenzáció.

A viszontlátásnak fentemlített örömhullámai végre mégis lecsillapultak, úgy hogy önagységának alkalma nyílt engemet is észre venni. Galgóczyék ugyan már előbb is tettek rólam említést, de mintha Lily szándékkal kihúzta volna az általános természetű ilyenkor szokásos témákat, a mama

egészségéről, az időjárásról, az őszi vetés állásáról stb., úgy hogy a végén már azt gondoltam, hogy sejtve távozási szándékomat, nem is tartott érdemesnek, hogy velem szóba álljon. De azután hirtelenül felém fordult és barátságosan nyújtotta a kelleténél bővebb szarvasbőr keztyűbe bujtatott keskeny kezét.

— Hát maga az a nagy meglepetés, amellyel Gizi tizenhatoldalas levelében ide csábított?

Meghajtottam magamat.

— Más tárgy híjján attól tartok, hogy igen, — feleltem egyszerűen, magamba fojtva egy csípősebb megjegyzést, mert a fiatal leány szeméből áradó életvidám kedvesség ellensúlyozta azt a kissé szokatlan megszólítást egy nálánál idősebb férfival szemben. Hiába, ilyenkor oly szívesen feledkezik meg az ember a korkülömbégről!

— Nagyon örülök, hogy végre személyesen is megismerkedhettem magával, — szolt a leány, — mert a könyveit mind elolvastam és nagyon sokat szeretnék kérdezni magától, ami nyilvánvalóan csak feledékenységből maradt bent a tollában. Lehet, hogy nagyon ostobának fogja találni azt, amire kíváncsi vagyok, de ha már egyszer a körmeim közé került, talán megérti, ha könnyűszerrel el nem engedem! Egész életemben azt kívántam magamnak, hogy egy szerzővel, egy igazi íróval találkozzam, hogy beszélgethessek vele arról, amit írt, hogy megtudjam, hogy miként is keletkezett ez vagy az a gondolat az agyában? Azonban egyet rögtön el kell mondanom: tudja-e, hogy egész másnak képzeltem magát?

— Milyennek? — kérdeztem, határozottan érdeklődéssel, mert rendszeren azt tapasztaltam, hogy az olvasóim részéről rólam alkotott fogalom előnyösebb volt a személyes megismerkedés alkalmával keletkezett impresszióknál, vagyis

többnyire reámnézve nem éppen hízelgő család érte az illetőket, amennyiben hosszú fürtű ifjú és bohó poetának képzeltek. Legnagyobb meglepetésemre Lily felelte:

— Azt gondoltam, hogy egy öreg és morózus bácsit fogok találni, kopasz fejjel és szemüveggel. Örömmel konstatalom, hogy tévedtem.

— Engedje meg, hogy osztozzam örömében, — feleltem, — de komolyan érdekelne, hogy miből alkotta azt a hízelgőnek éppenséggel nem mondható arcképemet?

A leány nevetett.

— Ezt magam sem tudnám megmondani, — szólt őszintén, — de azt hiszem, abból, hogy minden regényének rossz a vége és hogy sohasem kapják meg egymást! Azután bizonyos gúnnyal kezeli még a kedvenc alakjait is, mint ahogyan csak idősebb emberek gondolkoznak, akik mindent kritizálnak, mert már lemondtak az élet összes örömeiről.

— Biztosíthatom, hogy én még nem mondtam le semmiről sem, — tiltakoztam, — sőt mindig azt remélem, hogy csak ezután fogom igazán élvezni az életemet!

— Annál jobb, — mondta Lily, — de egyben talán mégsem csalódtam, még pedig abban, s ezt előbb elfelejtettem említeni, hogy agglegény! Ugye bár, eltaláltam?

— El! Megrögzött agglegény vagyok és alig hiszem, hogy valaha megváltoztatnám az elveimet, kivéve persze, ha maga nem vállalkozik arra, hogy megtérítsen!

Lily elpirult, látszott rajta, hogy felelni akar, de erre nem nyílt alkalma.

— Köllött ez neked? — szólt bele Galgóczy, de életének hűséges párja rögtön átvette a szót:

— Eh mit, ismertem én sokkal veszedelmesebb agglegényeket is, akiket még akkor is sike-

rűlt megtéríteni, amikor már alig volt benne köszönet! — Majd, megvető szempillantást vetve irányomba, rám mutatott és azt mondta: — Egyébként itt hagy bennünket ez az úr...

— Azám, — hagyta rá Galgóczy.

Azt vártam, hogy ez a kijelentés bizonyos mélyebb benyomást tesz Lilyre, mert hiszen éppen a most elhangzott célzások a napnál is fényesebben bizonyították, hogy tényleg a cölibátusom ellen irányuló komoly összeesküvéssel álltam szemben, amelyben a fiatal leány is kompromitálva volt. De ő csak nevetett.

— Jól teszi, — mondta, — úgy is csodálkoztam, hogy ilyen soká bírta ki faluhelyen! Hiányoznak az impressziók, ugyebár és vissza kívánczik a városba, a kultúra légkörébe?

Felelni akartam, de ezt is helyettem elvégezte Galgóczyné:

— Dehogy a városba! Egyszerűen átköltözik a szomszédba, a Sittkey-kastélyba, mert ott vannak az impressziók! Ott olyan kurta szoknyában sétál a kultúra, hogy a magunkfajta becsületes embernek a szégyenpír szökik az arcába, csak a pusztá gondolattól is! Lehet, hogy ez kell az íróknak, mi már csak megmaradunk a régi jó divat mellett, ugye Lilykém?

— Hát ami ezt illeti, — felelte a fiatal leány nem minden habozás nélkül, — attól tartok, édes Gizim, hogy kissé eltérnek a nézeteink! Ezek után, őszintén szólva, félek kicsomagolni a málhámat, mert ezt az egy öreg szoknyát kivéve, ami rajtam van, mind olyan méreg kurta, hogy még a mama előtt sem mertem fölvenni!

— Mondom, kár volt neked eligérkezni azokhoz a bolond angolokhoz, — pattant fel, hozzám fordulva, Galgóczy, — a jó Ég tudja, hogy milyen impressziókat szalasztasz el könnyelműségben!

Azután jóízűen nevetett, nyilvánvalóan azért, mert egész ottani tartózkodásom óta ez volt az első hosszabb mondat, amelyet feleségének kevésbé jóindulatából, mint inkább vízbe esett tervei fölötti bosszúságából tudott befejezni,

Ekkor érkezett meg nagy garral, túlköléssel és Bobi éktelen ugatása mellett az angolok autója. Búcsúztam.

A gyorsaság, amellyel a Galgóczy né által bejelentett távozásom bekövetkezett, mégsem maradt minden benyomás nélkül Lilyre. Látszott rajta, hogy szívesen legalább még azokat a kérdéseket intézte volna hozzám, amelyekről előbb említést tett. A magam részéről pedig úgy éreztem, hogy hirtelen távozásom a körülmények közelebbi ismerete nélkül udvariatlanság, hogy ne mondjam gorombaság látszatával bírt. Azért igyekeztem rövidesen megmagyarázni a fiatal leánynak a kényszerítő körülményeket, egyuttal pedig előtte is megismétltem abbeli ígéretemet, hogy föltétlenül és gyakran át fogok rándulni a kastélyból. Ez pedig most már nem volt egyszerűen udvariassági aktus, vagy szemfényvesztés, sőt ellenkezőleg kötelességemnek tartottam, hogy be is váltsam a szavamat, mert úgy éreztem, hogy ha nem is mással, de ezzel igenis tartozom Lilynek.

Néhány percre rá az autóban ültem és megkerülve az Öreg-hegyet, nem nagyzási hóbortból, de akaratom ellenére, mint mindenki, aki autón jár, büszkén robogtam a Grassalkovich-kastély felé.

V.

Délben ismét ott ültem a Sittkey=kastély óriás ebédlőjében Summerfieldék és Laurence=Szent=lőrinczy társaságában, a marcona bajszerű bácsik és fura frizurás nénik arcképei alatt.

Eleinte mind a négyen kissé feszélyezve éreztük magunkat és ösztönszerűleg is kerültünk mindent, aminek csak távolról is borhoz vagy pincéhez köze lett volna, s — azt hiszem joggal — bizonyos célzatosságot véltem fölfedezni abban, hogy a villásreggeli, ellentétben az előző alkalommal, a teljes alkoholmentesség jelében folyt le, úgy hogy már attól tartottam, hogy új háziasszonyom vagy megbánta kissé könnyelmű meghívását, vagy pedig titokban összejátszva az orvosommal, itt akarta velem folytattatni az unatkozó életmódot.

Aggodalmaim azonban csakhamar indokolatlanoknak bizonyultak s amikor Mrs. Summerfield kérdésére elmeséltem, hogy milyen címen sikerült elköltöznöm a Galgóczy=kuriából, az egész társaságnak ismét megjött a jókedve, sőt Tamás annyira ment, hogy kijelentette, hogy az idea nem is rossz, csakugyan írhatnánk együtt operettet . . .

Természetesen nem hallgatom el Lelley Lily esetét sem, hozzá fűzve a nekem szánt kelecére vonatkozó aggályaimat, ami azután bő alkalmat nyújtott az élcelődésre, amint ez már ilyenkor szokás.

A délutáni séta — ez alkalommal a park végében levő fácánkerthez és vissza vitt bennünket az út — meghozta számomra azt, hogy Mrs. Summerfield révén végre mégis csak megtudtam egyet=mást Lianet illetőleg, ami nem ment egészen könnyen, mert Tamás barátom — az előtte való nap tett tapasztalatain okulva — semmi-

képen sem mutatkozott hajlandónak, hogy könnyű szerrel ismét átengedje nekem a helyét az asszony oldalán, úgy hogy az utóbbi csak mindenféle csalafintasággal tudta őt itt=ott néhány percre eltávolítani. Ezt azzal érte el, hogy megpillantva egy primulát vagy egy ibolyát, örömben hangosan felkiáltott, mire Tamás nem nagy lelkesedéssel ugyan, de mégis szedte a virágokat. Mikor már egész kis csokor volt a kezében, Mrs. Summerfield jóvoltából végre tudtam már én is, hogy Liane a neve egy kissé misztikus női alaknak, aki egy XIV. Lajos=korabeli marquisnak az életében játszik nevezetesebb szerepet, amennyiben azt a sok szerelmi kalandban bővelkedő férfiút főképen azzal hálózza be, hogy a nevezetesebb eddigi kalandjainak hősnőire oly annyira emlékezteti, hogy a marquis néha megesküdne, hogy tényleg az illető nők egyikével és nem egészen új jelenséggel van dolga. A marquis ebbe majdnem beleőrül, s hogy megszabaduljon látomásaitól, el is veszi Lianet, aki azonban szerepét mint a híres nőcsábász felesége is folytatja, csak azzal a külömséggel, hogy most már az összes hősnők éppen azon tulajdonságait összpontosítja saját magában, amelyek miatt a marquis eddig irtózott a házasságtól. Ez a sajátos és utolsó következményeiben a marquisra nézve igen kellemetlen mimikri megutáltatja vele az életet, úgyhogy pillanatnyi elmezavarban feleségének batisztingéből kötelet fon és egy virágzó cseresznyefára felakasztja magát.

— Mint jó sugó még azt is elárulom magának, — folytatta Mrs. Summerfield, — hogy Laurence barátunk, aki mint már említettem, megadta a librettó sujetjét is, alighanem saját magára gondolt, amikor kitalálta a marquis alakját, épp úgy ahogy megmernék rá esküdni, hogy Lianének is van hasonmása a valódi életben.

— És a női hálóing? Remélem, hogy azt a bizonyos izgató jelenetet a virágzó cseresznyefa tövében — —

— Már megint kezdi? — vágott a szavamba az asszony, némi műharaggal, — már hogyan kérdezhet ilyet, amikor a barátja él!

— Él, költ és komponál, — feleltem sietve, — de éppen ez a ténykedése arra enged következtetni, hogy már egyszer ő is kötelet érzett a nyakán. Mert, engedelmet kérek, ilyen gondolata is csak olyan embernek támadhat, aki az akasztást maga is kipróbálta és esetleg csak az utolsó pillanatban gondolta meg magát. Ami azonban azt a titokzatos nőt illeti, nem gondolja asszonyom, hogy én azt ismerem?

Mrs. Summerfield a szeme sarkából, csodálkozva nézett reám.

— Honnét tudjam ezt? kérdezte. — Hisz én magát is oly kevésbé ismerem, hogy tudjam-e akkor, hogy ismeri-e Tomy ismerőseit?

— Mégis, az a titokzatos nő nincs-e itt Bözsgöz-Szentmihályon?

— Nem értem a kérdését! Kire gondol tulajdonképen?

— Önre, asszonyom, — feleltem.

— Nevetséges! — mondta Mrs. Summerfield hangosan, majdnem indulatosan, de azután, hogy Tamás, aki a közelben ismét ibolyákat gyűjtött, meg ne hallja, halkabban folytatta: — Hát az a benyomása rólam, hogy, nem tudom, bárkit is hány és miféle kalandok hősnőjére emlékeztethetnek?

— Miért nem? — Ha akad valaki, aki képes egy Lianet kigondolni s ezt a gondolatát még meg is zenésíti, miért ne lásson az önben olyasmit, amihez semmi köze? Miért ne képzelje azt, hogy ön Liane?

Az asszony vállat vont.

— Ha biztosan tudnám, hogy nem gúnyolódik, — szólt kissé elkomolyodva, — azt mondanám: lehet, hogy igaza van. De mivel sohasem vagyok tisztában szavainak igazi értelmével, nem szólok semmit sem, bár már magam is gondoltam, nem képzele-e Tommy minden nőről, akivel találkozik, nem-e ő Liane?

— Hisz csak ezt akartam mondani én is!

— Pedig biztosíthatom, hogy ha van nő a világon, aki ellentétje Lianének, akkor én vagyok...

— Miből gondolja?

Az asszony pillanatig habozott.

— Szeretném, ha erre magától jönne rá...

Most azonban Tamás, aki már eddig is eléggé kelletlenül szedegette a virágokat, végképen megunt a dolgot, mert hozzánk szegődött és ettől a pillanattól kezdve egyáltalában nem vette többé figyelembe, ha Mrs. Summerfield a közeli bokrokban újabb virágokat fedezett fel. Lehet, hogy mégis hallhatott valamit a beszélgetésünkből is, mert határozottan gyanakvó pillantásokat vetett ránk, úgy hogy célszerűbbnek véltem alkalmat nyújtani az asszonynak arra a kimagyarázásra, amelyre a barátom úgylátszik igényt tartott.

Diszkrétan és feltűnés nélkül lemaradtam tehát és az öreg úrhoz fordultam, aki bennünket egész idő alatt meglepő türelemmel némi távolságban követett és aki éppen azzal volt elfoglalva, hogy botjával a fatörzsöket ütögette. Meg is magyarázta, hogy ezt miért tette: arra akarta készíteni a fácánokat, hogy mutatkozzanak.

Lelkes Nimród lévén, Summerfield mialatt a munkáját folytatta, az Angliában dívó vadászatokról tartott nekem előadást, amelyet kötelességgel hallgattam, de csak látszólag, mert a valóságban ki nem engedtem a szememből a

rokonszenves özvegyet és a kísérőjét, akiknek alakjai a fák és bokrok mögött fel-fel bukkantak, útjukban meg-megálltak és most épp olyan élénken és halkán beszélgettek, mint az imént velem tette Mrs. Summerfield, illetve vele én.

— Folyik a békítés, — gondoltam magamban, de már a következő pillanatban kétségbe vonhatatlan bizonyítékom is volt afelől, hogy az eredményesen nyert elintézést. Egy bokor ugyanis, amelyről a békülők minden valószínűség szerint feltételezték, hogy sűrűbb, mint amilyen tényleg volt, megengedte nekem, hogy rajta keresztül meglássam, amint Tamás hirtelenül megragadta Mrs. Summerfield kezét és csókot nyomot rá. S ez nem volt holmi udvariasság, hisz tudjuk, hogy Angliában a kézcsók mint udvariassági aktus egyáltalában nem létezik, hanem egy rendes egészséges csók, amely épp úgy máshová is illett volna, mint éppen a kézre.

Az egészet csak én láttam, Summerfield nyugodtan folytatta előadását és éppen a Skótiának jellegzetes „grouse“-vadászatáról beszélt, amikor a folytonos fatörzsütögetésnek végre meglett az eredménye, amennyiben közvetlenül mellettünk egész falka fácán riadt fel nagy garraal és sietve menekült a békülők irányában, amitől utóbbiak kissé megijedtek. Ezen izgató esemény hatása alatt mindnyájan ismét összerültünk és mint akik a dolgukat jól végezték, lassan viaszasátaltunk a kastélyba.

De Mrs. Summerfield hiába igyekezett engem ismét bevonni az általános társalgásba, aminek láthatólag az volt a célja, hogy élénkebb eszmecsere fejlődjön, úgy mint előtte való nap, a férfiek között, amit azután arra lehetett volna felt használni, hogy a vitatkozókat elhagyva, négy szemközt beszélgethessünk. Egyszerűen nem álltam kötélnek, mert az imént az áttetsző bok-

ron keresztül tapasztaltaktól kissé megcsömör-
löttem.

Lesznek, akik viselkedésemet közönséges fél-
tékenykedésnek fogják minősíteni, de esküszöm,
hogy ez az érzelem távol állt tőlem. Ellenkező-
leg, teljes közönyt éreztem abban a pillanatban
Mrs. Summerfield iránt, mert az a vélemény
kezdett az agyamban róla kialakulni, hogy nem
egyéb meglehetősen kokett teremtésnél, aki egész
egyszerűen és angolosan flirttól minden férfival,
akit a véletlen vagy a balszerencse a közelébe
sodort, akinek a kedvéért azonban a többiekkel
sem akart összeveszni.

Az asszony észre is vehette ezt a hirtelen vál-
tozást a viselkedésemben, de én nem is igyekez-
tem azt leplezni. Tea alatt is állandóan engem
tüntetett ki a figyelmével, én azonban előny-
ben részesítettem az apósát, aminek utóbbi nem
kevésbé örült, mint Tamás, akinek ezzel bő
alkalmat nyújtottam arra, hogy fölismerje téve-
dését, ha csakugyan azt hitte, hogy udvarolni
akarok az asszonynak. Hiába, az ember nagy
hypokrita.

Estebéd előtt félóra visszavonultam a szo-
bamba, ahol néhány percig tanácstalanul álltam
a még ki nem bontott utitáskám előtt. Határo-
zatlanul néztem a bőröndöt és ha abban a pil-
lanatban valami jóságos tündér megérinti a vál-
lamat s azt mondja, hogy: nincs semmi baj,
lent az autó, vissza mehetsz Galgóczyékhoz:
Isten lássa lelkemet, a vállamra veszem a pod-
gyászomat, jó borraivalót nyomok a sofför mar-
kába és megkerülve az Oreg-hegyet, még gya-
logszerrel is indulok vissza abba az egyszerű
kedves földszintes házba, hogy bocsánatot kérjek
unalmas, de becsületes és egészséges gondolko-
zású gazdáitól, a goromba Bobi-kuvasztól no
meg — igenis — Lilytől is. Milyen más, milyen

egészen más volt mégis az a fiatal, vidám, minden affektáció nélküli leány! Milyen gyönyörűen hangzott az ajkáról az a kedves cirógató, édes magyar szó! Ég és föld . . .

És én ott ültem a Grassalkovich-kastélyban és kénytelen voltam kinyitni az utitáskámat és kiszedni belőle a smookingomat, amelyet Juszti, a derék házvezetőnőm Budapestről való elutazásomkor, minden tiltakozásom ellenére, mégis becsomagolt, kénytelen voltam föl is venni ezt a fekete ruhadarabot, a társadalmi kényszernek, a képmutatásnak, a szociális hazugságoknak ezt a sötétbélésű szimbolumát és kénytelen voltam szabad, magamfölött korlátlanul rendelkező, nagykorú, gondnokság alatt nem álló férfi létemre mosolygó ábrázattal ismét lemenni vendéglátóim társaságába, hogy kellemkedve az eszemet törjem az engemet legkevésbé sem érdeklő kérdéseken, csakis azért, hogy adózzak a társadalmi mániának, amelynek talán még inkább betege lettem, mint az íróasztalom előtt munkával eltöltött éjszakáimnak! Még sohasem éreztem oly tisztán és határozottan, hogy — unatkozni fogok . . . Kénytelen voltam elmosolyodni. Eszembe jutott a jó öreg doktorom és a kúrája! Pedig biztosra veszem, hogy az unatkozásnak nem ezt a fajtaját értette, amikor Börgöz-Szentmihályra küldött.

Mrs. Summerfield, akit most láttam először estélyi ruhában, kétségtelenül szép volt, ezt még az imént ecsetelt hangulatomnak dacára is kénytelen voltam elismerni. De ez talán csak fokozta az ellenszenvet, amely engem oly meglepően és hirtelenül megszállt. Biztosra vettem, hogy minden, amit ezen az asszonyon látok, a hatás kedvéért került rá, sőt még abban sem kételkedtem, hogy a toilette-művészettől független szépsége a természetének is akart, még pedig raffi-

niából akart volt, csakis azért, hogy engem ismét „visszahódítson“.

Semmi sem tart örökké s így végig ettük az estebédet is, majd bridgeztünk és éjfél tájt jó éjt kívántunk egymásnak.

Az unatkozásnak nem föltétlenül álmosító a hatása; sőt igen gyakran egyenesen megkíván-
tatja az emberrel a szenzációt, akármilyen cse-
kélyet is. Áznap este legalább én is határozot-
tan megkívántam még valamit, akármit, például
beértem volna egy estilappal is, de ez Börgöz-
Szentmihályra csak harmadnap reggel érkezik.
A búcsú pillanatában kinéztem az ablakon és
láttam a gyönyörű holdvilágot, amint beüz-
tözte az öreg fákat a parkban s a réteket, ame-
lyek nappal oly haragos zöldek voltak. Semmi
kedvem sem volt a lefekvéshez.

— Szereti a holdvilágot? — kérdezte ekkor
mellettem egészen halkán valaki. Mrs. Summer-
field volt.

— Az a körülményektől függ, — feleltem, —
ma például egyenesen vágyódom érte.

— Akkor csak azt ajánlhatom, menjen még
egyet járni a kertben, hátha új impressziókra
tud szert tenni? Ma egész este szórakozottnak
látszott és attól tartok, hogy unatkozott . . . Nem
jó ilyen hangulatban lefeküdni!

Az asszony halkán nevetett és ez bosszantott.
Hát minden áron ki akart velem kezdeni?
Pokoli gondolatom támadt és önkéntelenül fe-
leltem:

— Tökéletesen igaza van, asszonyom! Csak,
tudja: egyedül sétálni a holdvilágban — —

— Mindent meg kell próbálni, — vágott a
szavamba gyorsan Mrs. Summerfield, majd az
apósához fordult, aki ásítózva a bridge-asztal
előtt állt és kezdett paciencet rakni, míg Tamás
únottan nézte. A barátom már teljesen meg volt

nyūgodva és észre sem vette, hogy az asszony az ablakhoz ment, ahol álltam.

— Gyerünk már, — szólt Mrs. Summerfield, — a cselédek is fáradtak lesznek . . .

A szobámba érve, elkezdtem gondolkozni. Az a história a holdvilággal fölöttem gyanus volt előttem. Kizártnak kellett tartanom, hogy Mrs. Summerfield meg nem értette volna a célzást, illetve hogy ne küldjön engem valami egészen határozott szándékkal holdvilágot nézni. Vagy csak meg akarta magát bosszulni azért, hogy egész délután, ebéd alatt és este olyan félre nem érthető közönnyel viseltetem iránta? Kiküldött a hűvös áprilisi éjszakába s hálószobája függönye mögül jót akart nevetni azon a baleken, aki azt képzelte, hogy ő talán bizony csakugyan maga is le fog jönni, hogy szórakoztassa?

Világos, hogy ha hű akarok maradni elveimhez, akármennyire is csábított a holdvilágos éjszaka, semmiesetre sem megyek le a kertbe, hanem sietve levetkőzöm és a paplant magasra a fülemre húzva, én nevetek jót Mrs. Summerfielden, amint a hálószobájának függönye mögül lesi, hogy megjelenjek a láthatáron. De nem így határoztam. Igyekeztem következetlenségemet saját magam előtt elpalástolni s így szóltam magamhoz:

— Semmi közöm ehhez az asszonyhoz. Szabad ember vagyok és korlátlanul rendelkezem magam fölött. Igenis, kedvem van hozzá, hogy kiszabadulva a szociális kényszerek világából, legalább egy negyedórát töltsék magányosan Isten szabad természetében s ebben engem senki sem gátolhat, legkevésbé sem olyan ostoba szempontok, mint hogy Mrs. Summerfield miként vélekedik rólam . . .

A fejembe nyomtam tehát a kalapot és indul=

tam. De mivel nem kívántam fölkelteni a cse= lédség figyelmét csekélységem irányába azzal, hogy ily szokatlan időben távozom a kastélyból (biztosan holdkórosnak néztek volna), halkan le= lopódtam a lépcsőházba, majd óvatosan ki= nyitva a nehéz vaskaput, tolvaj módjára kionson= tam a kertbe. A szabadba kiérve, eszembe jutott, hogy Mrs. Summerfield esetleg tényleg kinéz az ablakból és nem hallván előbbi okoskodásomat, csakugyan azt hihetné, hogy én azt hiszem vagy remélem, hogy ő talán mégis utánam fog jönni. Föltettem magamban, hogy ezt az örömet semmi esetre sem teszem meg neki. Ennélfogva rava= szul végigkúsztam a fal mellett, egészen az épü= let sarkáig, ahonnét mindig árnyékban — (ne tessék elfelejteni, hogy holdvilág volt) — egy gesztenyefa hatalmas törzse mögé sikerült eljut= nom. Ha hű maradok elhatározásomhoz, mitsem törődve a kastély lakóival — après moi le dé= luge — tovább rohanok és élvezem a nagyszerű éjjeli levegőt, a pompás tavaszi illatokat, a cso= dálóatos fényeket és árnyékokat, amelyek körül= vettek és amelyek bizony tényleg alkalmasak voltak arra, hogy új meg új impressziókat vált= sanak ki az emberből még akkor is, ha olyan nagyon egyedülnek, olyan nagyon távolnak érzi magát mindentől és mindenkitől, mint én azon a bizonyos éjszakán.

De ismét másként cselekedtem, amint feltet= tem magamban. Állva maradtam a gesztenyefa mögött, ahonnét az egész kastélyt kényelmesen szemlélhettem. Láttam, amint a szalonban és a pipázóban kioltják a lámpát, megállapítottam a saját szobám fekvését a második emeleten, öt ablakkal arrébb láttam Laurence hajlékát és nem volt nehéz rájönnöm, hogy az a két első= emeleti ablak, amely éppen velem szemközt ki volt világítva, vagy Mrs. Summerfieldé, vagy

pedig az apósáé volt. De két félig sötét ablak után ismét egy kivilágított ablak következett, amely bizonyára szintén Summerfieldék bensőbb lakosztályához tartozott.

Nem kellett soká várnom és máris láttam egyebet is: benépesedett az éjjeli szín. Mindenekelőtt megjelent az egyik ablakban Tamás barátom silhouetteje. Hatalmasakat ásítózva, legombolta a gallérját, a sarokba dobta, majd eredeti erőteljes mozdulattal előbb felborzolta a haját, aztán két kefével nekiesett a koponyájának, mire hirtelenül és végképen eltűnt az ablakból. Oly prózai volt ez a jelenet, hogy biztosra vettem, hogy a barátom, abban a pillanatban legalább, nem komponál. De az is bizonyos volt, hogy a holdvilág sem izgatta túlságosan.

Alighogy befejeződött ez az engemet is csak igen távolról érdeklő epizód, velem szemközt is kezdett mozogni valami, még pedig a kivilágított egyablakos szoba függönye mögött. Csakhamar kinyílt az ablak s megjelent benne Mrs. Summerfield magas, karcsú alakja. Kivágott estélyi ruháján kívül nem volt rajta semmi, még az a könnyű shawl sem, amely bridgezés alatt a vállán lógott. (Ez is csak megerősítette abbéli felfogásomat, hogy este még a shawl is csak a hatás kedvéért volt rajta.) Kihajolt az ablakon, körülnézett, majd hátraszólt, mire mögötte láthatóvá vált az öreg Summerfield alakja is. Egyik karját az asszony dereka körül fonva, előre jött és szintén kinézett az ablakon.

Csak nehezen fojtottam vissza a nevetést, úgy örültem a kokett asszony fölsülésének. De azután hirtelenül az a meggyőződés cikázott át az agyamon, hogy teljesen alap nélkül nevetek, mert hiszen sokkal indokoltabb volt, ha bosszankodom. S a következő pillanatban ez már be is következett.

— Tessék! — szóltam félhangon és a fejembe szállt a vér, — rúdul el vagyok adva! Nem elég, hogy az asszony akar rajtam mulatni, most még az apósát is hívja, hogy együtt kacagjanak! De ebből nem esztek, — esküdöztem — ha kell, itt állok reggelig, majd meglássuk, ki únja meg előbb a dolgot!

Elkezdtek beszélgetni. Hazudnék, ha állítanám, hogy nem akartam őket kihallgatni, mert ellenkezőleg annyira hegyeztem a fülemet, hogy majdnem fájt.

— Nagyon szép ez az est, nem találja? — kérdezte Summerfield.

— De, én is úgy találom. És mégis azt hiszem, hogy jelenleg szebb Rómában. Vagy Taorminában, — felelte az asszony, majd hozzátette: minek is hozott ide ebbe az unalmas kastélyba?

— Azt gondoltam, hogy jól érzi magát itten és hogy nem is olyan unalmas az élet, amint mondja. Én nekem itt nagyon tetszik és boldog volnék, ha megvehetném ezt a birtokot a maga számára.

— Jaj, kérem, ne is beszéljen róla! Csak nem akar egész életemre szerencsétlenné tenni? Úgy érezném magamat itt, mint egy börtönben! Tommy is azt mondja, hogy ezt nem lehet kibírni!

— Mi köze Tommynak az egészhez? Ha neki nem tetszik, akkor legjobban tenné, ha mielőbb elutazna. Amúgy sem értem, hogy miért nem megy vissza Párisba, ahhoz a katonai bizottsághoz, amelynek tagja. Ez az egész katonáskodása is fölötte gyanus előttem, azt hiszem, hogy soha egyetlen egy csatában sem vett részt, soha egyetlenegy becsületes ágyúlovést nem hallott, de még talán döglött lovat sem látott a csataterén.

— Nem engedem, hogy így beszéljen Tommy-ról — tiltakozott az asszony. — Ő igenis, résztvett a háborúban, de ez amúgysem tartozik ide. Én, mint embert szeretem, mint művészt és zeneszerzőt, határozottan érdekel engem és nekem jóbarátom.

— Nem szóltam semmit, ne izgassa magát. És azzal a magyar íróval mi van? Azt is érdekesnek találja? Vagy talán már ő is jóbarátja?

Az asszony nevetett.

— Nagyon mulatságos és eredeti. Az ember sohasem tudja, hogy hányadán van vele, komolyan beszél-e, avagy tényleg olyan tréfásan fog-e föl mindent, amint kijön a szájából, hatöri a nyelvünket! Szeretem tanulmányozni az embereket, Indiában is előszeretettel bennszülöttekkel csevegtem. Tudja-e egyébként, hogy ezek a magyarok egészen intelligens népnek látszanak? Kár, hogy olyan kis lábuk van, mint másutt a nőknek.

— Már én is észrevettem, hogy ez a magyar író nem valami nagy lábön él. Nem szeretném, ha ideszoktatná . . .

(Kis szünet, mely alatt az asszony állandóan fürkésző szempillantásokat sétáltat körül a parkban, bizonyára engem keres, persze eredménytelenül, mire azt képzelem, hogy ezen bosszankodik.)

— Tudja-e, Milicent, hogy Laurence ma séta alatt föltünően rosszkedvű volt?

— Tudom. Féltékenykedett.

Summerfield nevetett.

— Vagy úgy! No és?

— Azóta már kibékítettem.

(Hogy ez csakugyan megtörtént, erre nézve tudvalevőleg voltak kétségtelen bizonyítékaim.)

Újabb szünet.

— Nézze, Milicent, — szólt Summerfield kis

idő múlva, — legyen okos és gondolja meg a dolgot ezzel a birtokkal! Hisz nem akarom, hogy az egész esztendőt itt töltsse, de mégis jól esne az a tudat, hogy van egy hely a világon, ahová menekülhet, ha megúnja a zajos társaságot és a sok ismerőst. Én persze hűségesen, mint eddig is, mindenkor követném bárhová — hisz tudja, hogy ezt szegény fiam halála óta szent és kedves kötelességemnek tekintem — és azt hiszem, hogy mindig igen boldogoknak éreznők magunkat itten, ebben a csöndes visszavonultságban, kiváltképen akkor, ha végre egyszer rá tudná magát szálni arra, amire már oly gyakran, legutóbb Montreuxben kértem — —

— Ne beszéljen ilyen hangosan, az Istenért, — vágott a szavába az asszony, — tudja, hogy nem szeretem ezt a témát! Ez egy lehetetlenség, érti? Lehetetlenség!

— Miért volna lehetetlenség? Belátom, hogy szokatlan dolog volna és hogy az egész angol társaság hónapokon keresztül egyebet sem tenne, mint hogy pertraktálná a mi esetünket — —

— Remegek még a gondolatától is!

— Ne remegjen, drága Milicent! Maga van olyan okos és felvilágosodott asszony, hogy nem kell törődnie az emberek véleményével és éppen ezért becézem annyira azt a tervemet, hogy megvegyem ezt a darab földet — —

— Hát minden áron meg akar engem ríkatni lehetetlen gondolataival? — szisszent föl az özvegy pityergő hangon és visszavonult az ablakból. Summerfield ijedten követte.

— Nem szeret, háládatlan teremtés, — nyögte, mialatt szomorúan az ablak irányába nézve, azon mély sóhajt bocsátott világgá.

Mrs. Summerfield, amennyire ez rejtekhelyemből kivehető volt, elmosolyodott, majd megveregette az öreg gentleman mindkét orcáját.

— Hisz tudja, hogy nagyon szeretem és hogy sohasem fogom elfelejteni a jóságát, — mondta.

Summerfield meg volt hatva és homlokon csókolta a menyét, mire újból az ablakhoz léptek és kinéztek. Egyikük sem szólt.

El voltam képedve. Amit itt végighallgattam és láttam, egyenesen megdöbbsentett. Sok mindent kezdtem érteni és mégis bonyolultabbnak látszott az egész helyzet, mint valaha. Sajnáltam az asszonyt és egyenesen utáltam a szerelmes öreget. Szerettem volna kiugrani a fatörzs mögül és hangosan felkiáltani a véleményemet az emeletre, de nem tehettem. Már pedig egyéb okokból is elkívánkoztam onnét, ahol mozdulatlanul álltam: kegyetlenül fáztam. És azok odafele csak némán belebámultak a holdvilágba.

Szerencsémre olyasmi történt, ami véget vett a tarthatatlan helyzetnek. Summerfield ugyanis többször egymásután jóízűen tüsszentett, mire az asszony gyöngéden visszaküldte a nyitott ablaktól, míg én pokoli kárörömet éreztem az utálatos öregnek a kezdődő náthája fölött, amelyben félig-meddig méltó büntetést láttam azért a visszataszító jelenetért, amelyben — kétségtelenül akaratlanul — részesített.

Azonban, alighogy élvezni kezdtem kárörömet, valami rettenetes csiklandozta az én orromat is és — hiába volt minden kapálódzásom — én is kénytelen voltam tüsszenteni, még pedig olyan erővel, hogy csak a legnagyobb gyorsasággal előrántott zsebkendőmmel bírtam tompítani a minden egyébnek, csak költőinek nem mondható, akaratlan szerenádot. De a baj megtörtént, elárultam a jelenlételemet s dacára annak, hogy meg sem mukkantam többé a gesztenyefám mögött, Mrs. Summerfield szúrósan nézett abba az irányba, ahol álltam, elmosolyodott és becsukta az ablakot.

Még vagy egy negyedóraig maradtam ott a fa alatt, de most már nem mozdulatlanul, hanem, amennyire ez még lehetséges volt, az engem kerülgető náthának elejét veendő, egyik lábamról a másikra állva, mozgattam a karjaimat mint egy félbolond, szóval rendszeresen műlleztem.

Csak amikor biztosra vettem, hogy Mrs. Summerfield nem fog még egyszer megjelenni az ablakban és hogy megelégszik azzal, hogy megtüszszentetett: előbújtam a rejtkehelyemből és azon mód, ahogy jöttem, a falhoz siettem és ahhoz végigsimulva igyekeztem a kapu felé. Nem gondoltam többé sem holdvilágra, sem azokra az impressziókra, amelyeket írólétemre fölszedhettem, illetve gyümölcsözőleg fölhalmozhattam volna magamban, hanem egyesegyedül az ágyamra, és képzeletemben már előre is hörpintettem egyet az uti cognacos üvegemből, amely se jó, se rossz órában még soha el nem hagyott. Már rátettem a kezemet a kilincsre, amikor éreztem, hogy a nehéz tölgyfakaput belülről kinyitják s a következő pillanatban Mrs. Summerfield állt előttem.

Hátratántorodtam. Éreztem, hogy valami szelemeset, vagy legalább is eredetit illenék mondanom, ehelyett azonban csak azt nyögtem, hogy:

— Ah! . . .

VI.

Az asszony, aki a holdfényben és egy gyönyörű csincsilla-bundában, ha nem is olyan volt, mint egy mesebeli tündér, mégis úgy hatott rám, mint egy elsőrendő film-star. Ugy látszik, maga sem várt tőlem egyebet, mint amit amúgy is hallattam, mert egyik keze ujját ajkához emelve, a másik kezével megfogta az enyémet és ugyan csak a fal mellett, de ellenkező irányban elve-

zetett a park túlsó része felé. Gépiesen követtem. Az egész, ami velem történt, olyan szokatlan volt és olyannyira nem tudtam elképzelni, hogy mindennek mi lesz a vége, hogy teljesen megfeledkeztem az ágyról meg a cognacos üvegről és kíváncsian lestem, hogy hová fog még fejlődni ez az ügy. Mikor már megtettünk volt vagy ötven lépést, az asszony hátrafordult.

— Csak egyre kérem, — szólt halkán, — ne tüsszentsen, mint az imént, mert nem szeretném, ha a kastélyban felébrednének.

— Kicsodák? — kérdeztem.

— Elsősorban az apósom, ezt csak képzelheti, vagy nem?

— Nem egészen értem, asszonyom: hisz még az imént láttam Mr. Summerfieldet és — —

— No igen, de azóta már lefeküdt és alszik is. Ez az én szerencsém.

Ezzel ismét tovább indult és kezemnél fogva vezetett előre. Eszembe jutott az asszony és az apósa között lefolyt párbeszédnek egyik-másik réámvonatkozó része és nem bírtam megállani, hogy meg ne kérdezzem Mrs. Summerfieldet:

— Mondja csak asszonyom: Indiában is ilyen módon tanulmányozta a bennszülötteket?

— Hogyan?

— Hát ilyen alaposan.

Mrs. Summerfield kissé indulatosan elengedte, vagy jobban mondva ellökte magától a kezemet.

— Igazán nem érdemli meg, hogy az ember kedves legyen magához, — mondta. — Pedig biztosíthatom, hogy tisztán csak szájalomból jöttem le maga után, amikor a tüsszentésével elárulta a jelenlétét, illetve azt, hogy kihallgatta a beszélgetésünket! Képzelem, hogy különösen érintette az a sok butaság, amit az apósom össze-vissza beszélt, de nem kell őt komolyan venni. Biztosíthatom, hogy tréfa volt!

— Furcsa tréfa, az bizonyos. Legyen szabad reménylenem, hogy a könnyei is csak tréfából hullottak alá . . .

— Nem, azok igazi könnyek voltak, — felelte meglepő őszinteséggel Mrs. Summerfield, — néha még a tréfa is az idegeire megy az embernek. Ha tudná, hogy évek óta mit kell kiállanom, talán meg is értené a helyzetemet és nem viselkedne irántam olyan szeszélyesen, amint egész délután és este tette. Közönye egyszerűen sértő volt.

Ez a találó szemrehányás igen kellemetlenül érintett engem és igyekeztem kimagyarázni a viselkedésemet. Azt hiszem, azt állítottam, hogy fáj a fejem, mindenesetre nem lehetett valami ügyes a védekezésem, mert Mrs. Summerfield, folyton tovább haladva, kicsinylő kézmozdulatot tett.

— Ugyan menjen, — szólt élénken, — nem hiszek magának. Vallja be, hogy féltékeny volt! Erőltetten nevettem.

— Féltékeny, én? Vajjon kire? — kérdeztem.

— Tommyra.

Tovább folytattam az erőltetett nevetést.

— Szeretném tudni, milyen joron volnék féltékeny akár Tommyra, akár másra? Biztosíthatom, hogy sem nem voltam, sem nem vagyok féltékeny senkire, de még Fafnerra sem, a fehér vizslájára!

— Már pedig, ha valakire, akkor leginkább a kutyámra lehetne féltékeny. A három kísérom közül talán őt szeretem legjobban.

— Ha súlyt helyez rá: féltékeny vagyok Fafnerra.

— Remélem nem képzelem, hogy valami nagyon udvarias volt, amit most mondott, nálunk Angliában legalább nem annak tekintenék. Azt hiszem azonban, hogy tudok a lelkében olvasni és azt

hiszem, hogy amit most velem művel, büntetés akar lenni egy olyan bűnért, amelyet csak képzeletében követtem el.

— És pedig?

— Nagyon kokettnek tart, úgyebár?

— Nagyon.

— Ha nem ismerném már egy kissé eredeti szókimondóságát, ismét alkalmam nyílna arra, hogy meglepődjem. Így azonban nem szólok semmit és — —

— és a magyarok rovására írja a tapasztalatait! Ha véletlenül naplóba foglalja a különböző országok bennszülöttein végzett tanulmányait, képzelem, hogy mi szegény magyarok ebben hogyan festünk! És elgondolni, hogy ezt a dicsőséget én hoztam szegény hazámra . . .

Az asszony, úgy látszik, már egyáltalában nem vette komolyan a kijelentéseimet, most is csak nevetett, úgy hogy már azt kellett gondolnom, hogy vagy én nem értek az erkölcsprédikáció mesterségéhez, vagy pedig csakugyan ártatlanabb a kis özvegy, mintsem gondoltam. Ebben az utóbbi esetben azonban bevallom, végére értem a lélektan minden tudományához. Mert ez égbekiáltó ellentétben volt mindennel, amit Mrs. Summerfield részéről ismeretségünk első pillanatától kezdve szóban és tettben tapasztaltam. Most is azt gondoltam volna, hogy viselkedésemre az egyetlen felelet az volt, hogy Mrs. Summerfield egyszerűen otthagy a faképnél és visszafordul a kastélyba. Ehelyett azonban csak vígan, elfogulatlanul folytatta útját velem, a támadójával, a kegyetlen kritikussával a legjobb barátságban, egy — előttem legalább — ismeretlen cél felé. De ez már nem volt messze.

Kis magaslatra értünk, egy kőpaddal, ahonét szabad volt a kilátás, csak a kastélyt nem lehetett látni, úgy hogy biztos lehettem

afelől, hogy Mrs. Summerfield hóbotos apósa, az az öreg, szerelmes sárkány, még akkor sem láthatna meg minket, ha ismét tüsszentének is és ő ettől föl is ébredne.

Be kell vallanom, hogy Mrs. Summerfield viselkedése erősen megingatta az önbizalmamat s ez bosszantott, sőt mondhatom, hogy föl voltam izgatva.

Az asszony minden gondolkozás nélkül helyet foglalt a kőpadon, míg én csak habozva cselekedtem hasonlóan, nem lévén csincsilla-bundám, de még holmi vékony tavaszi kabátom sem. Nem maradt más hátra, mint félretenni minden agglegény=hypochondriát és ha nem akartam hangosan felkacagni saját magam fölött, kénytelen voltam romantikát keresni a helyzetben és — annak tartamára legalább — kikapcsolni minden lélektani reflexiót.

Nem lévén csincsilla-bundám — kénytelen vagyok erre a körülményre ismételten és nyomatékosan visszatérni — más módon igyekeztem magamban annyi kalóriát fejleszteni, amennyivel saját magamnak tartoztam, ha nem akartam tüdőgyulladásra szert tenni. Ezért az asszony keze után nyúltam és hogy ezt kellőképen indokoljam, így szóltam hozzá:

— Köszönöm, hogy eljött, — ami egyébként is, azt hiszem, ha elkésett is, de mégis helyénvaló megjegyzés volt.

— Ha képmutató volnék és olyan kokett, mint amilyennek oda akar állítani, — felelte Mrs. Summerfield, anélkül, hogy a kezét kihúzta volna az enyémből, — visszautasítanám a köszönetét és felháborodással kijelenteném, hogy csak nem képzeli, hogy csakugyan az ön kedvéért jöttem le a kertbe? De mivel nem vagyok sem képmutató, sem kokett, minden szépítgetés nélkül bevallom, hogy nemcsak hogy azért jöttem ide, mert tudtam,

hogy itt van, hanem hogy egyenesen azzal a szándékkal küldtem holdvilágot nézni, hogy kövessem és amikor bizonyos impressziókról beszéltem, ennek is megvolt a maga meghatározott értelme. Jól esett, hogy megértett, mert nem bírtam volna elaludni, ha előbb ki nem magyarázza különös viselkedését. Mit jelentsen ez? Vagy azt hiszi, hogy én velem úgy lehessen bánni, mint egy kis kutyával?

— Beismerem a bűnömet, — mondtam, mi-
alatt éreztem, hogy a kalóriafejlesztés kedvezően
indult. — Készséggel hajlandó vagyok a leg-
messzebbmenő elégtételadásra, de mindenekelőtt
engedje meg, hogy egy kérdést intézzek önhöz:
Mik a szándékai csekélységemet illetőleg?

Az asszony elengedte a kezemet.

— Furcsa kérdés, — szólt majdnem fagyosan,
ami a kalóriagyűjtés szempontjából nem volt
előnyös, — ön, úgy látszik, egyáltalában nincsen
hozzászokva ahhoz, hogy egy nő barátságos, ked-
ves, figyelmes legyen irányában anélkül, hogy
ehhez rögtön kombinációkat ne fűzzön, amelyek-
nek alapjuk nincs. A magam részéről ezzel semmi
egyebet sem akartam kifejezni, mint azt, hogy
nekem igen szimpátikus és hogy jól érzem ma-
gamat a társaságában. Szerettem volna, hogy
barátokká, jó barátokká váljunk, mert egyike a
legszebb érzéseknek, amelyeket ismerek, az a
tudat, hogy a messze távolban is vannak az
embernek jó barátai, akik szeretettel gondolnak
reánk, még akkor is, ha már évek teltek el az-
óta, hogy találkoztunk! Azt hiszem, hogy azok
az emlékek, amelyeket így hátrahagyunk, meg-
erősítik azt a kapcsolatot, amely köztünk és egyes
vidékek, de bizonyos elmúlt idők közt is termé-
szetszerűleg fennállanak. Nem gondolja?

— Gyönyörű eszmék, — feleltem, — ideális
felfogás, nem tagadom. A gyakorlati életben

azonban meg nem valósíthatók, legalább külön-
böző nemhez tartozók között nem. Nem hiszek
a nő és férfiközi barátságban. Nők és férfiak,
ha nem viseltetnek egymással szemben közöny-
nyel, akkor vagy szeretik, vagy gyűlölik egy-
mást! Nem beszélek azokról az érzelmekről, ame-
lyek anya és fiú, atya és leány vagy testvérek
között léteznek — ezek más lapra tartoznak.
De különben: nő és férfiközi barátság nincs, s
ha azt állítanám, hogy barátja vagyok egy assz-
szonynak, anélkül, hogy szeretném — egyszerűen
hazudnék.

Mrs. Summerfield elmosolyodott.

— Szóval, nem számíthatok a barátságára? —
kérdzte.

— Szerelem nélkül? — vetettem oda és ráz-
tam a fejemet.

— A férfiak mind egyformák, — mondta erre
az asszony egy visszafojtott sóhajtással. — Soha-
sem elégednek meg azzal, amit mi nők magunk-
tól adni hajlandók vagyunk. Azután: olyan do-
lognak tekintie a szerelmet, amelyet meg lehet
rendelni? Vagy azt hiszi, hogyha mi most egy-
szerűen kimondanók, hogy szeretni fogjuk egy-
mást, ezzel már ott is tartanánk? Maga szegezte
le tegnap, hogy az emberek túlságosan sokat
bolondoznak a szerelemmel — —

— Igaz, ezt mondtam.

— Már pedig attól tartok, hogy az a szere-
lem, amelyben ön a nő és a férfi közti barátság
árát általánosságban látja, aligha egyéb bolon-
dozásnál, — flirt!

— A legkomolyabb szerelemnek is flirt a kez-
dete, asszonyom, — feleltem, — ehhez pedig,
amint szintén csak tegnap állapítottunk meg,
nem kell egyéb, csak egy kis bátorság.

— Abban, az én részemről legalább, ezt el-
 kell ismernie, nincs hiány, — sietett mintegy

célozva a holdvilágos éjszakai kirándulásra, kijelenteni az asszony. — Ez azonban nem elég. Egyszer voltam szerelmes életemben, azóta hiába igyekszem önönmagamnak szuggerálni ezt az érzést, — nem megy . . .

Mrs. Summerfield elhallgatott és bánatosan nézett a holdvilágba. És ez nem volt tettetés. Megsajnáltam. Elképzeltem a helyzetét egy elmúlt szerelemnek az emlékével a szívében, két, őt szerelmével üldöző férfiú között, akik közül egyik legfeljebb csak nevetség tárgya lehetett a szemében, míg a másik sem járhatott nagyon messze ettől, vagy legalább is, szintén nem válhatott ki belőle mélyebb érzést, mert különben bizonyára nem is én, hanem ő ült volna ebben a pillanatban Mrs. Summerfield mellett, a hűvös áprilisi éjszakában.

És magam? Az Uristen a megmondhatója, hogy én tulajdonképen mit éreztem. Tagadhatatlan, hogy minden peripetiának dacára, amelyen az utóbbi negyvennyolc óra alatt átestem, nagyon tetszett nekem Mrs. Summerfield, mert azok közül a nők közül való volt, akiket még szerzetes sem pillanthat meg anélkül, hogy rögtön el ne mondja: ne inducas nos in tentationem! . . . És mégis volt közöttem és ő közte egy ür, egy szakadék, egy *nem tudom mi*, amin a lelkem képtelen volt átrepülni. Talán, hogy ő angol volt, én meg magyar.

Hiába tettem fel magamban, hogy aznap este kikapcsolok minden reflexiót, minduntalan önkéntelenül is kritikus műtőkészem hegyére vettem ezt az asszonyt, ahelyett, hogy megölelem és megcsókolom, ami bizonyára siettette volna a helyzet tisztulását, egyik vagy másik irányban. S ez bosszantott. Nem ismertem magamra. Ha valaki néhány nappal ezelőtt azt mondta volna nekem, hogy valamikor holdvilágban kettesben

úgy fogok ülni egy szép asszony mellett, mintha vér helyett víz folyna az ereimben: nem is személyesen, hanem más által fejeztettem ki előtte megvetésemet. És ma?

Nem, ezt nem lehetett ennyiben hagyni. Ez az egész helyzet éppoly természetellenes volt, mint összes okoskodásaim. Elhatároztam, hogy akár hogyan, de mégis más hűrokat fogok megpendíteni — hátha mégis sikerül — a repülés?

— Szeretném föltárni ön előtt a lelkemet, — mondtam tehát kis szünet után, — még pedig teljes meztelenségében.

— Jaj, kérem, szokjon már le ezekről a rettenetes hiperbolákról! — kiáltotta az asszony és felugrott.

Elnevettem magamat.

— Bocsásson meg asszonyom, — feleltem, — üljön le szépen mellém, nem lesz semmi baj és már tárom is.

Ezzel megragadtam a kezét és gyöngéden leülésre kényszerítettem. Ő pedig, bár kissé kelletlenül, de mégis engedett.

— A lelkemben e pillanatban minden kővályog, — folytattam — s ha talán hiányzik az összefüggés azok között, amiket eddig mondtam, ez csak látszólag van így. Igyekezni fogok mindent kimagyarázni. Azon kell kezdenem, hogy egy férfi, aki még nem választott, mindig szerelmes, illetve teljesen predisponált a szerelemre, — állapot, amely nyugodt lelkiismerettel beszámíthatatlannak minősíthető. Én például eddig még nem, vagyis jobban mondva már igen gyakran választottam, de mindig rosszul, s ha ebben a pillanatban talán még nem vagyok szerelmes magába, asszonyom, ez csak azt jelenti, hogy védekezem egy állapot ellen, amely nyugalomban, boldogságomban, de még az életembe is kerülhetne.

— Az életébe?

— Igenis, asszonyom, az életembe. Én tudniillik fölötte komolyan szoktam venni ezeket a dolgokat, s ahányszor szerelmi csalódás ér, rögtön főbe lövöm magamat.

— Ó, de borzasztó! Hogy van az akkor, hogy mégis itt ül mellettem, hogy él?

— Lássa? Ez az. Ugyanis eddig még mindig szerencsém volt. Egyszer csütörtököt mondott a fegyver, máskor egy véletlenül kéznél lévő barátom csavarta ki a kezemből a füstölő pisztolyt, s egy harmadik alkalommal a golyó átszaladt ugyan a koponyámon, de nem tépett ki az agyamból egyebet, mint éppen csak egy kellemetlen emléket. Szóval, amint ezekből látni méltóztatik, eddig kedvezett a szerencse, még a szerelmi csalódások terén is, mindazonáltal be fogja látni, asszonyom, hogy igazam van, ha védekezem. Nem tudom, lesz-e hozzá erőm, de védekezem.

— Értem az álláspontját, amely határozottan higgadt észjárásra vall. Ezek szerint, amint látom, csak bizonyos garanciák mellett volna hajlandó adott esetben szabad futást engedni érzelmeinek?

— Erre, őszintén szólva, nem gondoltam, de van benne valami.

— És melyek volnának ezek a garanciák?

— Először: bizonyos lelki, másodsor: bizonyos testi tulajdonságok — —

— Már százszor mondtam, hogy maga egy lehetetlen ember — —

— Harmadszor: vizontszerelem. Ez volta képen a fő!

— És ha ezek a garanciák megvolnának?

— Akkor, akkor — —

Nem folytattam, hanem közelebb, még pedig lényegesen közelebb ültem az asszonyhoz. A ha-

sonló helyzetben szerzett tapasztalataim alapján abban a felfogásban voltam, hogy most már nem volt helye a szavaknak, hanem hogy átléptük a — nevezzük: mágneses fluidumok Rubikonját. De Mrs. Summerfieldnek más tapasztalatai lehettek, mint nekem, vagy talán egyéb okoknál fogva sem osztozott fölfogásomban, mert, mintha legalább is meg akartam volna harapni, villámgyorsasággal jó darabbal arrébb ült, a kőpad legvégső végére. Ez igen kellemetlenül érintett már azért is, mert az előtt az alternatíva előtt álltam, hogy vagy nem mozdulok a már jól felmelegített helyemből és *splendid isolation*-be kerülök, vagy pedig előlről kezdhetem a kőpad reámeső részének a bennem fölhalmozódott, de már fogyófélben levő fizikai kalóriák újból való tetemes leadása által leendő fűtését. Halál, illetve tüdőgyulladás-megvetéssel az utóbbira határoztam el magamat és ismét csak egész közel ültem a csincsilla-bundás hölgy mellé. Neki persze könnyű volt!

— Mit akar? — kérdezte Mrs. Summerfield bizalmatlanul.

— Mit? Mit! — kiáltottam, elszánva a végső rohamra. — Azt akarom, hogy saját lényéből kikelve, csak néhány percre kövessen engemet azon az úton, amelyen haladva, legalább megszűröl megmutathatom magának a szerelmet. Mert nem ismeri a szerelmet, még sohasem látta, még sohasem érezte igazán! Ami fiatal leánykora óta ezerféle alakban jelentkezett életében, amiről azt hitte, hogy szerelem, nem volt az, hanem csak játék olyan érzelmekkel, amelyekkel játszani bűn! Még a férjéhez való viszonyát sem veszem ki ez alól a talán kissé kíméletlen kritikám alól, mert hiszen ez az egész is inkább csak álom volt, mint valóság, egy szép, de rövid álom, amelyből fölriadt anélkül,

hogy végigálmodta volna! Adja ide a szép fehér, keskeny kezét, asszonyom, ne féljen, nem fogok visszaélni a helyzettel! És most nézzen velem abba az irányba, messze el az öreg fák, a dombok, a rétek fölött el, el, olyan messze, amennyire csak tud! Látja ott, ahol az égboltozat látszólag össze van nőve a földdel, azt az ezüst sávot? Most pedig nézzen hátrafelé és mártsa tekintetét abba a sajátságos homályba, ott, a holdvilágtól legtávolabbra eső tájban! Nem látja? Nem látja azt a sok millió és millió élőlényt, amely egymást átkarolva, összeölelkezve, egymáshoz simulva vadul szenvedélyes táncra perdül a holdvilágban? És most, asszonyom, hegyezze gyönyörű kis fülét és nagyon, de nagyon figyeljen ám! Nem hallja azt a különös bűgást a fákban és a bokrokban? Úgy-e, hogy hallja! Még arrébb, a mezőkön és éppen fölöttünk, a levegőben? Nem hallja a legkülönbözőbb hangoknak azt az eredeti vegyülékét, amely olyan, mint ha egy monstrezenekar orgona- és hárfakísérettel játszaná el a legnagyobb szimfóniát? Nézzen a szemembe, asszonyom és mondja meg őszintén: nem érzi-e a kezemben, ebben az egyszerű emberi kézben az egész emberiség vérének lüktetését? Nem érzi-e úgy, hogy önnek is föl kellene kiáltania vad örömeiben, hogy: szeretek! szeretek!? Nem fogja-e el a vágy azokért a bérkekért, ahol azok a milliók egymást átölelve, egymáshoz simulva táncolnak, amíg elaléltan össze nem rognak és még akkor is kiáltják, hogy: szeretek! szeretek!?

Az asszony, aki eddig engedelmesen, mint egy kis leány mindenben követett, most mozdulatlanul, mereven nézett a szemembe. Már attól féltem, hogy akaratlanul hipnotizáltam, ami igen kellemetlen lett volna, mert nem értek a mesterséghez s fogalmam sincsen róla, hogy miként

kell a médiumot fölébresztteni a delejes álomból? De amint így rámnézett, mereven, mozdulatlanul, egyszerre csak úgy éreztem, hogy nem is én őt, hanem ő hipnotizált engemet és ellenállhatatlan kényszer hatása alá kerülve félre nem érthetően ráhajoltam és meg akartam csókolni. De ez a mozdulatom mintha fölébresztette volna Mrs. Summerfieldet hipnotikus álmából, mert mindkét kezét mellemnek szegezte és meglepő erővel visszataszított.

— Menjen, maga kommunista . . . — jött ki majdnem remegve sápadt száján.

Úgy éreztem magamat, mintha leforráztak volna.

— Kommunista? Én? — kiáltottam és önkéntelenül is hátrazökkenem az első számú fölmelegített helyemre, amely azonban, sajnos, hosszú tirádám alatt, úgy látszik, nem bírta magában megtartani a belébocsájtott kalóriáimat.

— Hát nem volt=e egészen kommunista=ízű, amit most mondott? — felelte az asszony, akit fölháborodásom láthatólag megnyugtatott. Azért mégis folytatta: — Ha van dolog a világon, amely tisztán egyéni s amelyhez kizárólag egy=egy emberpárnak van köze, akkor ez a szerelem, maga pedig valami tömegorgiának a képét akarta a szemem elé varázsolni, gondolat, amelytől egyenesen undorodom. Utálok az embereket, ha tömegben vonulnak föl előttem, hát még akkor, ha el kellene képzelnem egy tömegszeretkezést! Úgy tudom, hogy ez a kommunisták kedvenc gondolata és nagyon csodálom, hogy ön is arra=felé látszik hajlani!

Ez már mégis sok volt. Még sohasem történt meg velem, hogy ennyire félreértsék a szavaimat. Akartam szidni az angol nyelvtanáromat, mert hiszen talán csak neki köszönhettem ezt a kellemetlen incidenst, de ennél is sürgősebb teendő=

nek tekintettem, hogy helyreigazítsam félreértett szavaimat. Tágra kinyitva agyam angol szótár-rekesztét, kezdtem benne turkálni, hogy összedjem egy félig=meddig hathatós védekezésre a szükséges anyagot, amikor a nagy csöndben egyszerre csak egy kis csattanásféle hallatszott. Mrs. Summerfield összerezzen.

— Hallotta? — kérdezte.

— Mit? — szóltam már magam is egészen megzavarodottan.

— A kapuzár recsegését. Kicsuktak! . . .

— Kicsuktak?

Olyan lelkiállapotban voltam, hogy ismét tartott egy kis ideig, amíg beláttam ennek az eseménynek a súlyos jelentőségét. Most már semmit sem izgatott a kommunizmus vádja, ellenben kezdtem foglalkozni a kicsukás következményeivel.

— Nem tévedett, kérem? — kérdeztem, de az asszony rázta a fejét és egészen belebujt a bundájába.

— Nem, nem tévedtem, — felelte határozottan, de olyan hanggal, amely közel volt a sírás-hoz. — Ismerem ezt a neszt és a fülem még sohasem csalt meg. Hát most, mondja kérem: mit csináljunk?

Ezt én is kérdeztem magamtól. Együtt visszamenni a kastélyhoz és becsengetni: lehetetlenség volt. Hogy külön jelenjünk meg valamelyik alkalmazott vigyorgó színe előtt: ez sem segített volna a bajunkon. Hogy az asszony maga térjen haza, én pedig reggelig sétáljak a parkban és lessem a börgöz=szentmihályi kakasok ébredését: ez talán a leglovagiasabb megoldás lett volna, de hogy ezt magamtól proponáljam, ahhoz nem volt bátorságom, mert tudvalevőleg nagyon féltettem az egészségemet. Viszont, hogy én menjek haza és engedjem át Mrs. Summerfieldet a

sorsának, — erről még beszélni sem lehetett, ámbar ezt a megoldást tartottam a legigazságosabbnak már azért is, mert neki volt csin=csilla=bundája, nekem pedig még egy könnyű tavaszi kabátom sem volt, csak egy kezdődő náthám.

Soká álltunk tanácstalanul, de azután megszólalt az asszony.

— Tudok egy megoldást, — mondta, szemében ismét azzal a mosollyal, amely oly csodálatosan illett hozzá, anélkül, hogy valami különös jelentősége lett volna, — csak hogy nem nagyon kellemes, rám nézve legalább nem...

— Még a legrosszabb megoldás is jobb a semminél, — feleltem elszántan.

Az asszony pillanatig habozott.

— Tudja-e, hogy merre van az autógarage?

— Fogalmam sincsen.

— Nem baj, majd odavezetem. A garage bizonyára nyitva van. Ott áll a csukott Mercedes-kocsink, abban a körülményekhez képest elég jó hajlékot fogunk találni reggelig. Ez csak egyszerű, nemde?

— Roppant egyszerű!

Egészen odáig voltam. Olyannyira, hogy amikor az asszony minden további habozás nélkül útnak indult a garage felé, én még néhány pillanatig úgy álltam ott, mintha kővé dermedtem volna. De azután utána szaladtam az asszonynak, belékapaszkodtam, mintha ez volna a legtermészetesebb dolog a világon és oly élénk színben kezdtem kifesteni magam előtt a szituációt a csukott Mercedes-kocsiban, hogy a szó szoros értelmében elkezdtem remegni. Ezt Mrs. Summerfield észre is vette.

— Csak nem fél? — kérdezte, szemrehányó oldalpillantással.

— Félni én? Vajjon mitől?

— Azt igazán magam sem tudom, csak azért mondtam, mert remeg.

— Hát igen, remegek, bevallom. Mert ember vagyok, férfi és szükségem van lelkem egész erejére, hogy meg ne bolonduljak.

— No hallja?

Felelni akartam, vagy jobban mondva folytatni nézetem szerint teljesen fölösleges, majdnem komikus magyarázatgátásomat, de ekkor már fölbukkant előttünk a kastélynak a hold által fényesen megvilágított homlokzata és Mrs. Summerfield egy kis oldalútra bekanyarodva, különálló földszintes épülethez vezetett, amely, amint rögtön kiszült, a garage volt.

Az asszony elengedte a karomat és mielőtt elhagytuk volna a fák árnyékát, óvatosan körülnézett. És mivel nem látott és nem hallott semmitsem, intett nekem, hogy kövessem. Ezt meg is tettem és állandóan remegtem.

A garage kapuja csak be volt támasztva. Bebújtunk, gyufa segítségével, amelyet én szolgáltattam, minden nehézség nélkül a csukott Mercedes-kocsihoz értünk és Mrs. Summerfield kinyitotta az autó ajtaját.

— Szálljon fel, — szólt — és nyomja meg a gombot, szemben az ajtó mellett, mindjárt lesz világosság.

— Szükséges ez? — kérdeztem habozva, miután már eddig is néhány gyufával elégettem volt az ujjamat. De Mrs. Summerfield ellentmondást nem tűrő hangon felelte:

— Föltétlenül szükséges.

Engedelmeskedtem. Megtaláltam a gombot, meg is nyomtam és a következő pillanatban meleg fény vett körül bennünket. Azt mondom: bennünket, mert időközben az asszony is felszállt és már le is telepedett a kényelmes hátsó ülések egyikén. Fölhajtotta bundájának gallérját, elrej-

tette szép keskeny kezét a prémes kabát bő újjában — bal kezét a jobb újjban, jobb kezét a balban — hátra dűlt, becsukta a szemét és amikor — állandóan a legnagyobb izgalom közepe — magam is leültem mellé, így szólt:

— Kérem nyomja meg mégegyszer a gombot.

Ennek a parancsnak teljes készséggel tettem eleget, mert már az imént, amikor még sötét volt, világos volt előttem, hogy vannak helyzetek, amikor a legkisebb sötétség is többet ér a legnagyobb világosságnál. Szóval újból megnyomtam a gombot, ismét sötét lett a Mercedesben, a szívem pedig most már úgy dobogott, hogy azt hiszem még a karosszéria is bizonyos ritmikus mozgásba került. Valóságos szív-orchestrika volt.

De alighogy eligazodtam kissé a sötétségben, egészen világosan hallottam, amint Mrs. Summerfield azt mondta, hogy:

— And now: good night!

Megdöböntem, elsápadtam. Olyan fehér lett az arcom, hogy még a sötétben is fölfénylett a tükörképe szemben az ablakban. Mert kérem — tessék csak a leghitványabb angol szótárban meg nézni, hogy igazam van — azt merte nekem mondani ez az asszony, hogy: — És most, jó éjszakát....! Biztosra veszem, hogy bármilyen elfogult is vagy az angol erényekkel szemben, mégis föl vagy háborodva te, is kedves olvasóm, mert ugyebár, világos, hogy legtökéletesebb sötétségben sem lehetett rólam józan ésszel föltételezni, hogy aludni kívánok akkor, amikor, izé — vagy nem? Jó éjszakáról igenis álmodtam én is, de nem abban az értelemben, ahogy azt Mrs. Summerfield nyilvánvalóan értette.

Vagy ismét tévesen ítéltém-e volna meg a helyzetet, ismét csak áldozatává váltam volna annak a tagadhatatlan ténynek, hogy nem ismertem eléggé az angol nők nyakatekert szokásait, nézeteit?

És azután — hátha ez is csak holmi komédia volt?

Nem lévén senkim sem, akihez tanácsért fordulhattam volna, nem maradt más hátra, mint az empirikus módszerhez folyamodni. Ki kellett tapasztalni a valódi tényállást. És minekutána már előbb, kint a kőpadon jutottam arra a meggyőződésre, hogy a — hogy is mondtam csak? — magnetikus fluidumok Rubikonját átléptük, azaz hogy már nem volt helye a felesleges szószaporításnak, azt hiszem, csak következetesen jártam el, amikor megállapítottam, hogy e tekintetben azóta mi sem változott, sőt hogy a Rubikont már oly régen átléptük, hogy már még csak látni sem lehetett belőle semmit sem.

Így tehát ráhajoltam a mellettem ülő Mrs. Summerfieldre — a belőle áradó finom parfüm megmutatta, vagy jobban mondva, megszagoltatta velem a helyes útirányt — a kezemmel pedig mintegy véletlenül rátámaszkodtam eszményi fogású térdkalácsára.

Ekkor olyasmi történt, ami ismét alkalmas volt arra, hogy erős kételyeket támasszon bennem az előbb körülvonalazott fölfogásom indokoltvolta tekintetében. Az eszményi fogású térdkalács ugyanis érthetetlen módon, mint egy rugó, hirtelenül az orrom és a jobb szemem üregéhez ért, még pedig oly erővel, hogy fájdalmamban fölsikoltottam és azt képzeltem, hogy a villany magától kigyulladt, már pedig csak a szememen cikázott át valami, aminek ezt az optikai csatlódást köszönhettem.

Hátrazökkentem és simogattam a szememet, mialatt Mrs. Summerfield a legnagyobb flegmával kijelentette:

— Rossz helyen kereste a gombot, hiába nyomkodja a térdemet, attól sohasem lesz világosság.

Egyébként ismételten kérem, maradjon már veszteg, mert aludni akarok, jó éjszakát.

Hangosan felkacagtam, bár nem volt semmi kedvem a nevetéshez. Inkább csak azért cselekedtem így, hogy valamiképen levezessem az előbbi összeütközés következményeképp még most is hevesen jelentkező fájdalmamat. Egyben pedig ismét megnyomtam a gombot — persze rögtön világos lett — és magamból kikelve, neki támadtam Mrs. Summerfieldnek:

— Hallatlan! Hallatlan, amit velem művel, asszonyom, — kiáltottam. — Hát komolyan azt hiszi, hogy engem lóvá tehet? Hát nem érzi át azt a kegyetlenséget, amit velem űz? Azt képzelem, hogy halvérű vagyok, vagy micsoda? Nem fél, hogy meg fogok bolondulni itt, a maga oldalán? Igazán fölteszi rólam, hogy nyugodtan, meg sem mukkanva, így fogom tölteni az egész éjszakát, amikor — amikor — —

— Jaj kérem, nyisson ablakot, olyan hőség van idebent, hogy majd megfulladok, — vágott a szavamba Mrs. Summerfield, az orrát fintorgatva és miután — bár kelletlenül, mert ugyebár, rajtam nem volt prémes kabát és a garage hőmérséklete hasonlított a farkasordítóéhoz — teljesítettem a kívánságát, persze az ő oldalán, meglehetősen barátságtalan hangon folytatta: — Viselkedése nagyon meglepő és gyerekes. Látszik, hogy még nem igen volt rendkívüli helyzetekben, mert különben megőrizné a hidegvérét. Most pedig oltsa már el a villanyt, az ég szerelméért, mert még felfedeznek bennünket és még komolyan fog kompromittálni...

Erre nem is gondoltam. Gyorsan elsötétítettem a kocsit, mire úgy véltem hallani, hogy Mrs. Summerfield visszafojtotta nevet.

— Hiába mulat rajtam, — mondtam akaratlanul megsértődötten. — Teljesen elfelejti, hogy

végeredményben mégis csak az én kezemben van és ha akarnám, erőszakkal is vehetném el magától azt, amit végtelen koketteriájában nekem saját jóvoltából megadni nem hajlandó.

— Ebben nagyon téved, kedves barátom, — felelte az asszony fölényes nyugalommal. — Indiában egyszer egyedül kellett megtennem egy hosszabb utat vasúton, amikor menetközben egyszerre csak beszállt hozzám egy idegen férfiú, aki aztán velem szemben leült és igen tolakodóan viselkedett. A végén megkísérelte azt, amivel ön az imént fenyegetőzött...

— No és?

— Megjárta a szerencsétlen ember, pedig nem volt betörő vagy gonosztevő, hanem csak nem tudott uralkodni tropikus természetén...

— Mégis: hogyan védekezett ellene?

— Hogyan? Agyonlőttem.

Mrs. Summerfield ezt olyan nyugodtan mondta, akárcsak arról volna szó, hogy meghúzta a vészféket.

— Nem is gondoltam volna, hogy egy emberélet is nyomja a lelkét, — szóltam, — azért mégsem félek magától, egészen eltekintve attól, hogy szerencsémre nem utazunk Indiában és hogy bizonyára nem is rejteget valami halálhozó fegyvert a drága bundája alatt!

— Ott ugyan nem, — felelte az asszony, — de itt a browning mellettem, a kocsi oldaltáskájában. Hiába, még most is háborúban vagyunk Magyarországgal és az ember sohasem tudhatja...

Hátra dobtam magamat.

— Gyönyörű dolog, mondhatom, — jajdultam fel keserűen. — Ha csak azért küldött holdvilágot nézni, ha csak azért követett, hogy a végén agyonlövással fenyegeessen: kár volt magát fárasztania, asszonyom! És ha azt képzelem, hogy ezek után megváltoztatom a délután folyamán magá-

ról alkotott véleményemet, nagyon, de nagyon téved. Úgy is tudom, hogy ez magának teljesen mindegy, s hogy legfeljebb egy újabb excentrikus kalanddal akarta szaporítani élményeinek bizonyára gazdag tárházát. Most már én is azt mondom magának, hogy: jó éjszakát!

— Végre egy okos szó, — felelte Mrs. Summerfield, — bár a leghatározottabban vissza kell utasítanom azt a szavai mögött rejlő vádat, mintha én rendeztem volna ezt a mindenesetre igen kellemetlen ügyet, vagy jobban mondva ezt a helyzetet, amely békót rak szabad elhatározásunkra. Maga épp oly jól tudja mint én, hogy szerencsétlen véletlen az egész!

— Nem vagyok egészen bizonyos felőle, de még föl is téve, hogy így volna, nem tudom belátni, hogy ennek miért éppen én nekem kell egyedül meginni a levét!

— Egyedül?

— Határozottan. Semmiképen sem érzem úgy, mintha ketten volnánk ebben a ketrecben.

— Ne mondja? Hisz akkor éppenséggel nincs oka az elégedetlenségre.

— Ugyan kérem, drága Mrs. Summerfield, hagyja már abba az élcelődést! Csak nem képzeled, hogy saját jóvoltomból ülök ebben az autóban?

— Vagy úgy! — mondta az asszony, majdnem megvetéssel, azután halkán sóhajtott. — Az ágyát sajnálja? Igazán bánt, hogy megfosztottam a kényelmétől, de most legalább én is tudom, hogy maga is csak olyan, mint a legtöbb férfiú: önző, hiú, brutális.

Fölkacagtam.

— Igaza van, — feleltem, — de egy férfitulajdonságról a nagy sietségben megfeledkezett.

— Még pedig?

— A butaságról.

— Arról csakugyan megfeledkeztem.

— Szép, hogy elismeri...

Kínos szünet. A nagy távolban egy kakas kukorékol.

— Hallotta? — szólt az asszony, halkán nevetve.

— Hallottam.

— Vajjon hány óra lehet?

Meg akartam nyomni a gombot, de ebben Mrs. Summerfield megakadályozott.

— Ne, ne! — tiltakozott. — Még egészen elfogja hesegetni az álmat a szememből.... — Majd újabb kis szünet után hozzátette: — Adja ide a kezét — —

— Ahá! gondoltam magamban és gépiesen engedelmeskedtem.

— Nem tudok elaludni, ha velem haragban marad, — szólt Mrs. Summerfield lágy hangon. — Igérje meg, hogy nem haragszik rám. — —

— Megigérem.

— Komolyan?

— Egészen komolyan.

— Lássa, ez szép magától, — mondta az asszony, s az volt a benyomásom, hogy föllélegzik, — hálás leszek érte.

Újból szerettem volna fölkacagni, de ennek már igazán nem volt semmi értelme sem. Így tehát csak nagyot nyeltem.

— Ne duzzogjon, — folytatta Mrs. Summerfield, — maga ezt nem érti. Ne felejtse el azt, amit már előbb mondtam, hogy ebben a pillanatban, ebben a helyzetben sem maga, sem én nem rendelkezünk önmagunk fölött az akaratnak azzal a szabadságával, amelyre okvetlenül szükség van, ha az ember el akarja kerülni azt, hogy utólag szemrehányásokkal ne illesse magát. Higyje el, még szerencsétlen házasságok is származtak már az ilyen helyzetekből! Csak gondolkozzék egy kicsit azon, amit mondtam és be fogja látni, hogy igazam van. És most visszavonhatatlanul: jó éjszakát...

— Jó éjszakát, — morogtam én is, alig hallhatóan, azután visszadőltem a kocsiban és behúnytam a szememet. Elkezdtem gondolkozni. Mert volt abban valami, amit az asszony mondott és ha házasságot említenek előttem, az rám nézve mindig kijózanító hatással van. Ki tudja, még milyen bajok származhattak volna belőle, ha — — ?

Alig telt bele néhány perc, s a szomszédnőm máris oly mélyen aludt, hogy nem győztem csodálkozni. Sőt, egészen halkán bár, de még horolt is egy kicsit. Bizonyára a szokatlan fejtartás következtében.

A magam részéről viszont, még ha erre némi hajlandóságom is lett volna, most már képtelen voltam az alvásra. Az a tudat, hogy Mrs. Summerfield képes volt mellettem mély álomba merülni, egészen kihozott a sodromból. De meg sem mukkantam többé, nem mintha gyöngéd akartam volna lenni, vagy különösebb figyelemből útitársam, azaz szomszédnőm iránt, hanem azért, mert azzal véltem legérzékenyebben megbüntetni szívtelen koketteriájáért, hogy legalább úgy tettem, mintha magam is aludnék. De minél jobban erőltettem a dolgot, annál ébrebb voltam és éreztem, amint elpirultam, amikor a jó öreg doktorom jutott eszembe.

De azután Lelley Lily alakja tűnt fel a szemem előtt és egyszerre az volt a szenzációm, hogy kinyílik a garage kapuja és hogy engem megpillantva, a leány majd megszakad a nevetéstől. És ettől a látomástól egyáltalában nem bírtam többé szabadulni. Ide-oda dobtam magamat, nyujtózkodtam, föl-váltva, hol az összetörött derekamat, hol a dagadt szememet simogattam, számolgattam, elmondtam az összes költeményeket, amelyekre gyermekkoromban tanítottak, — hiába, mindig csak ott állt az a huncut Lily az autó mellett és bekacagott az ablakon. Mellette úgy

dideregtem, mint egy amerikai agár és ha tudom, hogy Mrs. Summerfield föl nem ébred tőle, kiméletlenül lehúzó a csincilla=bundát.

Végre, végre kivirradt odakint s halovány fény hatolt be a garage ablakán. Megnéztem az órát. Öt óra volt.

Ránéztem a szomszédnőmre. Mrs. Summerfield csak aludt, aludt rendületlenül. Kissé ki volt pirulva, az arcán pedig egy csintalan mosoly ült, úgy hogy azt gondoltam, hogy minden pillanatban meg kell szólalnia. Vajjon miről álmodott?

De hiszen ez engem egyáltalában már nem is érdekelt és csak egy vágyam volt: mielőbb rendez ágyba kerülni. És ettől most már igazán csak rövid idő választhatott el.

Ismét eltelt egy félóra.

Éppen azon gondolkoztam, hogy mégis, vajjon milyen esemény fog megváltásként véget vetni ennek a rettenetes éjszakának, amelyben megtanultam, hogy mi a lemondás, amikor a sors a maga végnélküli kegyességében igen egyszerűen bár, de reám nézve fölötte aggasztó jelenségekkel járó módon megoldotta a kérdést: kétszerháromszor görcsösen megrázkódtam, azután pedig vagy tizenötször egymásután akkorát tüsszentettem, hogy Mrs. Summerfield fölriadva ál mából, ijedten fölugrott és menekülésszerűen kisietett az autóból. Csak amikor már kint volt, tért magához és amikor megpillantott, amint levegő után kapkodva, kerestem a zsebkendőmet, megértette, hogy tulajdonképen mi történt.

— Csak nem fázott meg? — kérdezte részvétellel, majd, be sem várva a válaszat, hozzátette: — Sohasem hittem volna, hogy autóban ilyen nagyszerűen lehessen aludni...

Nem szóltam semmit — mit is szólhattam volna? — és magam is kibújtam a kocsiból. Arra, hogy ezután mi következett, csak igen homályosan emlékszem és csak annyit tudok, hogy

külön=külön hagytuk el a garaget és hogy Mrs. Summerfield egy hátsó ajtón surrant be a kastélyba, én pedig a nagy tölgyfakapun, amelyet egy álmos inas nagyot ásítózva éppen kinyitott. Bambán utánam nézett, de én nem törődtem vele és siettem föl a szobámba. Két perc múlva az ágyban voltam és mélyen aludtam — legalább is olyan jól, mint Mrs. Summerfield tette a Mercedes kocsiban.

VII.

Dél volt, mire fölébredtem. Fájt a derekam, a torkom, a mellem és csak a balszememet voltam képes kinyitni, mivel a másik be volt tapadva. Tehát csak úgy, egy szemmel néztem körül. Abból a tényből, hogy az éjjeli szekrényen álló cognacos üvegem félig üres volt, arra kellett következtetnem, hogy dicstelen kalandomról hazatérve, mégsem feledkeztem meg teljesen arról az óvatosságról, amellyel már a fák alatti leselkedésem által veszélyeztetett egészségi állapotomnak tartoztam, (sajnos, eredménytelenül, amire még rátérek), az a körülmény viszont, hogy a nagy gömbölyű biedermyer=asztalon a szobám közepén, ezüsttálcán érintetlenül állt a reggeli teám, a szokásos kitűnő vajjal, jammel, tejszínnel és fehér süteménnyel együtt, fölvilágosított, hogy az inas, mint mindig, ma is ott járt a szobámban és ismét távozott, anélkül, hogy felkellett volna, amire rendszeren nem is volt szükség, mert magamtól szoktam fölébredni.

Ki akartam ugrani az ágyból, de erre oly hevesen jelentkezett a fentemlített derékfájás, hogy módosítva előbbi szándékomat, inkább csak kúszva és igen óvatosan valósítottam meg azt. Tudtam, hogy a paktáskám fenekén lázhőmérőm is van, amely már igen gyakran megnyugtatót, ha azt képzeltem, hogy valami komoly bajom van. Most

Is azt vártam tőle, elővettem tehát, szabály szerint leráztam, visszafeküdtem ágyamba és mértem magamat.

Az előírt tízpercet pedig mérlegkészítésre használtam fel az elmúlt éjszakát illetőleg, és nem kellett különösebb számviteli művelet annak a minden tévedést kizáró módon való megállapításához, hogy a cselekvő vagyonom = nulla, szenvedő vagyonom pedig = undorítóan nagy volt. Ez a Mrs. Summerfield Paprika Jancsinak tekintett vagy micsodának, s az azzal való példálózgatása, hogy az ilyen meg amolyan helyzetből netán származó következményekért csak higgadt fővel lehet felelősséget vállalni, nem volt egyéb ügyes trükknél, amellyel pillanatnyilag csakugyan sikerült engem megfélemlítenie. Oda kívántam őt, de perversz apósát, valamint azt az öntelt és üres fejű Tommyt is, ahol a bors terem, magamat pedig vissza a kényelmes budapesti lakásomba és Horváth doktort a pokolba, mert végeredményben mégis csak neki köszönhettem ezt az egész kálváriát. Ha legalább nyugodtan ott maradtam volna azoknál a derék Galgóczyéknál, bizonyára jobban és kellemesebben töltöttem volna el időmet Lilyvel, aki Mrs. Summerfieldhez képest egy angyal volt.

Megnéztem a hőmérőt, persze csak a bal szemmemmel, mert a másik még most sem volt hajlandó kinyílni. 38 és 7 tized fok...! Majd kiejtettem a hőmérőt a kezemből, hátrahanyatlottam, de nyomban ismét fölültem.

— Tessék! — mondtam hangosan. — Hisz ez láz, nem is alteráció többé! Biztosan tüdőgyulladásom van, ha nem még ennél is súlyosabb bajom!

Becsöngettem az inast. Levélpapírt kértem, tentát és tollat, aztán írtam Tommynak:

„Kedves Barátom!

Nagyon beteg vagyok, látogass meg azonnal.

Ments ki Mrs. Summerfieldnél, ha nem jelenek meg a villásreggelinél...“

Annyira siettem, hogy még az aláírásról is megfeledkeztem, de soraimnak így is megvolt a hatása. Alig telt bele néhány másodperc, már berontott Tommy ijedt ábrázattal, s amikor megpillantott, összezsapta a kezét.

— Hát veled mi történt, szentséges Isten? — kiáltotta, majd leült az ágyam szélére és úgy bámult rám, mintha kísértetet látna. — Valami verekedésben vettél részt?

Eszembe jutott a jobb szemem, de önkéntelenül Mrs. Summerfield térdkalácsa is, amelyről balgaságomban valamikor azt képzeltem, hogy eszményi, holott a tények bizonyították, hogy alighanem kemény és hegyes volt, mint egy kalapács. A szememhez nyúltam.

— Vagy úgy, izé, — szóltam röstelkedve, — ezért gondolod?

— Igen, igen, csak nem folyt ki a szemed? Nem is látni, annyira be van dagadva!

Ezzel a kézi tükrömért ment és azt elibém tartotta. Csakugyan szánalom lehetett rám nézni.

— Ez egy szerencsétlen história, barátom, — magyarázgattam, — nem is igen tudom, hogyan történt. A holdvilág kicsalt egy éjjeli sétára a parkba, s amikor visszajöttem, észrevettem, hogy kicsuktak. Hiába csöngettem, senki sem jött kaput nyitni, úgy hogy kénytelen voltam reggelig barangolni, rogyásig. Már oly fáradt voltam, hogy még járás közben is elaludtam.... Így történt aztán, hogy nekimentem egy lelógó faágnak...

— Ez pech, — mondta Tamás, minden nagyobb felindulás nélkül, majdnem nevetve. Azután hozzátette: — Ha csak ebből áll az egész bajod, megnyugtathatlak, nem szükséges, hogy emiatt ágyban maradj és bátran lejöhetsz villásreggelire, Mrs. Summerfield amúgy is már többször kérdezősködött utánad, a leveled pedig, ame-

lyet az ő jelenlétében bontottam fel, nagyon megijesztette.

— Igaza volt Mrs. Summerfieldnek, — feleltem fölszisszenve, — mert nagyon beteg vagyok. Rettenetesen fáj a derekam, alig bírok lélegzeni s mintha borotvával vagdosnák a torko...

Nem bírtam befejezni a mondatomat, mert úgy, mint az éjjel abban az átkozott Mercedeskocsiban, most is rám jött a tüsszentés, úgy hogy Tamás sietve elmenekült a szoba másik sarkába.

— Látom, hogy alaposan meg vagy hűlve, — mondta, arcát zsebkendőjével törülgetve, — ennek a fele sem tréfa!

— Csakhogy belátod, — feleltem leplezetlen kárörömmel — és éppen ezért arra kérlek, küldjetelek mielőbb orvost, mert magas lázam is van.

— Hát ezt honnét tudod? — kérdezte bizalmatlanul Szentlőrinczy.

— Megmértem magamat, de ehhez semmi közöd.

— Különös fráter vagy, — mondta a barátom, fejét csóválva és nevetve távozott.

Ez a részvétnélküliség Tommy=Tamás részéről nekem igen rosszúl esett, de még az sem nyújtott vigasztalást, hogy nemsokára rá fölküldték az ebédemet. Az étrend összeállításánál ugyanis a legkisebb figyelemmel sem voltak lázas állapotokra, sőt, ami eddig még egyáltalában nem történt volt meg, eleitől végig jó magyarosan volt elkészítve minden — állítólag azért, mert az angolok már régen kíváncsiak voltak a magyar konyhára, amiért aznap nem is a francia szakács, hanem egy börgöz=szentmihályi születésű konyhaleány készítette el az ebédet. Így persze hozzá sem nyúltam az ételekhez, ami csak fokozta lelki nyomásomat, mert — nem tagadom — bolondja vagyok a töltött káposztának és a túrós csuszának.

Türelmetlenül vártam az orvost, aki végre

csakugyan be is állított. Az első benyomásom nem volt éppen nagyon kedvező. Már régen feltettem volt magamban, hogy a jövőben föltétlenül mindig csak fiatal orvoshoz fordulok, vagy legalább is a jó öreg Horváth doktoromnál fiatalabbhoz, ez a börgöz=szentmihályi pedig közel járt a nyolcvanhoz, azért még mindég festette a bajsát és a szemöldökét, valami zöldesszürke parókát viselt, és — ami lényegtelen, de mégis külsejéhez tartozott — ezüstnyelű fekete botra támaszkodott.

Belépése után nyomban maga tolt karosszéket az ágyamhoz és abban úgy letelepedett, hogy nyomban láttam, hogy látogatása nem lesz rövid. Bemutatkozott.

— Paczelly Lehel, nyugalmazott járásorvos vagyok és negyven évi fürdőpraxisra tekinthetek vissza Balatonpomázon. Akkoriban persze még fiatalabb voltam, de erről majd máskor. Hol vannak a régi jó idők...! Nagyon örülök egyébként, hogy van szerencsém. Elolvastam ugyanis az összes könyveit, amelyektől el vagyok ragadtatva. Boldog vagyok, hogy végre személyesen megismerkedhettem uraságoddal, mert sok, nagyon sok mindent akarok ám kegyedtől kérdezni!

— Szívesen állok rendelkezésére, — feleltem, — de mindenekelőtt — —

— Mindenekelőtt megnyugtathatom, — vágott a szavamba doktor Paczelly — hogy eszemágában sincsen uraságodat már ma fárasztani kíváncsiságoddal. A világért sem, ma nem! Ma csak úgy általánosságban fogunk csevegni és mivel ezentúl többször lesz szerencsém — —

— Tessék? Hiszen jóformán még megsem nézett, doktor úr!

— Nem baj, kedves jó uram, erre még ráérünk. Mindég mondtam: meglátszik a fővárosi embereken az a folytonos láz és sietség, amelyben odafönt élnek!

— Igen és mivel éppen lázról beszélünk — —

— Csak lassan, csak lassan! Régi gyakorlatom alatt megszoktam, hogy mindenekelőtt *megismerkedem* a betegeimmel. Az egyéniség ugyanis — —

— Az ember élete nagyon rövid kedves doktor úr — szakítottam félbe most már kissé idegesen dr. Paczellyt — és éppen azért nagy hálaival venném, ha — —

— Kérem, kérem, a legnagyobb örömmel! De mielőtt belefognék a tulajdonképeni munkába, okvetlenül kell, hogy egy kérdésemre feleljen: mi lesz a békével? Mi falusi emberek mindenben oly távol állunk a világ nagy eseményeitől, hogy jóformán semmit sem tudunk. Mi lesz már a mi sorsunk, az Istenért? Hát nem mondják már meg egyszer odafent azoknak az entente=tábornokoknak, hogy mégis csak disznóság, amit velünk akarnak csinálni?

— Mihelyest Pestre érek, első dolgom lesz, hogy a tábornokokkal beszéljek, — igyekeztem kapacitálni az orvost, — most pedig — —

— Azonnal! De előbb hadd halljak valamit a békéről...

Letettem a fegyvert, amúgy is beteg és gyöngye voltam. Mégis vagy félóra hosszat magyaráztam doktor Paczellynek, hogy mi a nézetem a külpolitikai helyzetről, s mivel soha sehol, semmiféle entente=tényezőkkal nem beszélgettem, de még arra sem nyílt alkalmam, hogy vezető politikusainkkal folytassak eszmecsserét, ami részben abban nyeri magyarázatát, hogy míg egyik-másik barátomhoz készültem, hogy miniszteri minőségben üdvözljem, addig már régen ismét fogakat plombált, vagy pedig újból mint segédfogalmazó kezdte pályafutását valamelyik minisztériumban: kénytelen voltam nagyokat füllenteni dr. Paczellynek, csakhogy végre megvizsgáljon.

Fölvilágosításaim, amelyek rám nézve sem vol-

tak egészen értéktelenek, mert csodálkozva tapasztaltam, hogy mily kevés hozzáértéssel lehet mégis összefüggően politikai kérdésekről hülyeségeket mondani, anélkül, hogy a hallgatóság ez ellen tiltakoznék — pillanatnyilag legalább úgylátszik kielégítették dr. Paczellyt, mert most már — igaz hogy csak újabb fölkérésemre, — állapotom iránt is kezdett érdeklődni.

Isten bocsássa meg elfogultságomat, de a Paczelly=név, kiváltképen orvosnál, nem mondható valami nagyon bizalomgerjesztőnek. Pedig egészen bizonyos, hogy nem szabad nevek után indulni. Ismertem Nagyokat, akik törpék, Kisseket, akik óriások voltak, tudok Bécsben egy órást, akinek Verderber a neve s van egy Vigh nevű író társam, aki mindig olyan szomorú verseket ír, hogy nem győzöm zsebkendőmkel azok olvasását. De nem is erről van itt szó, hanem másról.

Nem tudok ugyanis azzal eldicsekedni, hogy mindig makk=egészséges ember voltam s így természetesen házi orvosomon kívül sok más orvossal is volt már dolgom. De olyan alaposan és részletesen, mint ahogy dr. Paczelly tette, engem még soha senki sem vizsgált meg. Arról, hogy vagy tízszer nyelvet öltetett velem, vagy hogy egy evőkanállal lenyomva ezt az érzékeny és kényes szervemet, egy a nadrágzsebéből előrántott horgolótűfélével megpiszkálta a torkomat, meg hogy szőrös fülével fölülről lefelé és megfordítva megcsiklandozta a hátamat és mellemet, nem is szólok. De hogy a gyomromat is meggyömszölte, még pedig korához képest hihetetlen erővel, meg hogy az ágy szélére ültetett, hogy a térdeimet és a talpamat tanulmányozza — ennek már igazán nem volt értelme.

— Erős meghülés, egyéb semmi, — volt a diagnózis, — ha nem lesz komplikáció, három hét múlva ismét vígan ugrálunk.

— Micsoda? — ordítottam. — Három hét múlva?

— Egészen biztosan, — mondta bólogatva a doktor. — Feltéve persze, hogy, amint mondám, nem jó hozzá komplikáció.

— Miféle komplikáció?

— Nohát, egy kis mellhártya- vagy toroklob, sohase lehessen tudni a dolgok kezdetén. De reméljük a legjobbat! Lehet, hogy beéri egy egyszerű náthával. Szokott tüszenteni?

Erre alaposan megfelelttem doktor Paczellynek. Az orrom amúgyis már régen viszketett és most ismét bemutattam, hogy e téren mire vagyok képes. Sőt, még el sem fordítottam az arcomat, de doktor Paczelly halálmegvetéssel tűrte és akkorát nevetett, hogy a végén majd belefulladt. Mikor ismét magához tért, botjával rám mutatott.

— És most mondja meg, kedves mester, — szólt, — hogy s mint szerezte ezt a csúnya szemet?

Ha azt mondja nekem valaki, hogy: *kedves mester*, még akkor is beteg leszek, ha egyébként jól érzem magamat, érthető tehát, hogy amúgy is szárnalmas helyzetemben, miként hatott rám ez a megszólítás! Ismét elmondtam, amit már Szentlőrinczynek is hazudtam, mire doktor Paczely dohányos újjaival erőszakkal kifeszítette a bedagadt szememet és abban fatörzsdarabok után kutatott, ami érthető okoknál fogva eredménnyel egyáltalában nem, hanem csak fölösleges fájdalommal járt.

— A kommün alatt volt itt egy diktátor, — kezdte ismét a doktor és hátradült, — ez egy rettenetes ember volt, kérem. Kutyoner elvtársnak hívták — —

— Hallottam róla — —

— Ezen nem csodálkozom, kérem, mert híres ember volt! Hát ez az elvtárs egy szép napon szakasztott ilyen szemmel állított be hozzám.

Igaz, hogy egész máskép jutott hozzá, de egészen másképen!

— Hogyan? — kérdeztem önkéntelenül.

— Hát kérem, tetszik tudni, nagy kutya, akárcsak mondani, nagy nőbarát volt ez a Kutyoner és — szomorú, de való — akadtak néhányan Börgöz=Szentmihályon, akik nem röstelték a szabad szerelem nevében vele való barátkozást. De azután voltak olyanok is, akik egyszerűen kidobták. Már régen szemet vetett volt a szép Marcsára, a hentesünk leányára is, evvel aztán megjárta. Éjjel valami lugasban adott neki találkát a leány, aki látszólag belement a tréfába, de amikor az elvtárs bizalmaskodni kezdett, Marcsa mintegy véletlenül hirtelenül felkapta a térdét és azzal oly erővel rúgta szemén Kutyonert, hogy majdnem kifolyt. Mert tetszik tudni, ilyen derék nők is vannak ám Börgöz=Szentmihályon!

— Bizony vannak, — szaladt ki a számon. El voltam képedve. Csak nem vett volt ettől a Marcsa nevű hős némbertől előzetesen leckét a szemrúgásban Mrs. Summerfield is, mielőtt az autójába csalt?

Dr. Paczelly még megírt vagy öt receptet is, amelyek megcsináltatására előzékenyen maga vállalkozott, azután végre valahára kívülről tette be az ajtót, de előbb megígérte, hogy másnap reggel önkéntelenül ismét eljön.

Csak amikor magamra maradtam, éreztem nyomorúságos állapotom egész súlyát. Végig gondoltam a börgöz=szentmihályi élményeimet, szidtam a világot és azt az egész szerencsétlen ötletet az unatkozó kúrával, majd félálomfélébe merültem, amelyben a legképtelenebb ideák kezdtek gyötörni. Fölriadtam, felültem. S ekkor jutott eszembe először életemben, hogy mindez alighanem csak azért van így, mert agglegény maradtam. Még a kutya sem törődött az emberrel.

Ha az a kedves, vidám, helyes kis Lily például — —

Nem folytathattam ezt a gondolatot, mert bejött valaki. Az öreg Summerfield volt. Titokzatosan köszöntött, majd az oldalzsebébe nyúlt és valami nagy üveget vett elő, amelyet az éjjeli szekrényemre tett le.

— Melegén ajánlom, — mondta, szemét hunyorgatva, — ilyen esetben nincs jobb a whisky-nél. Most pedig akassza a kabátját az ágy egyik sarkára és igyék nyugodtan. És ha úgy látja, hogy a kabát az ágy másik sarkán lóg, biztosíthatom, hogy már egészséges is! Nem tudom egyébként, — tette hozzá és leült abba a karosszékbe, amelyről azt hittem, hogy dr. Paczelly soha sem akar tőle megválni, — hogy mi lehet mostanában az itteni levegőben? A menyem is már egész nap olyan bágyadt, mintha benne is bujkálna valami.

Summerfieldné említése, őszintén szólva, nem érintett kellemesen, de egyszersmind egy egészen különös gondolatom is támadt.

— Nem csodálnám, — feleltem, — hiszen az itteni klíma nagyon egészségtelen!

— Ugyan ne mondja.

— De mondom. Aki nem idevaló, nem bírja ki soká.

Summerfield kissé elgondolkozott.

— Ez nagyon meglep engem, — mondta kis idő múlva, — s az orvos, akivel véletlenül ugyanerről a kérdéstről beszéltem, amikor a kastélyból távozott, egész más véleményen van.

— Ezen én egy csöppet sem csodálkozom, mert világos, hogy dr. Paczelly nem tartja összeegyeztethetőnek a becsületével, hogy leszólja a szűkebb hazáját.

— Értem, — szólt Summerfield és újból elgondolkozott. Azután hozzátette: — Ezek szerint talán mégsem ajánlatos, hogy megvegyem ezt a birtokot?

— Semmiesetre sem.

— Hogyan magyarázzam akkor, hogy a multkor még — —

— Bocsánatot kérek, — vágta a szavába, — akkoriban még nem tudtam azt, amit ma tudok és a dr. Paczellyvel folytatott eszmecsere meggyőzött arról, hogy rossz szolgálatot tennék önnek, ha fönntartanám multkori véleményemet, amely bizonyos külső körülmények, mondjuk: tiszára szubjektív impressziók hatása alatt keletkezett.

— Értem, értem, mormogta az öreg angol. — Mégis, mit mondott önnek az orvos?

— Sok mindent. Hosszú volna, ha belefognék szavainak ismétlésébe. Elég az hozzá, hogy mellhártya meg toroklobot emlegetett, de úgylátszik, hogy még az egyszerű nátha is súlyosabb alakban szokott errefelé föllépni, mint más vidékeken, mert az én fölgyógyulásomat például csak három hét múlva helyezte kilátásba.

— Ez csakugyan ijesztő...

— Ilyen körülmények között kötelességemnek ismerem, nyíltan föltárni ön előtt a tiszta valóságot s ezért mondom én is, hogy jobb lesz, jól meggondolni a dolgot, mielőtt végleges elhatározásra jut. Az a tény, hogy maga Sitkey gróf állandóan külföldön tartózkodik, azt hiszem, e tekintetben a legértékesebb útmutató...

Summerfield felkelt és halkán fütyörészve járt kétszer-háromszor föl-alá, majd ismét megállt az ágyam előtt.

— Köszönöm az őszinteségét, — mondta. — Bevallom, hogy ettől egészen eltekintve már magam is kezdem belátni, hogy ez a hely mégsem való a menyemnek. Azt hiszem, hogy Tommy barátunknak mégis csak igaza van. Az ember nem tudja, hogy egész nap mit csináljon.

— Úgy van, úgy van.

— Ezek szerint tehát el is utazhatnánk.

— El. És éppen ezért rendkívül röstelem, hogy kénytelen vagyok terhükre esni, bár talán itt is hagyhatnának, hisz a tulajdonos lesz annyi belátással, hogy — —

— Erről szó sem lehet! Emiatt sohse izgassa magát, — tiltakozott élénken Summerfield.

— Mindenekelőtt föltétlenül bízom abban az orvosságban, amit én rendeltem önnek, másodszor pedig éppen ma reggel kaptam táviratot Sittkey gróf fiától, aki atyja megbízásából a napokban ideérkezik, hogy velem tárgyaljon. Oly soká vettük igénybe Sittkeyék vendégszeretetét, hogy még nemleges válasz esetén is illő, hogy ezt legalább szóbelileg közöljem a fiatal gróffal, ha már ezért idejön. Okvetlenül be kell őt várnom.

— Persze...

Ifjabb Sittkey gróf megérkezése hírének hatásosan megörültem, mert biztosra vettem, hogy jelenléte bizonyára kedvező befolyással lesz egészségi állapotom helyreállítására is, amennyiben sok valószínűség szólt amellett, hogy a bátor lovastiszt el fogja rólam terelni Mrs. Summerfield túlzott és teljesen meddő érdeklődését.

De az örömöm nem volt hosszú életű, mert alighogy megszületett, már is közölte velem az öreg gentleman, hogy a menyé nem ismer hőbb vágyat, mint hogy ő is felkereshessen betegszobámban.

— Millicent egyébként is kiválóan ért a betegápoláshoz, — tette hozzá Summerfield. — Bombayban, a háborúra való tekintettel, rendes kurzust is végzett, sőt még valami díjat is nyert. Ezt persze csak azért említem, mert véletlenül eszembe jutott. Hisz önnek úgy sem lesz szüksége különösebb ápolásra, megteszi a hatást ez a kitűnő *old whisky* amelyet nem ajánlhatok eléggé figyelmébe...

Ezzel ott is hagyott, én pedig megfogadtam

a tanácsát, míg a dr. Paczelly=féle orvosságokhoz, amelyeket az inas közben behozott volt, hozzá sem nyúltam. Csak annyiban tértem el Summerfield utasításától, hogy nem akasztottam kabátot az ágy végébe, mert abból indultam ki, hogy ez lényegtelen.

Most már nem emlékszem egészen pontosan, hogy mikor hagytam abba a whiskyszedést, csak azt tudom, hogy egyszerre csak elnyomott az álom. Sok bolondot álmodtam össze=vissza, főleg utazgattam vasúton, hajón és minduntalan hazszoltam a podgyász=darabjaimat, amelyeket hol nem hoztak utánam, hol pedig magam hagytam el őket. Végül úgy volt, hogy csónakáztam a Balatonon s hogy beleestem a vízbe, amitől aztán ismét fel is ébredtem. De nem jártam nagyon messze a valóságtól, mert oly rettenetesen izzadtam, hogy csakugyan egy víz voltam. Már pedig nem ismerek tűrhetetlenebb dolgot, mint az ágyban való izzadást.

Megmozdultam és, mivel már meglehetősen besötétedett, gyertyát akartam gyújtani, de szándékom kivitelében valaki megakadályozott.

— Maradjon csöndesen és ne merjen mozdulni, — szólalt meg egész közel mellettem egy női hang, amelyben nem volt nehéz ráismerni Mrs. Summerfield hangjára. — Ön most izzad és ez a legjobb, ha az ember meg van hűlve. Sokkal többet ér minden orvosságnál, de kivált a szesz egyenesen méreg. Már pedig látom, hogy szeszszel élt, igazi férfikúra. Viselje türelemmel ezt a kellemetlen állapotot, meglássa, nem fogja megbánni. Az izzadás ilyenkor isten áldása!

— Ön az, Mrs. Summerfield? — szóltam összeharapva fogaimat. Buta kis megjegyzés volt, éreztem, de nem jutott eszembe okosabb. És olyan lágy, majdnem meghatott hangon mondtam, hogy magam is bosszankodtam. Mert, ugyebár, csak ezerszerte helyénvalóbb és indo=

koltabb lett volna, ha teszem, lerúgva magamról a paplant és fejemtetejére állva, ráförmedek az asszonyra: — Takarodjék innét, hamis kigyó!

— Még szerencse, hogy nem volt kénytelen az éjszakát a szabadban tölteni, — folytatta Mrs. Summerfield, — mert különben még szemrehányásokat is tennék magamnak.

— Hogyan? — szisszesztem föl. — Szerencse? Miféle szerencse?

— Igenis, határozottan szerencséről beszélhet, kedves barátom, mert emlékezzék csak jól, hogy hol és mikor tüsszentett először! Csak nem akarja úgy beállítani a dolgot, mintha az autóban hült volna meg?

Keserűen felkacagtam tehetetlenségemben.

— Rendben van, — hagytam rá erőtlenül, — azt hiszem, teljesen meddő dolog kutatni szárnalmas állapotom okát. Nem is értem, hogy az éj folyamán tanúsított rideg viselkedése után, minek is köszönhetem egyáltalában megtisztelő látogatását és nagyon csodálom, hogy most nem fél attól, hogy kompromittálja magát. Nem volna legalább olyan kegyes, helyettem gyertyát gyújtani, ha már nem akarja megengedni, hogy kitakarózzam? Legalább meglátná azt a kis emlékemet is az arczomon, amelyet ennek a nevezetes éjszakának köszönhetek — —

— Nem vagyok olyan kegyes, — felelte Mrs. Summerfield halkán nevetve, — sokkal jobb szeretem ezt a félhomályt. Romantikusabb, nemde?

— De mennyire!

— És ami a szegény szemét illeti, amelyről egyébként már valóságos rémregényeket mesélt Tommy és az orvos, végtelenül sajnálom az esetet és kész vagyok minden jóvátételre!

— Komolyan mondja ezt?

— A legkomolyabban.

— Akkor csókolja meg szegény rokkant szememet...

Nem minden aggodalom nélkül lestem merész szavam hatását. Pofonra is el voltam készülve, bevallom, de egészen másképp történt a dolog. Mrs. Summerfield ugyanis habozás nélkül föl=emelkedett a karosszékből és nyugodtan azt mondta:

— Ha csak ez kell? De előbb árúlja el, hol tartogatja a zsebkendőjét, hadd töröljem le a homlokát...

— Ez is bizonyára csak valami előttem még ismeretlen furfang lesz, — gondoltam magamban, mindazonáltal persze óvatosan, hogy le ne takarózzam, a párnám alól előteremtettem a zsebkendőmet, amely szerencsémre még olyan volt mint a patyolat és átnyújtottam Mrs. Summerfieldnek.

— Csak ne mozogjon az Istenért, mert elmúlik az izzadás és újra kezdheti, — mondta az asszony, miközben alaposan végigdörzsölte az arcomat, mint etetés után egy kisdédét, azután rám hajolt, és annak rendje és módja szerint, igen kedvesen és finoman, megcsókolta beteg szememet. Végtelenül jól esett.

Éreztem, amint libabőrös lett a hátam és mitsem törődve Mrs. Summerfield szigorú parancsával, ki akartam nyújtani mindkét karomat, hogy magamhoz szorítsam, de akkor ő már régen hátrahajolt és lefogott, a takarómon keresztül.

— Meg van most elégedve? — kérdezte nevetve.

— Dehogy vagyok! — nyögtem a takaróm alatt, amelyet az asszony még a fejemre is ráhúzott. — Meg fogok örülni!

— No hát, hogy milyenek maguk férfiak, ez igazán borzasztó, — mondta Mrs. Summerfield, — most ismét azzal fenyegetőzik, hogy meg fog örülni! Mindjárt gondoltam, hogy ez lessz a vége! Mit csináljak tulajdonképpen, hogy meg legyen velem elégedve?

— Könyörüljön meg rajtam és csókoljon meg rendesen, — sopánkodtam magamon kívül.

— Azt már nem, — felelte az asszony határozottan. — Ha mindjárt erre kér, lehet, hogy megteszem, csakhogy beváltsam az ígéretemet és megmutassam magának, hogy mennyire sajnálom a térdemmel való összeütközését. Megtettem, amire kért, azt hiszem eléggé loyálisan jártam el s azt hiszem, hogy ezzel az ügy el van intézve. Kiegyenlítettem a tartozásomat.

— Korántsem, édes drága asszonyom, — leheltem belé a takarómba, amelyet Mrs. Summerfield a viláért sem volt hajlandó elengedni, — hál Istennek, végre ott tartunk, ahol már régen lehetnénk! Hát nem súgja magának az aranyos kis szíve, hogy eddig valóban kegyetlen játékot űzött velem? Nem érzi, hogy mi ketten — igenis, hiába tagadja — közelebb állunk egymáshoz, mint rendesen emberek, akik csak nemrég találkoztak? Hát már sohasem akarja belátni, hogy ha végzetes ellentétbe nem akarunk kerülni job-bik meggyőződésünkkel, félre kell dobnunk a konvencionális álarcot és bátran szembe kell néznünk bensőnk igazi érzelmeivel? Tudja-e, hogy annyira szeretem, hogy már gyűlöltem is reggel óta? Igenis gyűlöltem, ahogyan csak gyűlölni lehet, ha az ember szerelmes és most — —

— Szegény — vágott a szavamba Mrs. Summerfield, — látom, hogy csakugyan komolyan beteg, mert határozottan félrebeszél. Bizonyára ismét emelkedik a hőmérséklete. Nincs hőmérője?

— Van, azaz nincs! — ordítottam a takaróm alatt, — azután összeszedve egész erőmet, hatalmas lökéssel kidugtam a fejemet. — Mrs. Summerfield, — mondtam leforrázva és dühtől remegve, — kérem, hagyjon magamra, mert nem tudom, hogy mit csinállok! Látom, hogy mi sehogy se értjük egymást! Ne kínozzon, nem bírom ki tovább...

Az asszony elengedett és hátralépett.

— Ahogy tetszik, — szólt csöndesen, majdnem szomorúan. Azután láttam, amint a silhouetteje eltávolodott az ajtó irányába. És nesztelenül kiment.

VIII.

Napok teltek el megbetegedésem óta és amint előrelátható volt, sem Summerfield whiskyje, sem a Mrs. Summerfield által annyira magasztalt izzadás, sem pedig dr. Paczelly orvosságai nem állították helyre az egészségemet előbb, mint ahogy az meg volt írva a csillagokban. Úgy látszik, hogy a börgöz-szentmihályi orvos mégis csak legjobban értett a jósláshoz, mert ő legalább sohasem beszélt csodákról, hanem három hetet emlegetett, így tehát ő neki legtöbb ki látása volt arra, hogy igaza legyen. A lázam csak nem akart elmúlni, vígan köhögtem, tüsszentettem tovább, s az orrom akkora volt, mint egy becsületes ugorka, míg a szemem kinyílt már ugyan, de a szivárvány minden színében pompáztott. Mindazonáltal — dr. Paczelly szerint — komplikációktól már nem kellett tartani s ez volt az egyetlen vígaszom nyavalyás állapotomban.

Mrs. Summerfield felém sem nézett többé, aminek természetesen én örültem legjobban, az után a nevetséges jelenet után, amelyben pillanatnyi felhevülésemben közönséges szerelmi vallomásra ragadtattam el magamat, amire aztán úgy lefújtak, mint még soha. De úgy kellett nekem, s az ember csak a saját kárán okúl. Azért nem mondanék igazat, ha azt állítanám, hogy ez az ördögös asszony a maga részéről is úgy viselkedett volna, amint ez, az említett jelenet után várható volt. Mert ha nem is látogatott meg többé, mégis gondoskodott róla, hogy mindennap friss virágot tegyenek a szobámba, dr. Paczelly-

nél, aki sajnós, nap=nap után órákat töltött mel=
 lettem, részletesen érdeklődött az állapotom iránt
 és végül mindenféle angol olvasmánnyal látott
 el, amiért majdnem ép olyan hálás voltam neki,
 mint azért, hogy megkímélt látogatásaitól. Egész
 sor angol íróval ismerkedtem meg ilyképen, aki=
 nek létezéséről eddig halovány tudomásom sem
 volt, ami nem azt jelenti, hogy talán kenyér=
 írgységből kicsinylő ítéletet akarnék mondani
 műveikről, hanem kizárólag csak azt, hogy itt
 is beigazoltnak láttam azt a bennem régen ki=
 alakult véleményt, hogy a különböző nemzetek
 szellemi termékei közül mást becsülnek a külföl=
 dön és mást otthon. Ebből viszont közelfekvő
 az a következtetés, hogy hiába öltözködnek a
 nők az egész világon francia divat szerint és
 hiába fogadunk el mi férfiak meghívásokat angol
 five o'clock teára és járunk american barokba : az
 emberiség talán még százezer év múlva sem fog
 egybeolvadni egységes fajjára, a kozmopolita pedig
 nemcsak a hazájával, de saját magával szemben
 is követ el árulást.

A Mrs. Summerfield által rendelkezésemre bo=
 csátott könyvek között volt egyébként egy re=
 gény is, címe : „The young widow“ — a fiatal
 özvegy, — amelyet nemcsak véletlenül juttattak
 kezemhez. Ennek a regénybeli fiatal özvegynek
 a története ugyanis hasonlított egy kissé Mrs.
 Summerfield esetéhez és bár Argentiniában ját=
 szódott le a história és nem Indiában, illetve
 Magyarországon, még a helyzetekben is volt
 némi hasonlatosság. Ami azonban határozottan
 nekem szólt, az az volt, hogy Lady Bird — ez a
 neve a hősnőnek — angol létére igen különösen
 érezte magát a parvenu ízű argentiniaiak között,
 ahol vagy öt férfi társaságára kárhoztatta őt a
 sors, akik közül azonban épen csak egy lett volna
 ínyére. De ennek az embernek a felfogásai any=
 nyira elütöttek mindenben és mindentől, ami

angol volt, hogy sehogy sem tudták egymást megérteni s bár örült szerelmesek voltak egymásba, állandóan veszekedtek és marcangolták egymást. Ellenben vége jó, minden jó: Fernando Villegas egy utolsó heves jelenet után kivándorol — Európába, ahol véletlenül Angliában telepszik le s ahol öt év múlva viszontlátja az asszonyt. Ez az öt évi „nevelés“ jót tett neki, egész angol lett belőle, csak a haja még mindig göndör s a bőre sárgás, de nem baj. A lelke megtisztult, megangolosodott és Lady Birdből Donna Villegas lesz.

Bevallom, nem voltam meghatva, mikor letettem a könyvet, pedig meg vagyok róla győződve, hogy igen sok angol nő igen sós könnye szárad a szerző lelkén. Ha hátat fordít az irodalomnak és — (állandóan pazar étkezéseken jár az esze) — véletlenül szakács lesz belőle, bizonyára elsóz minden levest. De ez elvégre engem sem érintene közelebből, mert sohasem volt szándékomban letelepedni Angliában és most már éppenséggel nem tenném. Nem érzem szükségét annak, hogy a lelkem megtisztuljon, mert még én is rá találnék találni az én Lady Bird-ömre.

Amennyiben Mrs. Summerfield tehát ezt a huncut kis könyvet azért játszotta a kezemre, hogy ebből okuljak, ennek éppen az ellenkezőjét érte el, vagy jobban mondva, egész más tanokat tettem magamévá, mint amilyenekre ő gondolt. Igaz ugyan, hogy minél jobban foglalkoztam a helyzetemmel — hisz erre volt időm elég — annál jobban és világosabban öltött bennem alakot az a maggyőződés, hogy rosszul tettem, amikor az örök agglegények zászlajára esküdtem és hogy rengeteg bajt és kellemetlenséget — bizonyára a legutóbbit is — elkerülhettem volna, ha kellő időben hozzám illő életpartnert választok. Rögtön le kell szegezennem, hogy Mrs. Summerfieldet természetesen kizártam minden kombinációból.

Igaz, hogy eddigi életmódom mellett nem is igen maradt időm arra, hogy egy ilyen fontos kérdéssel kellő körültekintéssel foglalkozzam, de annak viszont nem volt semmi értelme sem, hogy annyira ellenezsem elvi alapon a házasság intézményét, amint azt eddig tettem, csakis azért, hogy a világ, de talán saját magam előtt is legyen jogcímem arra a felelősségnélküli szabad életmódra, amelyben élni véltem, amely azonban tényleg sokkal inkább rabbá tett, mint a házasembert a családi kötelékek. Mert ugyebár világos, hogy az, aki mindig csak magára gondol és magára hallgat, abban a tévhitben, hogy ezzel meg azzal tartozik magának, tényleg sokkal többet tesz és sokkal jobban koptatja magát, mint az, akinek másokra is kell gondolnia és hallgatnia, mivel emez már a veleszületett ellentmondási ösztönnél fogva is rendesen még a felét sem teszi meg annak, amit tőle kívánnak.

A nőtlenség elve ilyképen, mint megingathatatlan axioma alapjaiban lévén megtámadva, csak természetes, hogy az ellenkező állapot, vagyis a házasság eszméje kezdett bennem tért hódítani és így aztán megtörtént az is, hogy az elvont akadémikus okoskodásba, mintegy önkéntelenül, beillesztődött egy élő személy is, még pedig Lelley Lily alakjában. Hogy ez a személy éppen Lelley Lily volt, ezen nem lehet csodálkozni. Mindenekelőtt azok közül a nők közül, akikkel a legutóbbi időben összehozott a sors, ő volt, akivel csekélységemet kombinálni nemcsak legközelebb fekvőnek látszott, hanem, Galgóczyék révén már megkíséreltetett is. Ott volt továbbá az a szememben fölötte fontos másik mozzanat, hogy Lily olyan egészen más volt, mint az angol özvegy, aki körül olyan válogatottan rossz tapasztalataim voltak s végül, őszintén bevallom, bármennyire is közhelynek hangzik talán, hogy még soha, de soha nő olyan nagy és mély be-

nyomást nem tett rám, félóra leforgása alatt, mint éppen Galgóczyné húga.

Igyekeztem ezt az egyszerű tényt saját magam előtt lélektanilag megmagyarázni. Kétségtelenül csinos volt, nagyon csinos, de ismertem nálánál sokkal szebbet, Mrs. Summerfieldet például, aki az angol női szépségnek egy ritka példánya volt. Jelleméről, szívbeli tulajdonságairól jóformán nem tudtam semmit sem s az a kevés, amit róla Galgóczyék révén hallottam, nem lehetett irányadó. Múltja, viselkedése a férfiakkal, igényei az élettel szemben, a világról alkotott nézetei — mindez fehér lap volt számomra és mégis úgy éreztem, hogy bűnt követnék el magam ellen, ha első és eddig, sajnos, egyetlen benyomásomból nem vonnám le legalább azt a következtetést, hogy mihelyest megengedi az egészségem, átrándulok Galgóczyékhoz és keresem a Lilyvel való érintkezést.

Ebből az elhatározásból bizalmat, jókedvet merítettem és azzal kezdtem foglalkozni, hogy a nevezetes találkozást részletezve, igyekeztem visszaidézni emlékezetembe mindazokat a dolgokat, amelyek kilátásaimra nézve kedvezőknek látszottak. Most már nem tudom, hogy mennyire voltam tárgyilagos és mennyire nem, tény, hogy sok olyasmi jutott az eszembe, amit jó omennek vettem.

Nemcsak Mrs. Summerfield tüntetett távolmaradásával, a többiek sem vették túlságosan komolyan az esetemet. Az öreg úr például mindennap éppen csak egy pillanatra nézett be hozzám és egészen furcsán viselkedett, majdnem szégyellősen, amit csak azzal tudtam megmagyarázni, hogy röstelte a whisky-gyógymóddal való fölsülését.

Látszott rajta, hogy türelmetlenül várja a fölgyógyulásomat, de még ennél is türelmetlenebbül a fiatal gróf érkezését, akiről egy alkalom-

mal egyébként kiméletlenül megmondta a véleményét.

— Nem értem ezt a fiatalembert, — szólt, — mégis csak furcsa szokás, táviratilag jelezni az érkezést anélkül, hogy legalább hozzávetőleg megnevelje az ember az érkezés időpontját is. Az ilyesmit Angliában nevelési hibának minősíték...

Azzal igyekeztem védelmezni honfitársamat, hogy mint katona nem rendelkezik egészen függetlenül idejével s hogy bizonyára még csak ezennél fog küldeni pontosabb értesítést is.

Egy másik alkalommal csakis azért nyitott be hozzám Summerfield egy pillanatra, hogy megkérdezze tőlem, mi a véleményem egy üzletről, amelyet Sitkeyéknek akart ajánlani.

— A napokban ismét kint jártam a pincében — mondta sunyi mosollyal, — ahol újból meggyőződtem róla, hogy a gróf borai kitünők. Elsőrendű exportcikk. Örök kár volna értük. Ha már nem veszem meg a birtokot a menyem részére, mit gondol, eladná nekem Sittkey legalább a borait?

— Ha jól megfizeti, miért nem? — feleltem és ez a válasz Summerfieldet látszólag ki is elégitette.

Szentlőrinczy Tamás — hiába, csak így hívtam, ha magam voltam, régi diákkori nevén, — első látogatásán kívül, amikor tudvalevőleg én kértem magamhoz, csak egyetlen egyszer nézett be hozzám, még pedig egy délután, amikor úgy szakadt az eső, hogy ki sem lehetett mozdulni a kastélyból. Meg is mondtam neki a nézetemet.

— Szép barát vagy, — szóltam szemrehányóan, persze inkább csak azért, hogy ugrassam, mert alapjában véve, különösen amióta Lelley Lily foglalta le a gondolataimat, nem is szerettem, ha zavartak. — Tőled nyugodtan el is pusz-

tuhatja az ember, füled botját sem mozgatnád.

— Nem tehetek róla, nem szeretem a beteg embereket, — felelte közönyösen nevetve a másik, — nem tudom belátni, hogy minek tegyem ki magamat a fertőzés veszélyének akkor, amikor erre szükség nincsen, s amikor azon sem segíthetnék, akitől megkapnám a bajt. Nincs igazam?

— Csúnya egoista vagy, ez az egész, — igyekeztem őt felbőszíteni, — látom, mit sem változtál az intézet óta. Már akkoriban is ilyen voltál: a világért sem kölcsönözted volna oda senkinek a bicskádát, de még a tollszáradat sem!

— Nem tagadom. Sohase tudtam felfogni, hogy minek támogassam embertársaim feledékenységét, kényelemszeretetét. Toll van a boltban elég s ha valakinek bicskára van szüksége hordjon magánál. Egyáltalában elvből nem adok kölcsön s ha ez netalán célzás akar lenni — —

— Félted a dolláraidat? Nyugodt lehetsz, nem pumpollak meg, úgy is hasztalan volna. Mégis kénytelen vagyok téged figyelmeztetni, hogy tartozol nekem valamivel.

Tamás, aki éppen, minden tekintet nélkül a megtámadott légzőszerveimre, vígan cigarettára gyújtott és karszékbe dobta magát, ráncba szedte a homlokát és föltekintett.

— Tessék? — szólt élesen.

— Igen, adósom vagy, — folytattam, — még pedig egy fölvilágosítással. Be fogod látni, hogy én, aki veled együtt nyomtam az iskolapadot, joggal vagyok kíváncsi arra, hogy Szentlőrinczy Tamásból miként lett Thomas Laurence zeneszerző és az Unió dicső hadseregének kapitánya? Most már napok óta élünk egy fedél alatt és semmit sem tudok a multadról, de még azt sem tudom, nem-e közönséges kalandorral van-e dol-

gom, ha veled kezét fogok? Amerika kétségtelenül hatalmas és érdekes ország, azért ami azokat az exisztenciákat illeti, amelyek Európának hátat fordítva, ott keresnek boldogulást — — azt hiszem fölösleges, hogy ezt bővebben fejtegessem!

— Nemcsak hogy fölösleges, de nem is ajánlatos, — felelte Tamás, aki természetesen nem vette komolyan gyanúsításaimat és ennél fogva szintén tréfára fordítva a dolgot, öklöt mutatott. — Ne felejtsd el, hogy még nem írtatok alá a békét, tehát jó lesz vigyázni. Különben is elárulom neked, hogy kérelmeztem a magyarországi katonai misszióhoz való áthelyeztetésemet és hogy ez már meg is történt. Minálunk gyors felfogásúak az emberek. Ha valakinek jó ideája van, habozás nélkül el is fogadják. Mint az itteni viszonyok alapos ismerőse ugyanis nagyobb szolgálatokat tehetek a kormánynomnak itt, mint Párisban vagy másutt, ez világos.

— Nagyon világos, — hagytam rá, — és most már mást is értek. Kitűnő.

Elnevettem magamat.

— Mit röhögysz? kérdezte Tamás bizalmatlánul. — Mi az, amit most már te is értesz?

— Értem, hogy Mr. Summerfieldnek elment a kedve a Sittkey-féle birtoktól.

Tamás meglepetten bámult reám.

— Elment a kedve? Honnét tudod?

— Maga mondta a minap, hogy most már nem akarja megvenni. Meggondolta a dolgot. Mert az itteni éghajlat „egészségtelen.“

Tamás elgondolkozott. Finom gúnyos mosoly árnyéka futott végig a vonásain.

— No hát ez csakugyan kitűnő, — mondta azután derűsen. — Szóval azt hiszed, hogy azért változtatta meg az elhatározását az *old man*, mert én — —

— Ehez alig fér kétség.

— Lehet. Kitelik tőle. De ez engem sehogysen alterál. Sehogysen.

— Képzelem. Egyszerűen visszacsináltatod az idevaló beosztásodat, hisz nálatok gyors fölfogásúak az emberek!

— Természetesen. Itt maradok Magyarországon.

— Még akkor is, ha Summerfield, amint egyébként tervezi is, elviszi magával a menyét is? Ugy tudom, hogy ez csak napok kérdése.

— Akkor már éppenséggel itt maradok. Ó, nagyon szeretem Magyarországot, ezt csak most látom, amióta a sors ismét visszahozott, ha csak átmenetileg is. S ha szívvel-lélekkel amerikai is vagyok, sohasem szűntem meg rajongani a régi pátriámért!

Megvoltam lepetve. Mi történt itt? Mert hogy okvetlenül történt valami, azt kétségtelennek tartottam. Kellett, hogy felderítsem a titkot.

— Mindenesetre csodálom, hogy ennyire kívánod megkönnyíteni Summerfieldnek abbeli törekvését, hogy téged végképpen lerázzon, — mondtam. — Ezért neked csakis hálás lehet. De egyúttal sajnálom azt a szegény asszonyt.... Egészen ki lesz szolgáltatva apósa botrányos üldözéseinek.

Szentlőrinczy nagyot szippantott a cigarettájából, azután egyenesen rám fújta a füstöt, amittől természetesen erősen köhögtem, de ezzel ő nem törődött.

— Nem féltem Mrs. Summerfieldet — mondta, miután kiköhögtem magamat. — A XVII-ik században divatba jött Olaszországban, hogy a férjes asszonyok, uruk és parancsolójuk tudta és beleegyezésével lovagfélét tartottak, aki mindenüvé hűségesen elkísérte őket. *Cavaliere servente*-nek hívták ezeket az alakokat, vagy a népnyelvén: *Cicisbeo*-nak. Mrs. Summerfield is mindig talált Cicisbeot, aki megóvta attól, hogy a sárkány be ne kapja.

— Jelenleg te vagy az a bizonyos Cicisbeo, ugyebár?

— Voltam. De már lemondtam erről a tisztról.

— Ugyan?

— Igen. Sőt van már utódom is. Már át is vette hivatalát.

— Kicsoda?

— Te.

Hátrazökkentem.

— Én? Honnét veszed ezt az örült ideát? — kiáltottam és magam is rágyujtottam. De Szentlőrinczyt ez a heves tiltakozásom nem hozta ki a sodrából.

— Úgy látszik, nem tudod, — szólt oktató hangon, hogy a Cicisbeo a világerő sem volt az, amit házibarátnak neveznek — —

— Füttyülök a Cicisbeodra, — kiáltottam kikelve magamból, — nem vagyok kíváncsi ezekre a hülyeségekre, érted? Lényeges e pillanatban csakis az, hogy köztem és Mrs. Summerfield között semmiféle néven nevezendő viszony nincs!

— Értem és nagyrabecsülöm diszkrét viselkedésedet, — mondta nyugodtan Tamás, — a te helyzetemben én is szakasztottan így viselkednék. Csakhogy velem szemben hiába teteted magadat, mert véletlenül mindent tudok.

— Nevetséges! Mit tudsz véletlenül?

— Csak ne izgasd magad kérlek, megárthatna. Könnyelmű fráter vagy és jól tennéd, ha jobban vigyáznál az egészségedre. Éjjeli találkákra holdvilágban április hava mégis egy kicsit hűvös és ha az ember már minden áron autóban kívánja tölteni az éjszakát, előbb gondoskodik felöltőről vagy takaróról.

Hátra dobtam magamat az ágyamban és me-reven Szentlőrinczyre szegeztem a tekintetemet.

— Mondd csak Tamás, — szóltam, nehezen leplezve izgatottságomat, — honnét tudod te ezeket?

— Magától Mrs. Summerfieldtől. Ó, Mrs. Summerfield nagyon tisztességes asszony, nem közönséges jelenség. Ugy érezte, hogy tartozik nekem ezzel a vallomással. Szereti a tiszta helyzeteket.

Fölültem, szédültem. Erre nem voltam elkészülve.

— Sehogy sem értem, — szóltam egészen megzavarodva. — Biztosíthatlak, hogy köztünk semmi sem történt, de semmi sem és — —

— Jól van, jól, — vágott a szavamba Tamás és jellegzetes kézmozdulattal belém fojtott minden további mosakodást. — Ezt Cicisbeo létedre még akkor is így kellene elmondanod, ha nem is így volna.

— Pedig esküszöm — —

— Ilyenkor esküdni is kell, tudom.

De erre aztán már a fejembe szállt a vér.

— Nagyon sajnálom, hogy kétségbe vonod szavam hihetőségét, — pattantottam ki remegő hangon — és ezért elégtételt fogok tőled kérni, mihelyest annyira leszek, hogy — —

— Meg vagy örülve, kedves barátom, — szakított ismét félbe Tamás. — Amerikai állampolgár létemre nem párbajozom, legfeljebb egyik két boxütéssel látom el szükség esetén annak a dolgát, akivel elintézni való ügyem akad. De ettől eltekintve, eszemágában sincsen kétségbevonni szavad hihetőségét és megvagyok róla győződve, hogy amint mondd semmi sem történt közted és Mrs. Summerfield között. Meg vagy most elégedve?

Ezzel sok bonhomiával felém nyujtotta a kezét, amelyet habozva bár, de mégis elfogadtam.

— Bocsáss meg, — szóltam röstelkedve, — belátom, hogy igazságtalan voltam, hiába már ideges vagyok a fekvéstől. De nem is csoda, ha meglepett, amit mondtál.

Tamás megrázta a kezemet. Majdnem rész-

véttel, s ez bosszantott. Ki nem állhatom, ha sajnálnak, kivált akkor, ha nem vagyok biztos benne, hogy miért?

— Nem is csoda, — ismételte a saját szavamat. — Mrs. Summerfield nagyon eredeti nő, soká tartott, míg kiismertem. Vagy jobban mondva, még ma sem ismerem egészen. Hisz majd meglátod — —

— Semmit sem kívánok, semmit sem fogok meglátni, biztosíthatlak!

Szentlőrinczy elmosolyodott.

— Ezt te csak hiszed, barátom, — szólt olyan határozottsággal, hogy megijedtem a szavától. De mintha elejét kívánná venni minden esetleges további kérdezősködésemnek, kijelentette:

— Azt mondtad az imént, hogy tartozom neked életem történetével! Unom ugyan a dolgot, de mivel nagyon esik az eső, nem bánom, elmondok neked egyetmást, tanulhatsz belőle....

És Tamás elkezdett beszélni. Elmondta, hogy s mint szökött ki annak idején Amerikába, ahol beállt egy városról-városra járó magát cigányzenekarnak nevező bandához hegedűsnek, hogy fölismerve könnyelmű tettének veszedelmes következményeit, az éjjeli mulatóhelyeken való muzsikálása mellett komolyan neki látott a tanulásnak s hogy a konzervatórium elvégzése után, előbb mint egy önálló zenekar dirigense, később, mint egy newyorki dalszínház karmestere, kereste meg a mindennapi kenyerét, míg egy szép napon beütött a szerencse és egyik zeneszerzőményével, a „Babylon“-al megalapította a hírnevét, mint Amerika első komponistája. Végül kedvenc művéről, Lianéről beszélt...

De én csak félfüllel hallgattam. Mindig Mrs. Summerfieldre kellett gondolnom és arra a titokzatos szerepre, amelyet, mindennek dacára, ami köztünk történt, vagy jobban mondva, nem történt, nekem úgylátszik még mindég szánt. És

hiába mondtam magamnak, hogy én bizony soha sem leszek a Cicisbeoja — még most is bizsergett a fülemben Tamás barátomnak vérfagyasztó nyugodtsággal odavetett kijelentése:

— Ezt te csak hiszed, barátom...

IX.

Egészségi állapotomban hirtelenül nem remélt fordulat állott be. Nem tudom, hogy ezt minek köszönhettem, de nem is kutattam. Dr. Paczelly volt, aki ezt minden kétséget kizáró módon megállapította, még pedig — hiába igyekezett igazi érzelmeit leplezni — mély sajnálattal és ez nem volt szép tőle. Sajnálta a pacienst, a szerencsétlen áldozatot, aki bárány türelemmel állta a sok haszontalan kíváncsiskodását. A meghűlésem, mintha elfújták volna, de a lázam sem tért vissza többé, úgy hogy elhagyhattam az ágyat, aminek persze az volt a következménye, hogy rövidesen rá ismét kénytelen voltam résztvenni a közös étkezésekben, amit a Sittkey-féle kastélyban még hátralévő napjaim tartamára szívesen elengedtem volna. Sőt Mrs. Summerfield, aki az orvos révén állandóan mindenről s így természetesen meglepően gyors fölgyógyulásomról is tájékoztatva volt, egyenesen megüzente nekem, hogy mindnyájan már alig várják, hogy ismét megjelenjek a körükben.

Az első találkozásunk alkalmával, amely a két férfi jelenlétében folyt le, Mrs. Summerfield fesztelenül és a legbarátságosabban üdvözölt. Artatlanul rámszegezte mosolygó kék szemét, mint akkor az Öreghegyen, amikor megismerkedtünk, beszélt az időről, a májusról, amely közben beköszöntött, Fafnerről és még sok mindenről, aminek semmi köze sem volt sem hozzám, sem Szentlőrinczy Tamáshoz — már pedig

éreztek mind a hárman, hogy egész másra gondolunk.

Summerfield, aki különben sem volt bőbeszédű ember, mint rendesen, most is örült, hogy mások diskuráltak helyette. Csak akkor nyitotta ki a száját, amikor a börgöz=szentmihályi sejour közeledő végét hozta szóba Mrs. Summerfield, amiből legalább megtudtam azt is, hogy ez a téma hármuk között már le van tárgyalva.

— Sehogy sem értem a fiatal grófot, — mondta az öreg úr fejét rázva, de nyugodtan, — még most sem adott újabb hírt magáról. On pedig ezt nekem kilátásba helyezte, — tette, felém fordulva hozzá. — Jó, hogy fegyverszünet van, mert különben azt kellene hinnem, hogy harcolnak valahol és hogy baj érte a csatatéren.

— Miért nyugtalankodik ennyire Mr. Summerfield? — kérdezte Tamás alig észrevehető gúnynyal. — Volt idő, még pedig nem is olyan régen, amikor már lemondott róla, hogy valaha is viszontlátni kívánja Angliát, annyira megszerette ezt a helyet és most álmatlanok az éjszakái amiatt, hogy Sittkey gróf késik! Ha nem jön ma, megérkezik holnap!

— On ezt nem érti, — felelte sok flegmával Summerfield. — Attól a perctől kezdve, hogy lemondtam a birtok vételéről, az az érzésem, hogy nincsen többé jogcímünk arra, hogy igénybe vegyük az öreg gróf vendégszeretétét.

— Téved, — replikált Tamás, — mert ha komolyan megakarja venni a gróf borait, akkor föltétlenül meg van a jogcím az ittmaradásra is.

— Az igaz, — segédkezett neki a fiatal özvegy föltűnő élénkséggel.

Summerfield hozzám fordult véleményért. Azt akartam neki felelni, hogy a borügyletet bátran levélileg is ellehetne intézni, s hogy ezért kár minden napért, amelyet itt töltenek, de véletle-

nül Mrs. Summerfield tekintetével találkoztam, amely belém fojtotta a szót. Oly kedvesen, oly félre nem érthetően nézett rám, hogy nem bírtam neki ellentállani. Már egyszer, azon a nevezetes éjszakai találkán, a kőpadon tapasztaltam, hogy hypnotikus erő lakozik ebben a különös nőben és azt hiszem, most is ilyesmit művelhetett velem, mert ugyebár, jól felfogott érdekeimmel ellenkezett, ha igazat adtam Tamásnak. És mégis így cselekedtem.

— Az a nézetem, hogy föltétlenül be kell várni a fiatal grófot, bármennyire értem is az ön skrupulusait, Mr. Summerfield, — mondtam.

Villásreggeli után, alighogy megittuk a fekete kávé, Tamás felkelt és búcsúzott. Megkérdeztem, hová megy.

— Sétálni, — felelte egész röviden és indult. De azután, mintha mégis szükségét érezné annak, hogy ezt a lakonikus választ némiképen jóvátegye, az ajtóban megállt és magyarázgatta: — Észrevettem, hogy ettől a lusta életmódtól kezd sűrűsödni a vérem s ez nem jó. Az embernek mozgásra van szüksége. Ezért mostanában reggeli után ki szoktam lovagolni, — egész jó hátsó lovat fedeztem föl az istállóban — délutánonkint pedig nagyokat járok. Az ember nem is hinné, hogy milyen bájos a környéke ennek az elátkozott kastélynak.

Ezzel kiment, én pedig kérdőleg néztem az asszonyra.

— Furcsa, ugye bár? — szólta Mrs. Summerfield mosolyogva. — De ilyen a maga barátja. Amióta ismerem Tommyt, mindig ilyen volt. Egyszerre csak a fejébe vesz valamit s erre aztán esküszik. Sőt azt állítja, hogy sohasem élt másként. De nem tart soká. Volt idő, amikor naponta vagy tíz óra hosszat is zenélt. Viszont amióta itt vagyunk, még hozzá sem nyúlt a zongorához — —

— Ez már nekem is föltűnt, — mondtam, — mindig vártam, hogy hallami fogok tőle valamit.

— Ezt most alighanem hiába várja, de persze az sincsen kizárva, hogy estig hirtelenül nagyot gondol, neki ül a zongorának és — —

— Isten őrizz, — tette hozzá Summerfield. — Ezt ne kívánja magának, vannak igen szomorú tapasztalataim...

Nemsokára rá, lábadozó állapotomra hivatkozva, engedelmet kértem és visszavonultam a szobámba, ahol a magány összes előnyeinek jól eső élvezetében keztdörzsölve megállapítottam, hogy a veszedelmes kis özvegygel való viszontlátásom nem volt olyan veszedelmes, mint amilyennek eddigi tapasztalataim alapján képzeltem. Ami pedig az öreg angliusz által szőnyegre hozott kérdésben tanúsított gyöngeségemet illette, erre nézve azzal igyekeztem magamat megnyugtani, hogy Mrs. Summerfield talán éppenséggel csakis a fiatal Sitkey gróffal óhajtott találkozni és hogy ezért lövelt felém könyörgő tekinteteket, nem pedig azért, hogy velem maradhasson továbbra is egy fedél alatt.

Ezt a feltevésemet egyébként látszott igazolni az a tény is, hogy Mrs. Summerfield meg sem kísérelte, hogy velem négyszem között beszéljen, már pedig erre is lett volna alkalma. Az estebéd és az ezt követő bridge-party alatt szerzett tapasztalataim szinte csak megerősítettek e fel fogásomban, úgy hogy teljesen megnyugtató tértem alvóra és még jót nevettem is Tamás tréfáján, amikor megakart ijeszteni a Cavaliere serventenek rám szállt örökével.

Több ízben föltettem volt magamban, hogy Galgóczyéknak írok néhány sort és megkérem Andor barátomat, látogatna meg engem beteg ágyamnál. Ezzel egyrészt életjelt adtam volna magamról és ez egyúttal magyarázat is lett volna

azért, hogy miért nem váltottam még be ígéremet, hogy mielőbb meglátogatom őket, másrészt pedig azt gondoltam, hogy ez az üzenet egyszersmind Lilynek is szólna, s őt egy esetleges időelőtti hazautazástól is visszatartaná. De mindig csak elodáztam a levélírást, mert attól féltem, hogy Galgóczy még az én kedvemért sem tenné be a lábát a Sittkey-féle kastélyba, ameddig ez a malacincidensből folyólag az ő szemében ellenszenves külföldi társaságot látja vendégül, és ezenkívül, mint minden a fatalizmus felé hajló ember, a Lilyvel való ügyem további fejlődésének sem akartam prejudikálni, a sorsra bízva, hogy vajjon ott találom-e még vagy sem, amit egyúttal ómennek is vehetnék jövőbeni lépéseim szempontjából is.

Gyors fölépülésem természetesen egészen fölöslegessé tette a levélírást és élénk színekben már előre is megfestettem magamnak azt a jelenetet, amikor egyszerre csak beállítok a Galgóczy-kuriába és bizonyos kellemes bizsergést éreztem a szívem tájékán attól a gondolattól, hogy milyen kedvesen fog fölcsillogni Lily szemében valami, ha viszontlát.

És amikor másnap gyönyörű májusi reggelre ébredtem, nem létezett az az erő a világon, amely engem visszatartott volna attól, hogy tervemet meg ne valósítsam s át ne ránduljak Galgócziékhoz. Szándékomat persze édes titokként kezeltem, híven ahhoz a felfogáshoz, hogy mihelyest a szívünknek van köze valamihez, akkor erről beszélni nem illik, de le is rontja a keblünkbe hullámzó érzések értékét.

Délelőtt a parkban napoztam, egy a kastélytól meglehetősen távol eső réten, villásreggeli után pedig már alig vártam, hogy Tamás asztalt bontson. Bekellett ugyanis várnom a távozását, mert attól tartottam, hogy még föltalál szólítani, ki sérném el sétájában, amihez magától érthetően

semmi kedvem sem volt. De simán ment minden. Tamás legújabb szokásához híven ismét kezeket oldott, de Mrs. Summerfield sem gördített akadályokat a visszavonulásom elé, amit arra magyaráztam, hogy most már teljesen belenyugodott a megváltozhatatlanba — bizonyára a fiatal Sitkey által nyújtandó kárpótlás reményében.

Eredetileg a kastélynak valamely hátsó kijáratán akartam az országúthoz közelfekvő konyhakerten át távozni, de amikor úgy három óra tájban autótülkölést hallottam az udvar felől és az ablakhoz sietve láttam, hogy Summerfield és a menyé ülnek a kocsiban, — később megtudtam az egyik inastól, hogy Vörösvárra mentek „kommissiózni”, — az említett óvatossági rendszabályok teljesen feleslegesnek bizonyultak, s büszkén, mint egy spanyol, hagytam el a kastélyt a főkapun én is, a parkon keresztül, egyenesen nekivágva az Öreghegynek, amelyet elérve, de — nem lévén semmi értelme, hogy megmásszam — ezúttal elkerülve, néhány perc alatt ott álltam a Galgóczyék csinos kis háza előtt.

Alig hogy befordultam a kertbe, égtelen ugatással rámvetette magát Bobi, a kuvasz. Rögtön megismerte volt sétapartnerét, s vagy hússzor egymásután a nyakamba ugrott, amitől olyan lettem, mintha veréb módjára az országút fehér porában megfürdöttem volna. Csak úgy bírtam védekezni a drága állat szeretetnyilvánítása ellen, hogy jobbik érzésem ellenére is a végén mégis csak hasba rúgtam.* Miután sok gonddal leráztam magamról a port, fölmentem a verendára, s mivel ez üres volt, benyitottam a jól elsötétített szalonba. Soká tartott, míg kezdtem látni valamit, illetve azt, hogy ott sincs senki. De Bobi, tudjuk, nemeslelkű állat volt, nem apprehendálta az imént tanúsított elutasító viselkedésemet, hanem fölismerve tanácstalan helyzetemet, hango-

san jelezte, hogy vendég érkezett, amire aztán rövidesen meg is jelent Andor az egyik, neje a másik oldalról.

Nem túlzás, ha azt állítom, hogy köny tódult a szemembe a meghatottságtól, amikor ezeknek a kedves jó embereknek az őszinte és egetverő örömét tapasztaltam afölött, hogy viszontláthatnak. Andor meg=megölelt, Galgóczyné pedig akkora visítást vitt véghez, hogy még Bobi is elkezdett vonítani.

— Csakhogy itt vagy, édes jó öregem, — tört ki erővel Andorból, aki állandóan veregette a vállamat, amelyből még most is úgy szállt fel a por, mintha nagytakarításkor divánt porolnak.

— Csakhogy semmi baja sincsen többé, — vette át tőle rögtön a szót Galgóczyné. — Már úgy aggódtunk magáért, nem is mondhatom, hogy milyen közel érintett a sorsa! Hisz ez borzasztó, rettenetes! Egész biztosan akkor hült meg, amikor itt hagyott bennünket abban a szerencsétlen nyitott autóban, mindig mondtam Andornak, hogy ennek csak ez lehet a vége...!

Galgóczyék tehát mindenről tájékozva voltak. Dr. Paczelly, persze —! Képzelem, hogy minden nap, hazajövet a kastélyból, beállított hozzájuk és részletesen elreferálta az állapotomat...

Leültettek, ezer gonddal párnát toltak alá és a hátam mögé, aggódtak, hogy megárt a hűvös szoba, kinyitották az ablakokat és beszéltek, beszéltek — azaz csak Galgóczyné beszélt, mert Andor ez alkalommal sem tudott szóhoz jutni, mint egyébként én sem. Így tehát türtem, hallgattam és, aggódva, figyeltem a bejáratokat, nem jelenik-e végre meg az is, akinek kedvéért alapjában véve egyes=egyedül siettem ennyire a látogatásommal: Lily? De nem jött senki, nem hallottam semmiféle biztató neszt, úgy, hogy a végén minden illedelmet félretéve, keresztül gázoltam Galgóczyné szóáradatán.

— A kedves húga persze már elutazott? — kérdeztem, miközben a szívem erősen dobogott.

— Dehogyan utazott el, — felelte Andor, mire Galgóczyné majdnem szemrehányólag hozzátette:

— Hová gondol? Minden egyébtől ami ideköti Lilyt eltekintve, csak nem teszi fel róla, hogy akkor, amikor megigérte neki, hogy biztosan eljön és eldiskurál vele a könyveiről, verseiről, irodalmi terveiről, azt se mondva, hogy Isten hozád, odébb áll, amikor tudja, hogy maga beteg és hogy csak ezért nem jött eddig?

Kő esett le a szívemről és boldogan kezecskéltam Galgóczynénak. Most már azt sem bántam volna, ha még két óra hosszat kell végighallgatnom a háziasszony öncsevegését. De nem ez volt számomra megírva a csillagokban, amennyiben Galgóczyné, aki pongyolában fogadott, azzal az ürüggyel, hogy „mégis csak rendszeren kell felöltöznie“, Andorral magunkra hagyott.

— Utána néz az ozsonnának, — szolt Galgóczy, mikor a felesége kiment. — Mindig azt mondta az asszony, hogy majd olyan trakta lesz, ha egyszer átnézel hozzánk, hogy még napokig is fogod emlegetni a sovány angol tea mellett!

Andor hirtelenül elhallgatott, majd óvatos szempillantást vetett abba az irányba, amelyben az imént Galgóczyné eltávozott és közelebb ült hozzám.

— Örülök, hogy négy szemközt beszélhetek veled, — mondta halkán, de a szokottnál gyorsabban beszélve, — ugyanis szeretnék tőled kérdezni valamit, persze csak akkor, ha nem veszed indiszkréciónak.

— Előtted nincsenek titkaim, parancsolj!

— Látod ezt vártam tőled, szívem, — szolt Galgóczy, azután majdnem titokzatosan folytatta: — Mondd csak, mi van azzal az angol nővel odaát, Szomorfinéval, vagy minek hívják?

— Summerfieldné, — javítottam ki Andort ön-

kéntelenül és elmosolyodtam. — Ugy tudom, ő volt, aki elgázolta egyik malacotokat, de egyébként? Mi legyen vele?

Andor ismét óvatosan hátra nézett.

— Nem erről van szó, — folytatta habozva, mintha restelné a dolgot. — Azt mondják, hogy közted és az asszony között szövődik valami, még pedig egészen komolyan — —

Éreztem, amit az arcomba szökött a vér, de azután erőltetetten elnevettem magamat.

— Ki beszél ilyen ostobaságokat? — kiáltottam. — Bizonyára az a vén számár, az a doktor Paczelly! Szeretném tudni, hogy honnét veszi ezt a hülyeséget?

Andor ijedten szájára tette az ujját és csöndre intett.

— Szóval, nem igaz? — kérdezte fellelegezve.

— Egy árva betű sem igaz ebből, barátom, — feleltem határozottan. Csak az kellett nekem, hogy ez a bitang Paczelly, ez a falusi gyógykovács, még a privát dolgaimba is belefuseráljon! Lily előtt így elrontani a hírneveimet, mi csoda szemtelenség!

— No ennek igazán örülök, — folytatta Andor, derűs ábrázattal. — Nem mintha valami különösebb kifogásom volna az ellen a bokorugró szoknyás Hogyhivjárné ellen, hisz szerencsémre személyesen nem is ösmérem, hanem vannak más fontos okaim. De ami doktor Paczellyt illeti, kérlek, hát igaz, hogy nagy fecsegő az öreg, de biztosítlak, hogy ő nem pletykázott.

— Hát akkor ki a manó találta ki ezt a históriát? — pattantam fel indulatosan.

— Erre mindjárt rátérek, — szólt Galgóczy, csittítgatólag rátéve a kezét az öklömre, — hisz erről is akartam veled beszélni. A feleségem jelenlétében szándékkal nem hozakodtam elő a dologgal, mert vele nagyon nehéz rendesen tárgyalni, az ember mindig csak az ő szavát hallja. Hisz

tudod, hogy áldott jó teremtés és hogy a béke kedvéért — —

— Tudom, tudom, — biztattam Galgóczyt, — csak siess, mert visszajön a feleséged és aztán úgy se jutsz szóhoz többé!

— Az már igaz, — hagyta rá boldogan Andor, látszott rajta, hogy milyen jól esik neki, hogy akad más is, aki sokalja élete párjának bőbeszédűségét. Azután keresztbe tette a karját, hátra dült és kérdezte: — Kicsoda és micsoda az a magát amerikainak mondó Szentlőrinczy Tamás?

Meglepetten föltekintettem. Csak nem ő volt, aki terjesztette azt a dolgot Mrs. Summerfielddel? Hogyan került ő egyáltalában Galgóczyhoz, illetve az utóbbi ő hozzá?

— Nem svindler ez a Szentlőrinczy? — fagatott Galgóczy.

— Svindler? Nem hiszem, — feleltem szóra-kozottan.

— Micsoda? Te ezt csak hiszed, nem is tudod?

— Én Istenem, honnét tudnám. Összehozott vele a véletlen épp úgy, mint Mrs. Summerfield és az apósával. Szentlőrinczy pedig állandóan a társaságukban van.

— De hiszen iskolatársad volt?

— Igaz, de nem vagyok magánkutató és nem érdeklődtem az iránt, hogy Amerikában mi volt vele. Híres zeneköltőnek mondják, ő meg egészen úgy tesz, mintha tényleg az volna. Nekem pedig nincs okom rá, hogy ebben kételkedjem, de különben sem hiszem, hogy olyan előkelő emberek, mint amilyenek Summerfieldek, vele bárátkoznának, ha nem volna korrekt úriember ő is. Hát te honnét ismered?

— Várj csak, rögtön felelek erre a kérdésedre is, de előbb még egyet: igazán abban állapodtatok meg Szentlőrinczyvel, hogy együtt írtok operettet, vagy mi a csodát?

— Tessék? — szóltam kellemetlenül érintve, mert éreztem, hogy rajtakaptak egy hazugságon, vagy pedig csak ezentúl fognak rámpirítani. Galgóczy megismételte a kérdését.

— Csakugyan volt erről szó, — feleltem kitérőleg, — hisz ez a terv volt, amint tudod, a tulajdonképeni oka hirtelen átköltözködésemnek is a kastélyba. Akkoriban nagyon csábított ez a gondolat, de közbejött a betegségem és ettől egészen eltekintve, más akadálya is van a dolognak. Kisült, hogy olyannyira eltérők a nézeteink, hogy mi ketten sohasem tudnánk együtt egész munkát végezni...

Galgóczy helyeslőleg bólogatott.

— Értem, — mondta, — nagyon is értem.

— Szóval ismered? — kérdeztem újból.

— Bár ne ismerném, — felelte Andor kicsinylő kézmozdulattal. — Tudja Isten, nem szívlelem a fajtáját, olyan hóbortos és hányivetű, olyan, mint egy cirkuszember, tudom is én?

— De hát hogy és mint ismerkedtél meg vele, az Istenért?

— Nem is én ismerkedtem meg vele, hanem Lily.

— Kicsoda?

— Lily. Egy szép napon, alig néhány napra rá, hogy itt hagytál bennünket, egyszerre csak beállított vele, idehozta a házunkhoz.

Pillanatra elsötétült előttem minden.

— Hallatlan! — Ez volt az egész, amit mondani tudtam. — Hallatlan! Vakmerőség!

Galgóczy részvétellel figyelte a bennem dúló érzelmeknek kifejezését az arcomban, azután szólani akart, de ekkor a kert felől csintalan nevetés hallatszott, amelybe egy férfi hangja is úgy vegyült bele, mint a szarvasbögés. Mindketten a veranda felé néztünk és a következő pillanatban könnyedén, mint egy pillangó, nevetve, csicse-regve, kipirultan, szép mint egy nyíló rózsa, be-

röpült Lelley Lily, utána pedig, szögletesen, nehéz léptekkel betoppantott — Tamás.

Négyünk közül, akik ilyenén szembe kerültünk egymással, alighanem Galgóczy volt az egyetlen, aki természetesnek találta azt, ami történt. Mi többiek azonban, úgy bámultunk egymásra, mintha három emberre, aki sötét szobában tartózkodik anélkül, hogy egymás létezéséről tudomással bírna, hirtelenül rágyujtanák a villanyt.

Elsőnek Lily találta fel magát.

— Isten hozta, édes mester! — kiáltotta és örömteljesen megrázta a kezemet. — Milyen kedves meglepetés!

Szerettem volna felelni, elkeseredésemnek dacára is valami szépet, kellemeset, de a „mester“ megszólítás belém fojtotta a szót. Helyettem Tamás szólalt meg arcátlanul.

— Hát te hogyan kerülsz ide? — kérdezte. Majd, bizonyára, mivel észrevette, hogy talán mégis kissé furcsa módon adott kifejezést a fölötti elégedetlenségének, hogy váratlanul megjelentem a látóhatáron, hozzátette: — Nem hiszem, hogy az orvosod tanácsolta volna neked ezt a korai kiruccanást!

— Én miattam ne aggódj, nagyon köszönöm, — feleltem, akaratom ellenére is kissé fagyosan, — de cselekedeteimért kizárólag magam vállalom a felelősséget.

— No no, csak nem akarsz megenni, az Istenért? — mondta Tamás és tréfásan az asztal mögé menekült, ami Lilyt rendkívül mulattatta.

— Tudja, Szentlőrinczy, hogy maga milyen bolond! Az ember agyonkacaghatná magát, ha néha úgy rájön magára a — az —

— a roham! — egészítette ki Tamás Lily gondolatát. Csak mondja ki bátran. Én velem lehet tréfálni, nem dugom föl rögtön az orromat, mint — —

Lily hangosan nevetett:

— Nos, csak fejezze be maga a mondatát, mert én bizony nem húzom ki a csávából, — szólt jókedvűen.

Szentlőrinczy tettett ijedtséggel oldalpillantást vetett reám.

— Nem merek, — mondta és tényleg úgy állt ott az asztal mögött, mintha attól félne, hogy tetteleg akarom bántalmazni. Humora ismét egyszer lefegyverzett, de a keserőség azért mégis megmaradt a szivemben. Tehát ezért sétált és nyargalt ő mostanában délelőtt, délután?

Galgóczy nem értette a tréfát és attól tartott, hogy komolyan hajbakapunk. Fölkelt és készen, hogy megvédelmezze a házi békét, közibénk állt.

— Ne izéljetez már no, — szólt majdnem haragosan, — nem szeretem az ilyenfélét! Paczelly doktor már tegnap kijelentette, hogy a kedves betegünknek hál' Istennek már semmi baja sincsen s mindentől eltekintve, oly pompás az idő, — megjegyzem, hogy ha így tart, kétszer is fogunk aratni, — hogy ez legföljebb csak jót tehet az embernek, mintsem hogy megártana! És most csücsüljetez, le gyerekek és beszéljessünk okosan...

Engedelmeskedtünk a fölszólításnak, helyet foglaltunk az asztal körül, Lily és Galgóczy óvatosságból elválasztva engemet Tamástól vagy megfordítva. Ugy látszott, hogy nem valami fesztelesen fog indulni a társalgás, de Lily átvágta a gordiusi csomót. Egyenesen azt hozta szóba, ami abban a pillanatban egyesegyedül nemcsak hogy engem érdekelt, de amiről Szentlőrinczy is érezte, hogy előttem most már okvetlenül tisztázandó.

— Nem tudom, elmondta-e magának a barátja ismeretségünk történetét? — kérdezte, hozzám fordulva a leány. — Ugyanis képesnek tartom arra, hogy mint aféle konkurens, elhallgatta maga előtt az esetet, nehogy megörökítse valamelyik tárcájában, amikor ő esetleg bohózatos daljátékot is csinálhatna belőle!

— Persze, hogy elhallgatta, — feleltem vállatvonva, — még azt se árulta el nekem, hogy egyáltalában ismeri magát!

— Igaz, — mondta Tamás, — s ha kiállhatlan akarnék lenni, — amint egyébként nem is tudnék, még ha akarnék is, ugye Lily? — én is azt mondhatnám, hogy csakis önmagamnak tartozom felelősséggel cselekedeteimért! De mivel nem lévén természetem, ismétlem, nem szeretek nyelveskedni: nem mondom. Különben is volt rá egészen meghatározott okom, hogy hallgassak.

— Képzelem! — hagytam rá fölényesen, mert önkénytelenül is Mrs. Summerfield jutott eszembe.

— Nem képzeled, — tiltakozott Tamás hevesen. Bizonyára kitalálta a gondolatomat.

— Már megint veszekednek? — szólt most bele Lily, aztán ismét hozzám fordult. — Tehát hallgasson ide: mikor idejövetelem napján oly csúnyán itthagytott bennünket, állítólag azért, hogy a barátjával együtt operettet írjanak, (őszintén szólva csodálkoztam, hogy mint irodalmár, ilyen munkára is vállalkozik) — —

— Remélem, ez a bók nem nekem szól, — vágott közbe a javíthatatlan Tamás.

— Nemis, nyugodt lehet, — felelte Lily, majd folytatta: — Szóval, amikor itthagytott bennünket, bevallom, kissé bántott a dolog, de azután úgy szóltam magamhoz: ne légy önző kutya, Lilykém, inkább örülj, hogy a két kontinens legnagyobb szerzője — —

— De kérem! — tiltakoztam szerényen, míg az az öntelt Tamás nem átalotta, hogy mélységesen ne hallgasson,

— hogy a két kontinens két legnagyobb szerzője, (hiába tiltakoznak, az én szememben azok), valami még nem létezett, valami korszakalkotót produkáljon, — folytatta Lily, mintha csakugyan Tamás is elhárította volna magától ezt a reá

nézve kétszeresen is túlzott magasztalást. — Igaz ugyan, hogy később másképen informáltak hirtelen távozásának valódi okáról, de ez nem tartozik ide...

— Ellenkezőleg, nagyon is idetartozik, — voltam kénytelen ismét belevágni a fiatal leány szavába — hallom, hogy egész hihetetlen dolgokat regélt itt rólam valaki — —

Galgóczy megfogta a kezemet és bizalmasan pislogva, értésemre adta, hogy nem szeretné, ha ezt a kérdést feszegetném, majd Lilyt biztatta:

— Csak folytasd szivem, folytasd!

— Folytatom is! Élég az hozzá, beletörődtem a sorsomba és abban reménykedtem, hogy talán még sem tettem meg hiába az utat Felsőalmásról Börgözszentmihályra, s hogy talán mégis csak lesz alkalmam arra, hogy kibővítssem ismereteimet hazánk remekíróinak művei élete és története köréből. De van egy nagy hibám, azaz lehet több is, de én csak egyről tudok: nem bírok veszteg maradni. Már másnap vitt, kergetett valami ki a házból, a kertből a szabadba, amint egyébként otthon is. Ott sem múlik el nap, hogy be ne barangoljam a környéket, gyalog, hintón, lóháton, amint jön. Persze, úgy ismer mindenki, mint a rossz pénzt. Szeretem a változatosságot, sajnos, többnyire csak elméleti alapon, s így nem csoda, ha Börgözszentmihály és vidéke, mint általam még ki nem aknázott terület valóságos kincsesbánya volt a szememben. Az Öreghegy, a Haramiaszikla, az erdő, mind csupa új szenzáció, gyönyörűség egy felsőalmási nagyvilági hölgy számára! És rögtön akadt egy hűséges sétapartnerem is —

— Bobi, — zavartam ismét Lily előadását.

— Igen. Honnét tudja?

— Mindjárt gondoltam. Ismerős vagyok a börgözszentmihályi kutyákkal.

— Igazán? Hát akkor, ha ismeri Bobit, ismeri a jó és rossz tulajdonságait is, de azon sem fog csodálkozni, hogy neki köszönhetem az ismeretséget a híres Liane szerzőjével.

Ismét kénytelen voltam közbeszólni.

— Pardon, — mondtam, — már régebben tudja=e, hogy a *Liane* híres valami, vagy pedig csak most hallott róla először?

— De milyen régen tudom ezt! — felelte Lily habozás nélkül. — Otthon megvan még a szöveges zongorakivonata is. A legvakmerőbb muzsika, amelyet valaha hallottam, de már azért is roppant érdekes, mert alig van nevezetesebb zeneszerző a világon, úgy a múltban, mint a jelenben, akinek legalább egy=két gondolatára ne emlékeztetne egy=egy része Liane=nak, s ez olyan kellemes!

— És te ezt tűröd? — fordultam Tamáshoz.

— Miért ne tűrném? Elvagyok ragadtatva Lily ítéletétől. Látszik, hogy megért engem. Ha azt mondja, hogy „emlékeztet“, az még nem azt jelenti, hogy „azonos“. Büszke vagyok rá, hogy a Liane úgyszólván az összes úgynevezett meseterekre emlékeztet, ez csak azt bizonyítja, hogy míg ők, szegények, csak egy=egy barázdában szántottak, addig az én operám felölel, átgyúr, tökéletesbít mindent, amit szürke elődeim valaha csak sejtettek!

Elképedtem ilyen nagyképűség hallatára, de már tiszta udvariasságból is kénytelen voltam lemondani a további nézetnyilvánításról, mert Lily folytatta:

— Ott tartottam, hogy Bobi egy eredeti állat és hogy neki köszönhetem a Liane szerzőjével való ismeretségemet. A dolog úgy történt, hogy az Oreghegyről szemlélve a vidéket, mindig és mindig csak a Sittkey=kastélyon akadt meg a szemem, mint az ígéret földjén. Mikor már jó ideig nézegettem, így szóltam magamhoz: Ah

mit, lemegyek és közelebről megnézem ezt a bűvös helyet, amely engem megfósztott a kedvenc írómtól, őt pedig attól, hogy kellemes társaságomban időzzék! Ezzel indultam is és Bobi, mintha helyeselné elhatározásomat, uccu neki, le a hegynek. De egyszerre, vagy száz lépésnyi távolságban tőlem megáll, prüsszöl, szörzetét, farkát égnek mereszti és úgy elkezd ugatni, annyi dühvel, olyan izgatottan, amint ebet ugatni még nem hallottam. El sem tudtam képzelni, hogy mit lát s hogy mi izgatja ennyire, csak azt láttam, hogy az út szélén áll s hogy vadul beleugat a fűbe. Biztosra vettem, hogy nyulat vagy valami szegény madarat szorított saroknak és siettem a kutya közelébe. Mikor már majdnem odaértem, legnagyobb ámulatomra hatalmas, szögletes, félelmetes valami mozdul meg a magas fűben. — Jézus Máriám, csak nem medve vagy farkas? gondoltam magamban, s annyira megijedtem, hogy egy lépést sem bírtam többé tenni, sem előre, sem hátra. De a következő pillanatban, már teljesen kibontakozott előttem az a titokzatos valami és megpillantok egy férfiút, aki egyik kezével revolvvert irányít a tajtékzó kutyára, másik kezével pedig rám mutat és csillogó szemekkel elordítja magát: Hívja vissza azonnal ezt a veszett dögöt, mert lelövöm! — Így még soha senki sem szólt hozzám, de a pillanat nem volt alkalmas arra, hogy ingyen leckét adjak az emberemnek az illemtanból, mert féltettem a drága Bobi életét és mert hálát kellett adnom az Istennek, hogy ez az utonálló a kutyára és nem én rám fogta a fegyvert. Ennélfogva torkaszakadtan kiáltottam Bobi nevét és mivel ez nem használt, odaugrottam és megfogtam a nyakravalójánál, majd lapos tenyeremmel úgy elvertem, hogy még! Mikor ezt elvégeztem és Bobi a szégyentől megtörve, a szoknyám mögé bújt, kezemet fájdtva, bosszúsan ránéztem a

férfira. De ez ekkor már ismét zsebetette volt a fegyvert és bocsánatkérőleg emelte meg a kalapját. S csak most láttam, hogy nem is útonálló, hanem olyan úrféle ember volt — —ⁱⁱ

— Mondja csak bátran, hogy: úr, — szólalt meg most Tamás, öntelt mosolygással.

— Hát nem bánom: úr. A többi magától értetődik. Az útonálló úr bemutatkozott, említette, hogy már van szerencséje Bobit, „ezt a bestiát“, egy hasonló kalandja révén ismerni, én is elmondtam, hogy ki vagyok, természetesen szóba kerültek a „közös ismerősök“ — (ezek alatt a szavak alatt Lily megennivaló szempillantást vetett rám) s a vége az volt, hogy akadt lovagom, aki elkísért hazáig.

— Amint látom, össze is barátkoztak azóta, — tettem hozzá és fürkészőleg néztem a leány szemébe.

— Nagyon, — felelte Tamás Lily helyett, aki habozott a válasszal. — Nagyszerűen értjük egymást, talán épen azért, mert Lily minden szavában, tettében, fölfogásában tökéletes hasonmása az „american girl“-nek. Bámulatos.

— Akkor csak gratulálhatok az amerikai lányoknak, — mondtam és búcsúzni akartam, mert úgy véltem, hogy itt már aligha van keresni valóm.

De ebben a pillanatban szerencsémre belépett a háziasszony, ami eszembe juttatta azt, amiről megfeledkeztem, t. i. a tiszteletemre rendezett ozsonnát, s rövidesen rá, az ebédlőben csakugyan letelepedtünk egy oly hatalmasan megrakott asztal körül, mint amilyenre még akkor se fogok emlékezni, ha azokhoz a legöregebb emberekhez fogok tartozni, akik történetesen hasonló dolgokra emlékezni sohasem szoktak. De ettől egészen eltekintve, nem is érzem a szükségét annak, hogy ezt az ozsonnát különös gonddal véssem az emlékezetembe, mert sokkal jobb, ha egészen el-

felejttem mindazokkal az impressziókkal együtt, amelyekért a Sittkey-féle kastélyból külön átgyalogolni lábadozónak valóban kár volt.

Galgóczyné mellett ültem, ami azt jelenti, hogy csak úgy tömte belém a kávét és a pogácsát, a tejszínhabot és a kalácsot. A másik szomszédnőm Lily volt ugyan és őmellette nem is Tamás, hanem Andor bátyám ült, de ahányszor szólni akartam hozzá, Galgóczyné belevágott a szavamba s ezer mindenfélét kérdezett, úgy hogy majd megpukkadtam, amikor láttam, hogy s mint mulat ezen Tamás.

Nem szoktam az embereknek rosszat kívánni, talán azért sem, mert nem hittem, hogy ez használ valamit. De Galgóczyné annyit beszélt belém, annyira agyonfaggatott haszontalan kérdéseivel, amikor én meg Lilyvel akartam legalább néhány szót váltani, hogy az említett jó szokásomtól eltérőleg bosszúságomban így szóltam magamhoz: bárcsak belefulladás a kalácsodba! És alighogy átcikázott ez a gonosz gondolat az agyamon, mi történik, szent Isten? Galgóczyné elhallgat, hátradül, arca eltorzúl, vörös lesz meg kék, kezével hadonász, levegő után kapkod, úgy hogy azt hittem, hogy legott vége. Ugy megijedtem ettől a látványtól, de a saját magam gonoszságától is, hogy meg sem bírtam mozdulni.

És mialatt a többiek is sápadtan lesték, hogy itt mi fog történni, Tamás felugrott és teljes erővel kezdte Galgóczynét hátbaütögetni. Galgóczyné köhögött egyet, kettőt, meg még egyet, azután a tányérja fölé hajolt és — uram bocsá — eperajkú szájacskája életet adott egy egészséges pogácskának, amely szegényke, a háziasszony egyik szóáradata közben összeveszván a nyelvecskével, cigányutacsákára szaladt és most a tányéron mosolyogva, osztozott az általános örömben.

Ezt az alkalmat föl kellett használnom, mindenáron. Ha már egyszer meghallgatott valamelyes

jóindulatú házi démon és kérésemre elhallgattatta Galgóczynét, hát nem életrevaló, semmiember vagyok, ha meg nem hallgattatom magam Lilyvel. És mialatt a többiek Galgóczynével voltak elfoglalva, odasúgtam a leánynak:

— Lily édes, maga nem is tudja, hogy mennyire vágyódtam magáért, s ha most bele nem haltam a betegségembe, hát ezt csak azért tettem, hogy magát még egyszer viszontlássam ebben az életben. Én nem ismertem magát, maga engem igen, ismeri és amint mondta, szereti is a könyveimet. Már pedig, ha a könyveimet szereti, nem szerethetne engem is, ha tudná, hogy én is szeretem magát, mondja?

Nem hinném, hogy rövidebben, szabatosabban lehessen ilyen dolgot elmondani különösen akkor, ha az ember mellett valaki fuldoklik. Boldog és büszke voltam, hogy kiadtam magamból, ami nyomta a lelkemet. Szívszorongva lestem szavaim hatását. Lily mosolygott, mikor elkezdtem beszélni, s ez a mosoly megmerevedett az arcán, amikor folytattam. És amikor befejeztem, lángvörös volt és lesütötte a szemét.

— Jaj Istenem, de borzasztó, — rebegte halványan és apró kis csomóra gyűrte össze zsebkeendőjét a kezében.

— Mi az a borzasztó, — kérdeztem remegve.

— Semmi — —

— Könyörgöm Lily, feleljen!

— Most lehetetlen — — annyira meglep amit mond — és aztán — —

— És aztán?

— Nem mondhatom meg, — — most nem —

— Mikor hát?

— Nem tudom —

— Jöjjen el holnap?

— Jó...

Galgóczyné, aki időközben magához tért, pohár vízért kiáltott. De nem volt víz az asztal

lon — az ördög vigye ezeket a feledékeny cseledeket — mire Lily felugrott és kirohant. De én most már nem bántam. Sokkal könnyebben éreztem magamat, sőt visszanyertem az önbizalmamat is. Mert úgy láttam, hogy még nem vészett el Lengyelország. És amikor Lily ismét bejött, kancsó vízzel a kezében, ittasan kerestem a tekintetét, ő pedig zavartan bár, de kedvesen viszonzta.

Nemsokára rá Tamás, miután életmentő gyanánt ünnepelték, amit élénk meglepedettséggel fogadott, figyelmeztetett, hogy jó lesz indulni, ha nem akarjuk lekésni a *dinnert* a kastélyban. Nem ellenkeztem. Búcsúztunk és indultunk. Bobi pillanatig azon töprengett, ne kíséren-e el bennünket, de miután egy ideig körülszaglászta Tamás nadrágját, mintha meggondolta volna a dolgot, behúzta a farkát és elsompolygott.

X.

Jó ideig ballagtunk egymás mellett, Szentlőrinczy és én, anélkül, hogy csak egy szót is szóljunk volna. És minél jobban eltávolodtunk a Galgóczy kúriától, minél tovább tartott a hallgatás, annál inkább világos lett mindkettőnk előtt, hogy van köztünk kérdés, amelyet okvetlenül tisztáznunk kell és pedig még mielőtt visszaérünk a kastélyba. És furcsa: mint hajdanában az intézetben, ha haragban voltunk egymással, most is, mintha túlakarnánk tenni egymáson keményfejűség dolgában — egyikünk sem akart kezdeni.

Már az Öreghegy aljában baktattunk, amikor ugyanabban a percben megakadt mindkettőnk szeme egy, az országút szélén fekvő ragyogó valami. Mintegy parancsszóra megálltunk s egyszerre lehajoltunk, hogy közelebről vegyük szem-

ügyre a csillogó tárgyat: női óvcsatt volt gyöngyházból, s rögtön eszembe jutott, hogy azt csak a közelmúltban láttam valakin.

— Be ismerős ez, — szóltam önkéntelenül.

— Elhiszem, — hagyta rá Tamás, fölvette a tárgyat a földről és a legnagyobb nyugalommal zsebre tette.

— Nem magyaráznád meg legalább — — ?

— Vagy úgy? Azt gondoltam, tudod, hogy kié. Ez Lily óvcsattja, tegnap vesztette el loz vaglás közben, bizonyára amikor átugrottuk az útszéli árkot. Már mindenütt kereste, képzelem boldog lesz, hogy megtaláltam.

— Bocsánat: megtaláltuk.

— Megtaláltam.

— Megtaláltuk!

— Nem bánom, legyen igazad: megtaláltuk. Azért mégis csak én fogom néki átadni s ez a lényeg.

Ezzel Szentlőrinczy tovább indult, én pedig követtem.

— Nem tudom, hogy milyen jutalomban részesül a becsületes megtaláló, — szóltam, nehezen leplezve fölháborodásomat, néhány lépés után, — de konstatálni kívánom, hogy összes igényeimet fönntartom.

— Azokat fönntarthatod, ha kedved tartja, — felelte Tamás, de vannak dolgok, amelyeket nem lehet megfelelni.

— Ugyan? Mit például?

— Például egy csókot.

Elfutotta a méreg ekkora vakmerőség hallatára.

— Nem szégyelled magad meglett férfi, gentleman létedre ilyen könnyelműen és tiszteletlenül beszélni egy úri leányról? — kiáltottam. — Csak nem akarod velem elhitetni, hogy Lily *mir nichts Dir nichts* csókkal fog megjutalmazni egy ilyen rongy csattért?

Tamás hangosan elnevette magát, azután békítőleg belém kapaszkodott. Úgy éreztem magam ugyan, mint a macska, ha hátrafelé fésülik, de türtem, mert kíváncsi voltam ennek a minden tisztességből kivetkőzött, galád fickónak a védekezésére.

— Nagyon tévedsz, pajtás, — szólt Tamás, de nagyon ám! Mindenekelőtt nem úgy áll a dolog, hogy *mir nichts, Dir nichts*, hanem legfeljebb csak úgy, hogy *Dir nichts*, és ha megkaptam azt a csókot Lilytől, amint megfogom kapni, az semmiesetre sem fogja érinteni a jó hírnevét. Ennek a magyarázata lehet reád nézve meglepő, de mégis fölötte egyszerű: Lily tudniillik a menyasszonyom.

— Tessék?

Kis újammal megremegtettem a fületem, mert biztosra vettem, hogy rosszul hallottam. Ez meghülések után ugyanis előszokott fordulni.

— Igen, a menyasszonyom, — folytatta Szentlőrinczy, — ma délután óta. Az eljegyzést ugyan csak a napokban, Felsőalmáson fogjuk megtartani, mert előbb még befognak mutatni Lelleynének, a mamának. De te olyan régi jó barátom vagy, hogy már most beavatlak a titkunkba. Biztosra veszem, hogy Lily ezért nem fog rám megharagudni, mert nagyon rokonszenvez veled — —

— Milyen kedves, igazán!

— Ugyebár? Igen, sőt nagyon rokonszenves vagy néki! Persze, amíg nem publikáljuk a dolgot, föltétlenül számítok a diskréciódra, értesz engem, ugyebár?

— De mennyire értelek, azonban — — enged meg, hogy pillanatra leüljek, kissé elfáradtam, úgy látszik még nem szoktam meg a járást — —

— Látod? Mindjárt mondtam, hogy kár volt így sietni a kimenéssel!

Leültem az út szélére és cigarettára gyujtot-

tam. Szentlőrinczy mellém telepedett és végig nyújtózkodott a fűben, mint egy kéjenc.

— Nem is hiszed barátom, hogy milyen boldog vagyok! — mondta és nagyot sóhajtott. — Életemnek a legszebb napja ez! Magam sem tudom, hogy mindez hogyan történt.... valami titkos, ellenállhatatlan erő vitt, kergetett engem a boldogság felé! Szinte magam is csodálkozom, hogy képes vagyok egy ilyen tiszta, ártatlan, minden komplikációtól ment és mégis nagy érzésre! Én, aki — hisz' neked bevallhatom, — mindig csak kalandokra vadásztam, s alig hogy elértem a célokat, rá sem tudtam nézni többé arra a nőre, akit el nem érni számomra egyértelmű lett volna a halállal: most örökre lekötöttem magamat. Ha azelőtt elképzeltem, hogy meg kellene nősnöm, hogy oda kellene dobnom az életemet egy nőnek, akit nem is ismerek, hideg futott végig a hátamon még a gondolatától is. És Lilyt megláttam és az első perctől kezdve tisztán állt előttem az elhatározásom, tudtam, hogy mit fogok cselekedni. Nem furcsa ez?

Nem feleltem. Nem is igen hallottam, hogy Tamás mit mondott. Annyira elvoltam foglalva a saját gondolataimmal. Önkéntelenül összehasonlítottam magamat a barátommal s akármiilyen tárgyilagosan is igyekeztem nézni a dolgokat, nem tudtam más eredményre jutni, mint arra, hogy Szentlőrinczynek legfeljebb csak szerencséje, nekem pedig kizárólag pechem volt. Mert annyi bizonyos: ha beváltom ígéretemet, s teszem, már másnap meglátogatom Galgóczyékat, akkor ma én vagyok Lily vőlegénye és nem ez a nagyszájú Tamás. De nem, nekem éjnek idején Mrs. Summerfield ablakai előtt leskelődnöm, kőpadon flirtölnöm, helyben autóznom kellett! Igenis kellett. Bizonyára kellett. Azért, mert ez így volt megírva valahol, egy nagy könyvben, amelynek névtelen nagy írója, egyúttal a ki-

adója is... És nekem annyi pechem van a kiadókkal!

— Úgy veszem észre, hogy nem is igen örülsz a jó hírnek, — szólalt meg ismét Tamás, — látod, ez nem szép tőled!

Csodálkozva néztem rá. Hát csakugyan olyan naiv volt-e ez a híres zeneszerző nagy önzésében, hogy komolyan azt hihette, hogy én ennek a hírnek örülhetnék? Hát fel lehetett-e tenni egyáltalában, hogy nem vette észre érdeklődésemet Lily iránt, idegességemet azalatt, hogy uzsonnáztunk, rossz kedvemem afelett, hogy váratlanul ott találtam Galgóczyéknál?

— Nem tudom, milyen címen örülhetnék annyira ennek az egész dolognak, — feleltem. — Bizalmod megtisztelő ugyan, de nem volnék őszinte, ha azt állítanám, hogy minden föntartás nélkül osztozom vélt boldogságodban...

— Miért mondod, hogy: vélt?

— Mert félek, hogy az a szegény kis lány, akit, amint mondod, meghódítottál, csakis úgy fog járni, mint a többi elődje — Lianénak. Azaz annak a Lianénak, aki életedben mindezideig még nem jelent meg, s akivel fogadni mernék, nem is fogsz találkozni.

— Isten őrizz, hogy vele találkozzam, — mondta Szentlőrinczy élénk nyíltsággal. — Ki beszél most Lianéről? Amikor megírtam a nagy operámat, az a szándék vezetett, hogy magam helyett egy képzelt alakkal éltessem át mindazt, ami bizonyára osztályrészemül jutott volna, ha úgy folytatom, amint kezdtem. A marquis alakja intő példa arra, hogy hová juthat az ember, ha elhatalmasodnak rajta az érzelmei. Filozófusnak kell lenni, ez az egész. Az operám egy bölcs zenéje, Liane szövege pedig szatira a libertinzmusra, semmi egyéb. Ezzel szemben Lily megtestesülése mindennek ami tiszta, ami szent. Kár volt őt egy lélekzetben említeni azokkal a nőekkel, akiket

előtte szerephez juttattam az életemben. Mondom: kár volt, de megbocsátok neked, mert van érzésem az emberi gyarlóságok iránt és ha nem örülsz minden fenntartás nélkül annak, hogy tanúja lehettél a legnagyobb lelki evolúciók egyikének, amelyeken én, a jó barátod, eddig átestem, csak sajnálhatlak. Mert akkor vagy féltékeny vagy, vagy irigy. Féltékeny nem lehetsz, marad tehát az irigység. Szégyelném magam a helyedben.

— És vajjon miért nem lehetnék féltékeny, ha szabad kérdezniem?

— Mert ahhoz semmi jogod. Ha az ember szerelmes egy nőbe, akkor nem lehet ugyanabban a pillanatban féltékeny egy másik nő miatt. Ez fölötte perverz, erkölcsi lehetetlenség.

— Mrs. Summerfieldre célszol?

— Arra. Szép, hogy eltaláltad.

— Érthetetlen előttem, hogy honnét veszed ezt az ideát, már a multkor — —

— Ugyan kérlek, ne tetesd magad! Nagyon jól tudod, hogy attól a perctől fogva, hogy megjelentél a láthatáron, Mrs. Summerfield úgyszólván első tekintetre belédszeretett, s azóta minden gondolata csak a tied. Én ugyan nem értem a dolgot, mert — már megbocsátasz — ha nő volnék, nem volnál az én tippem, de ez nem fontos. Tény továbbá, hogy Mrs. Summerfield neked is rögtön megtetszett, s hogy te dacára annak, hogy azt hitted, hogy én udvarlok neki, ezzel mit sem törődve, úgy estél neki ennek a szegény asszonynak, hogy aztán már egészen elvesztette a fejét. Szerencsémre tévedtél az én érzelmeimet illetőleg és elfogod ismerni, hogy nem gördítettem akadályokat az utatokba, sőt őszintén örültem dolgaitok fejlődésének. Ennélfogva elvárhatom tőled is, hogy ha már nem tudsz örülni az én boldogságomnak, legalább ne irigykedj!

— Egészen téves nyomon jársz, barátom, — tiltakoztam annál is inkább hevesen, mert attól kezdtem tartani, hogy Tamásnak talán bizony mégis csak igaza lehetne. — Nem tudom, hogy milyen benyomást tettem Mrs. Summerfieldre, s bár eddigi tapasztalataim alapján, veled merő ellentétben csöppet sem csodálkoznék azon, ha úgy mint ezer más esetben véletlenül Mrs. Summerfieldnek is „tippje“ volnék, mégis azt hiszem, hogy az ő részéről sincsen komolyabb háttére a dolognak. Azt az egyet azonban határozottan tagadom, hogy szerelmes volnék az asszonyba. Szép, kedves, bájos nő, elismerem, jó barátságban vagyok veled, de nem vagyok bele szerelmes.

— Akkor magad sem tudod, hogy az vagy. És aztán: nem te fejtegetted éppen Mrs. Summerfield előtt, hogy nem hiszel a nő és férfi közti barátságban?

— Ezt is elmondta neked?

— Ezt is. És ez fényesen bizonyítja, hogy milyen hazug a teóriád! Igenis, van barátság férfi és nő között. Én például igen jó barátságban vagyok Mrs. Summerfielddel, anélkül, hogy még ennyi is volna köztünk! Mindent elmondunk egymásnak.

— Mindent?

— Mindent.

— Akkor természetesen még ma este befogod jelenteni Mrs. Summerfieldnek, hogy jegyet váltottál Lelley Lilyvel — —

— Biztosra veszem, hogy már kíváncsian várja a mai kirándulásom eredményét.

— Szóval, már azt is tudta, hogy ma délután kéred meg Lily kezét?

— Persze hogy tudta. Csak semmiféle titkolózás. Szeretek nyílt kártyával játszani! Most pedig szedelőzködünk össze, mert különben csak ugyan kikapunk...

Tamás fölkapaszkodott, én is így tettem, az

tán indultunk tovább. Úgy éreztem magam, mintha narkozisban járnék. Olyan hihetetlennek tűnt nekem minden, amin átestem, hogy azon gondolkoztam, nincs-e még most is magas lázam és nem fekszem-e csak súlyos betegen a Sittkey-kastélyban? De nem így volt. Hanem úgy, hogy megverten tértem vissza egy csatából, amelyet meg sem vívtam. Úgy, hogy akkor, amikor Lily-vel álmodtam, más élte vele a valódi életet. Úgy, hogy a mikor elhatároztam, hogy szakítva agglégény multammal, boldog otthont alapítok magamnak, — az, akit kiszemeltem életem párjává, már másé volt. Most már értettem, hogy miért merevedett meg a mosoly Lily arcán, amikor nénje fuldoklása közben szerelmet vallottam neki! De megértettem azt is, hogy miért nem felelt azonnal a kérdéseimre és hogy miért kapott jóformán azon, hogy csak másnap jövök a válasszért. Persze! Időt akart nyerni és boldog volt, hogy nem erőltettem a dolgot...

Ilyen körülmények között természetesen semmi értelme sem volt annak, hogy megismételjem látogatásomat a Galgóczy kuriában. Talán azért, hogy mulassanak rajtam, vagy hogy sajnáljanak?

— El, el innét! Gondoltam magamban és úgy elkezdtem rohanni, hogy még Tamásnak is sok volt. Karonfogott.

— Ne szaladj, te bolond, — mondta szokott modorában. — Most már amúgy is mindegy, s ez a néhány perc nem számít. Más volna, ha csak magam késnék, de így? Veled szemben Mrs. Summerfield nagyon elnéző...

Megálltam.

— Éz már mégis csak sok. Mondd meg végre valahára, mit akarsz tulajdonképpen velem és Mrs. Summerfielddel? — kérdeztem ziháló hangon. Elvoltam tökélyre, hogy egyetlen egy lépést se teszek többé, míg nem látok világosan ebben a zavaros ügyben. — A diszkréció szép dolog és el-

vége még azt is megtudom érteni, hogy a mai események után legszívesebben egészen eltörölnéd összes eddigi kalandjaidat, flirtjeidet, zülléseidet életedből! De engemet nem fogsz becsapni! Inkább valld be nyíltan, férfiasan, hogy igenis, szerelmes voltál az asszonyba, de aztán kiábrándultál belőle vagy tudom is én, megúntad, másba szerettél, én pedig éppen kapóra jöttem, s most az én nyakamba szeretnéd sózni!

Szentlőrinczy elnevette magát.

— Szamár, — mondta szeretetreméltóan és erőszakosan betuszkolt a parkba, amelynek kapujához értünk. — Saját magad ura vagy s nekem se jogom, sem kedvem, hogy mások ügyeibe avatkozzam. Volt idő, nem tagadom, amikor mondjuk kicsit udvaroltam Mrs. Summerfieldnek, de ezt is csak inkább azért tettem, hogy bosszantsam az öreget, illetve, hogy védelmére keljek a szerencsétlen asszonymak tolakodó apósával szemben. Ő ezt talán hálásan is fogadta, de sohasem láttott bennem mást, mint éppen csak Cicisbeot, azt a bizonyos Szent György-lovagot, aki a sárkány ellen megoltalmazza. Amióta te vállaltad ezt a szerepet — —

— Bocsánat: soha semmiféle ilyen szerepet nem vállaltam!

Tamás elengedte a karomat és megvető pillantást vetett rám.

— Ha ez igaz, akkor könnyelmű játékot űztél ezzel a nővel, — szólt szigorúan. — El sem tudom képzelni, hogy mi lesz akkor, ha rájön, hogy benned tévedett. Ez egy kész tragédia, barátom!

Tamás tovább ment, én követtem.

— Tragédia? — kérdeztem meghökkenve.

— Tragédia bizony. Ó, te nem ismered ezt az asszonyt! Kezdek kételkedni, hogy egyáltalában ismered-e az asszonyokat!

— Ne kételkedj és folytasd.

— Jól van, tehát ismered őket, nem bánom. De Mrs. Summerfieldet nem ismered, azt már látom. Hát tudod-e, hogy mit jelent, ha egy olyan csinos, temparementumos, kedves asszony, mint ő, aki öt év óta siratja az urát, négy év óta ellentáll az ostromlók hadának, három év óta felhalmozza a szívében a minden élni vágyó teremtésben összegyülemelő szerelmi energiákat — egyszerre csak azon veszi észre magát, hogy ime: megtaláltam azt, aki az összes bánatokért kárpótolni fog? Te pedig most, azután, hogy elhitetted vele, hogy érdeklődsz iránta, hogy megkívánod a társaságát és a vele való egyedüllétet és ami több, hogy szereted — egyszerű kézlegyintéssel ismét leakarod inteni, mondván, hogy: pardon, tévedtem? Barátom, ezt a felelősséget én nem merném magamra vállalni, én nem. Igaz, nekem is volt sok mindenféle szerelmi afférem, de azt az egyet állíthatom: az én lelkiismeretemet nem nyomja emberélet...

— Tamás! Gondold meg, hogy mit beszélsz!

— De igen: emberélet! No hiszen, majd meglátod...

A kastélyhoz értünk és Szentlőrinczy, hármat lépve egyszerre, fölrohant a lépcsőn, ott hagyott a faképnél. Kimerülten követtem, s mialatt csak lassan fölkapaszkodtam a garádicson, zsebkendőmmel törülgettem verejtékes homlokomat és azt kérdeztem magamtól, hogy vajjon igazán igaz-e minden, amit Tamás az imént a fejemhez vágott?

Hallottam egyszer egy zsidó-anekdótát, amelynek az a pointe-je, hogy valaki egy teljesen lehetetlen históriából, amelyet föltálat a hallgatóságnak, semmikép se tudván kikeveredni, azzal fejezi be azt, hogy: — és mit tesz Isten? Az egész dolog nem igaz. — Éz jutott eszembe abban a pillanatban, s én lettem volna a legboldogabb ember a földkerekségén, ha én is azt

mondhattam volna: az egész dolog nem igaz. Semmi sem igaz, soha el nem hagytam kellemes és nyugodt pesti otthonomat, amelyben én voltam a magam ura, soha el nem küldtek unatkozó kúrára, soha életemben még hírét sem hallottam Lelley Lilynek, Sittkey-kastély pedig nincs, de még kevésbé laknak benne hóbortos angolok...

Természetesen utolsónak érkeztem a szalónba, ahol ebéd előtt gyülekezni szoktak a háziak, s mialatt Mrs. Summerfield látszólag közönyös dolgokról csevegett Szentlőrinczyvel, az öreg ánglius nagy léptekkel járt-kelt a szobában. Látszott rajta, hogy türelmetlenkedik. Mikor megpillantott, kiderültek a vonásai.

— Képzelve csak, mit fedeztem föl a könyvtárban! — szólt fontos ábrázattal. — Megtaláltam lord Pimbok nagybátyámnak, a híres pomológusnak egy könyvét, amelyről tudtam ugyan, hogy létezik, de amelyet eddig hiába igyekeztem beszerezni. A címe: „Az alma ellenségei“ és pompás útmutatás e nemes gyümölcsfajra nézve veszedelmes rovarok elleni védekezésre. Vagy hatvan évvel ezelőtt íródott és csak igen kevés példányban adatta ki a nagybátyám, inkább csak barátai számára. Magyarországra kellett jönnöm, hogy megtaláljam azt, amit oly régen kerestem. Mit szól hozzá?

— Melegen gratulálok, — feleltem.

— Köszönöm, — mondta majdnem meghatottan Summerfield. — Boldog vagyok, hogy kijelenthetem, hogy korszakalkotó munkáról van szó s most, hogy fölfedeztem, úgy érzem, mintha némileg nekem is volna benne részem. Mit gondol: átengedné-e nekem, természetesen jó ár ellenében, Sittkey gróf ezt a könyvet, ha erre megkérem?

— Az ő helyében, ajándékba adnám önnek, semmi kétség, — mondtam. — Azt hiszem

egyébként, hogy Sittkey gróf nem is igen tudja, hogy egy ilyen műve is van a könyvtárban, szó nélkül el is vihetné...

Ez a válasz láthatólag lecsillapította Summerfieldet, a nélkül azonban, hogy egyúttal megátolta volna abban, hogy ebéd alatt előadást ne tartson pomológus-rokonáról és a szakmáavágó irodalom terén még különben is kifejtett működéséről. Mivel pedig bennem látta a legalkalmasabb médiumot, engem nyomorított meg tömérdek nappali és éjjeli pille ismertetésével, szaporán belekeverve az e téren szerzett saját tapasztalatait, amelyek annál kevésbbé sem érdekelték, mivel az alma az egyetlen gyümölcs, amely iránt soha sem voltam képes lelkesedni.

Tamás és Mrs. Summerfield, mintegy kapva az alkalmon, ezalatt föltűnően sokat suttoztak és bár csak itt-ott sikerült egy-egy szavukat elkapnom, mégis megesküdtem volna, hogy a barátom csakugyan szívbeli ügyeiről számol be. Az asszony pedig nyugodtan, majdnem közönyvel hallgatta s csak néha-néha vetett felém egy szempillantást, amelynek jelentőségével nem voltam tisztában: azért nézett-e csak rám, hogy megtudja, figyelem-e őket, avagy pedig kérdés akart-e lenni, félénk és mégis reménykedő kérdés olyasmi iránt, amire érthető lelkiállapotomban, felelni egyáltalában nem voltam hajlandó.

Pedig amint úgy elnéztem Mrs. Summerfieldet, rendkívül egyszerű s mégis csodálatosan ízléses esti ruhájában, amelyben ismét olyan volt, mint az angol regényeknek az a bizonyos szépe, akinek létezésében csak addig hiszünk, amíg le nem tesszük a könyvet, azután pedig azzal térünk fölötte napirendre, hogy hisz ő is ép úgy, mint a többnyire fölötte romantikus és valószínűtlen mese, csak az író képzelőtehetségének rövid életű szüleménye: csodálkozva kérdeztem magamtól, hogy valjon miért nem volt képes ez a nő belő-

lem mélyebb érzelmeket is kiváltani, s hogy vajon miként volt lehetséges az, hogy az ő közelében és róla jóformán egészen megfélekedve, más iránt tudtam lelkesedni akkor, amikor tagadhatatlanul nem viseltetett közönnyel irántam s amikor talán csak az ügyetlenségemen, az általam alkalmazott módszer formanélküliségén múlt, hogy közelebb ne jusson egymáshoz a lelkünk is. Hát csakugyan ne lett volna gyönyörű bábánál egyéb ez az asszony, nem egyéb játéknál, amelyhez fajbélije talán igen, én azonban nem tudtam hozzányúlni anélkül, hogy rögtön össze ne gyűrődjék rajta az a leheletszerű burok, amelyet én ugyancsak külsőleg észleltem, amely azonban talán mégis a lelkületéhez is tartozott? Tehát mégis lett volna lelke is? Hátha igazat mondott Szentlőrinczy, hátha csakugyan belém vetette ebben a pillanatban egész bizalmát ez a különös asszony, hátha valóban én volnék az a szerencsés vagy szerencsétlen férfiú, akinek minden nő életében okvetlenül eljönnie kell?

Valóban furcsa nyomást éreztem ennél a gondolatnál az agyamban, talán azért, mert még mindig Szentlőrinczy tragikus ízű szavainak hatása alatt állottam, de talán azért is, mert hiányzott a lelkieróm ahhoz, hogy a Lily körül szövött meseképet azzal az eréllyel tépjem ki a szívemből, amely az én esetemben egyesegyedül a körülményeknek megfelelt.

Ebéd után csoda történt: Szentlőrinczy Tamás, mihelyest visszatértünk a szalonba, minden bevezetés nélkül a zongorához ült és akkorát vágott a billentyűk közé, hogy azt gondoltam, vége a hangszernek. Mellette pedig úgy megrázta a fejét, hogy látni véltem azoknak az összes zeneszerzőknek a sörényét, akiket Liane nemzője valaha meglöpött. De azután nyomban valami egész különös pianisszimóba esett, amely olyan volt, mint amikor az ember véletlenül hangya-

bolyba fekszik s a hangyák elkezdének az arcán össze-vissza szaladgálni. Határozottan a Walkür tűzvarázsára is emlékeztetett engem, amit játszott, de lehet, hogy csak Lily fülén keresztül hallottam így. Azonban már a következő pillanatban Debussy néhány embrionálisan aprító futama csiklandozta a dobhártyámat, míg Tamás balja gyönyörűen kiverte az Aida fejedelmi indulóját.

Summerfield ezek hallatára, alighogy meggyújtotta a pipáját, menekülésszerűen a szomszédos könyvtárszobába vonult, én pedig csodálkozó tekintetet vetettem Mrs. Summerfieldre, aki az első hangra karosszékre omlott és átszellemülten bámult maga elé.

Hozzá léptem.

— Mi ez? — kérdeztem halkán.

— Liane nyitánya, nem ismeri? — felelte az asszony majdnem szemrehányóan, miközben kissé indulatosan keresztbe vetette a lábát, amitől — tekintve kis selyem szoknyácskájának minden eddig rajta látott hasonló ruhadarabnál is eszményibb rövidségét, — Galgóczyné bizonyára megfulladt volna pogácsa nélkül is, ha véletlenül ott van a szobában. De pillanatra még nekem is elállt a lélekzetem. Mellé telepedtem és látszólag szintén belemélyedve a zenei élvezetbe, bámulattal adóztam annak a kis térdkalácsnak, amelynek oly fájdalmas percet köszönhettem. A térdkalács, azt hiszem ezt érezte is, oly helyesen kandikált rám a kurta szoknya szegélye alul.

Mrs. Summerfield félig behunyta a szemét és úgy nézett maga elé. Tekintetét ugyan egyenesen rám szegezte, de mégis az volt a benyomásom, hogy engemet nem is lát. Annyira élvezte a zenét...

— Mégis csak Tommyba szerelmes! — gondoltam magamban és szidtam Szentlőrinczyt, hogy minek is kellett ennek az embernek másfelé

kivetni a hálóját, amikor a sült galamb épen hogy csak bele nem röpült a szájába! Ott ült a zongora előtt és ismét úgy verte a billentyűket, mint egy örült olasz maestro. Liszt rapszodiájának egy kegyeletet sértő vegyülete volt egy agyoncsépelet s az összes kávéházbeli zenekarok által már régen levetett two-step-pel amit játszott, — gyönyörű dolog, mondhatom.

Mrs. Summerfield előrehajolt és tágranyílt szemekkel bámult a cigarettám kékes füstjébe. Egyszerre csak észrevettem, hogy a szeme könnyes. Onkéntelenül keskeny fehér keze után nyúltam és azt gyöngén megszorítottam. Őszintén sajnáltam.

— Szegény kicsi asszony, — mondtam halkán.

Mrs. Summerfield feltekintett.

— Miért mondja ezt? — kérdezte, erőltetett büszkeséggel felém fordítva a fejét.

— Szenved, látom.

— Téved. Azért gondolja, mert könnyezek? A zene mindig meghat...

— Különösen akkor, ha Lianet maga a szerző adja elő, úgy-e...

— Kétségkívül. Mr. Laurence nagyon szépen zongorázik, szeretem a játékát.

— Mr. Laurence? Tommy akarja mondani...

— Nem, azt akarom mondani, hogy Mr. Laurence.

— Értem.

— Nem érti, érti? — tiltakozott az asszony hirtelenül megélenkülve. — Ön egyáltalában nem ért meg semmit sem. De semmit!

— Ugyan!

— Semmit! Fölfoghatatlan előttem, hogy miből meríti írói benyomásait! Nem dicsekvésből mondom, csak le akarom szegezni, hogy sokan, igen sokan próbáltak már a lelkemben olvasni, de olyan rosszul, mint ön, még senki sem olvasott bennem, az egyszer bizonyos!

Akaratom ellenére is gúnyosan elmosolyodtam.

— Ennek a magyarázata roppant egyszerű, — feleltem, — az ön lelke, asszonyom, angol könyv, én viszont csak nagyon rosszul értek angolul. Ezt eddig nem is tudtam, mindig azt képzeltem, hogy a tudományom többet ér. De most bizonyos vagyok benne, hogy ami az angolt illeti, analfabéta vagyok.

— Attól tartok, hogy igaza van. Pedig kár — némi jóakarattal sokat tanulhatott volna tőlem...

— Elhiszem, de úgylátszik, kimondott anti-talentum vagyok.

— Az is.

Az asszony elfordította a fejét és látszólag ismét egészen elmerült Tamás játékában. Én pedig fellélegeztem.

— Hisz nincs is itt semmi baj, — gondoltam magamban, — Tamás vagy rosszul ítélte meg a helyzetet, vagy csak rám akart ijeszteni a csirkefogó, hogy elterelje a figyelmemet Lilyről. Ez az asszony legrosszabb esetben csak velem is akart egy kicsit incselkedni, mint bizonyára minden férfival, aki a közelébe került, de flirt alatt, úgy látszik mégis csak egészen más valamit értett, mint jó magam. Onnét volt aztán, hogy ahányszor lapozgatni kezdtem a könyvében, rögtön kisült, hogy nem értek angolul. Sőt, nemcsak hogy kék foltot szereztem a szememnek az olvasással, hanem még Isten csodájának is mondható, hogy bele nem pusztultam egy halálos meghülésbe. Az a bizonyos szamaritánus csók végül, amelyért pillanatnyi fölhevülésemben és lázas állapotomban meggondolatlanul könyörögtem, teljesen megpecsételte flirtünk sorsát. Nem, nem volt itt semmi baj s az a könnycsepp Mrs. Summerfield szemében, amely az imént arra vitt, hogy megszánjam, kizárólag érthető önzésből fakadt azért, mert tudta, hogy elfogja veszíteni Szentlőrinczyt. Ha csakis mint udvarlót, mint hűséges Cicisbeot.

Erről eszembe jutott, hogy Mrs. Summerfieldnek erre az utóbbi tisztségre talán egyáltalában már szüksége sem volt. A „sárkány“, amióta fölgyógyultam, mintha kevésbbé szerelmes tekintetekkel cirógatná a menyét, most pedig a könyvtári kutatásai annyira elfoglalták, hogy éppen séggel nem is törődött vele. Hátha megjött az esze az öregnek is?

Ilyen körülmények között, tulajdonképen mi sem álta az útját annak, hogy magam is föl-szedjem a sátorfámat s hogy mint aki a dolgát — rosszul végezte, visszatérjek Budapestre. Bizonyos, hogy nem lett semmisen az egész unatkozó kúrából, amelyért néhány héttel azelőtt elhagytam volt nyugodt otthonomat, ellenben úgy éreztem, hogy ez a kirándulás sok minden bajból gyógyított ki, még olyanból is, amelynek létezéséről nem is tudtam — így egy az öntudatom küszöbét csak most átlépett, de az említett küszöbről szerencsére ismét visszakergetett hajlandóságból a házasságra, baj, amelyet egyébként igazságosabb volt csakis lázas állapotom melléktünetének minősíteni.

Rettenetes lárma zavart meg tünődéseimben. Összerezentem. De nemcsak én és rajtam kívül Mrs. Summerfield riadtunk fel, hanem Fafner is, a fehér vizsla, amely a jó Isten tudja, milyen bútordarab alól bújt elő, egyenesen a zongorához rohant és fejét függőlegesen égnek meresztve, elkezdett fájdalmasan vonítani. Csak ekkor eszméltem arra, hogy mindössze az történt, hogy Szentlőrinczy kikelve magából és egészen megvadulva, jobb öklével ütötte, verte a zongorát, míg balkeze örült gyorsasággal vágatott föl-alá a hangszer mélyhangú billentyűin. De azután hirtelenül abbahagyta, hátradült és kimerülten lihegett.

Mrs. Summerfield fölugrott, Szentlőrinczyhez rohant és lelkesen az orra alá tapsolt.

— Gyönyörű volt, isteni! — ismételte, mialatt integetve buzdított engem, tapsoljak én is. Mit tehettem egyebet? Fölkeltem és kontráztam az asszonynak.

Szentlőrinczy fejedelmi nyugalommal, de felette megelégedetten fogadta e kettős tetszésnyilvánítást, azután felkelt és cigarettára gyújtott. Ebben a pillanatban belépett Summerfield is, néhány porlepte kötettel a kezében.

— Pomologia? kérdeztem ijedten.

— Nem, hanem három érdekes angol könyv a lótenyésztésről, a cukorbetegségről és a spirítizmusról. Okvetlenül elfogom őket olvasni.

— Jó mulatást, — hagyta rá Szentlőrinczy. — Legalább nem fog unatkozni, míg visszajövök.

— Elutazik? — kérdezte Summerfield, az egyik könyvben lapozgatva, közönnyel.

— El. Meg kell látogatnom egy öreg dámát falun, itt a vidéken, s mivel oda csak kocsin lehet eljutni, körülbelül három napig fogok távol maradni. Holnap reggel indulok.

— Kitűnő idea, — szólt Summerfield. Egy szót sem többet. Figyeltem az asszonyt. Még a szempillája sem mozdult meg.

— Most vagy soha, — gondoltam magamban és Tamáshoz fordulva mondtam:

— Akkor mindjárt el is búcsúzhatunk, mert holnap énnekem is haza kell utaznom Budapestre.

Mrs. Summerfield alig észrevehetően elpirult, majd kissé elsápadt. Tamás egész közel lépett hozzám.

— Meg vagy örülve? — súgta a fülembe magyarul.

Azt akartam felelni, hogy nem, de ekkor Summerfield is odajött hozzám és megragadta a karomat.

— Engedje meg, hogy önnel utazzunk, — szólt egyszerre élénken derűs ábrázattal, — el=

ment a kedvem attól, hogy Sittkey grófot még egy nappal is tovább bevárjam.

— És a borok? És Lord Pimbok pomológiája? És a cukorbetegség, meg a spiritizmus? — kérdezte Szentlőrinczy, akinek ez az idea, előttem érthetetlen okokból nem tetszek, majdnem indulatosan.

— Ezek miatt ne fájjon önnek az én fejem! Azt hiszem, jót fog tenni mindnyájuknak, ha innét ismét kitesszük a lábunkat, — felelte Summerfield fölényes nyugalommal. — Meg vagyok róla győződve, hogy a menyem sem kíván egyebet, úgymbár Milicent?

— Eltalálta a legtitkosabb gondolatomat, — felelte az asszony, miközben szeme sarkából épp olyan különösen nézett reám, mint annak idején, az Öreg-hegyen való találkozásunk alkalmával.

— És velem mi lesz? — kérdezte Tamás aprehendálva.

— Akkor és ott csatlakozik hozzánk, amikor és ahol kedve tartja, — felelte Summerfield, majd újból hozzám fordult: — Tehát nem vagyunk terhére, ha önnel utazunk?

Önkéntelenül Mrs. Summerfieldre néztem és még ugyanabban a pillanatban kijelentettem:

— El vagyok ragadtatva, számítok rá.

Nehéz volna megmagyaráznom, hogy mi az ördög készítetett engem erre a kijelentésemre, amely egyesegyedül csak engemet lepett meg. A többiek inkább természetesnek találták, talán az egy Mrs. Summerfield kivételével, mert nyilvánvalóan erre célzott, amikor a jóéjszakai kíváncsi kicserélése pillanatában megelégedetten, bizonyos pajkossággal a tekintetében, odasúgta nekem:

— Most meglepően jól tudott olvasni...

XI.

Minden úgy történt, amint este elhatároztuk. Azzal a változással azonban, hogy Summerfield és a menyé nem velem utazott, hanem én utaztam övelük, ami, hangsúlyozom, nem megy egyre, mivel Summerfieldéknek tudvalevőleg autójuk, még pedig kettő darab autójuk volt, nekem viszont — s ez is csak hat kilométer távolságban — csupán vasút állt rendelkezésemre, feltéve természetesen, hogy aznap egyáltalában közlekedett vonat és ha igen, hogy volt rajta számkra hely.

Nem szeretem az elintézetlen ügyeket s így, bár semmi közöm sem volt az egészhez, a Börgöz-Szentmihálytól való búcsúzásomat megkönnyítette az is, hogy kora reggel táviratot kézbesítettek Summerfieldnek, amelyben ifj. Sittkey gróf tudatta, hogy eljövetele elé újabb akadályok gördültek, hogy legközelebb megnősül és hogy már ezért sem adhatja beleegyezését az atyja által kontemplált tranzakcióhoz. Egyébként arra kéri Summerfieldéket, érezzék magukat továbbra is otthonosan Börgöz-Szentmihályon és maradjanak ott, amíg nekik jól esik.

Erre Summerfield táviratilag kifejezte ifj. Sittkey grófnak szerencse-kívánatait eljegyzése alkalmából és tudatta, hogy bár nagyon jól érzi magát Börgöz-Szentmihályon, halaszthatatlan ügyek miatt, élénk sajnálatára, nem veheti igénybe továbbra is id. Sittkey gróf páratlan vendégszeretetét. A táviratot még levél is követte, amelyben Summelfield szóvá tette úgy a Lord Pimbok pomológiaiáját, mint a borüzletet is.

Délelőtt tíz óra tájban hallottam, hogy kocsi áll a kastély elé. Félbeszakítottam a csomagolást és kíváncsian az ablakhoz léptem. Nem csekély meglepetésemre megismertem Lelley Lily két szürkéjét, a homokfutó bakján pedig magát,

Szentlőrinczy menyasszonyát. A leány kétszer, háromszor csattintotta hosszú ostorát és gyönyörű fogsorát mutogatva, fölmosolygott az emeletre.

A függöny mögé bújtam, nemcsak azért, mert az öltözetem meglehetősen kezdetleges volt, hanem főleg azért, mert nem volt semmi értelme sem annak, hogy engem pillantson meg Lily, amikor azért jött, hogy Tamást vigye el a mamájához . . . És csodálatos: semmit sem voltam izgatott, sőt annyira vittem az önmegtágadást, hogy kezemet dörzsölve, gratuláltam magamnak, hogy szerencsésen megúsztam ezt a veszedelmet is, s hogy ismét egyszer nem én, hanem más került egy férjéhes hajadon hálójába.

Lelley Lilynek nem kellett soká várakoznia. Már néhány másodperc múlva, kiszaladt a kapuból Tamás, az Unió hadseregének formaruhájában, irigyletre méltó szép bőrtáskával a kezében, amelyet beledobott a kocsiba, mire maga is felszált és Lily mellé ült. Éppen indulni akartak, amikor kijött Mrs. Summerfield is. El voltam készülve arra, hogy a nők hajba kapnak, ehelyett azonban rendkívül barátságosan üdvözölték egymást és Tamás arca csak úgy ragyogott. De Lily szürkéi már nagyon nyugtalankodtak s a fogat elindult.

Mrs. Summerfield jó ideig utánuk nézett, előbb a kezével, majd a zsebkendőjével integetett, azután mosolyogva visszajött a kastélyba.

— Különös asszony, — szóltam fejemet csóválva, mialatt begomboltam az ingemet, — szerencse, hogy nincs rá szükség többé, hogy megértsem . . .

Lázás sietségg elfolytattam a csomagolást, egykettőre meg is voltam mindennel. Eszembe jutott, hogy mégis illenék Galgóczyéktól elbúcsúzniom. Írjak nekik levelet? Vagy szaladjak át hozzájuk? Időm lett volna elég, mivel úgy volt, hogy csak vilásreggeli után indulunk.

— Ah mit, elkérem Summerfieldék autóját, — gondoltam magamban és úgy is tettem. Néhány perc alatt odaát voltam a Galgóczy kúriánál. Maga az asszony fogadott, persze negligzsében, éppen kertészkedett, míg Bobi majd lehúzta rólam a kabátot.

— Jókor jön! — kiáltotta Galgóczyné, néhány retekkel a kezében, tördelve gömbölyű kis karjait, — nem szégyeli magát? Mit szól ehhez az egész históriához?

— Szívből gratulálok, — feleltem méltóság=teljesen, de egyúttal rúgva egyet Bobin, — nagy=szerűen illenek egymáshoz!

— Hahahaha! Csak nem akarja velem elhi=tetni, hogy nem érdeklődött a húgom iránt?

— Már miért nem, ha szabad kérdezniem?

— Micsoda? Hát akkor miért vallott neki szerelmet, tegnap, uzsonna alatt?

— Én?

— Persze hogy maga! Most még ezt is le=tagadná! Azalatt, hogy fuldokoltam — —

E pillanatban előkerült Galgóczy is. Megjegyzem: szerencsémre.

— No barátom, — mondta rosszul leplezett megvetéssel, — ezt nem jól csináltad, az már bizonyos. Átengedni ezt a kedves kis leányt egy ilyen svindlernek! Csalódtam benned, bevallom.

— Csak te ne beszélj, — förmedt rá Galgóczyné. — Semmi okod sincsen az ilyen fölényes viselkedésre. Ha rám hallgatsz és rögtön stafétát küldesz a kastélyba, amikor láttad, hogy veszély van, még megakadályozhattad volna a bajt. De persze hiába beszéltem, magad pedig nem láttál semmitsem és így elkéstünk mindennel!

A jámbor Andor szeme elborult.

— Ez már mégis! — nyögte nehezen vissza=fojtva egy súlyosabb kitörést. — Most már megint én vagyok a bűnös?

— Az is vagy, bűnös! És ha Lily szerencsétlen lesz, akkor hamut hinthetsz a fejedre.

— Azt már nem teszem, azt nem . . .

Így tartott ez még jó ideig. Hiába igyekeztem az ellentéteket elsímítani, nem sikerült. Galgóczyné sem nem látott, sem nem hallott. Azt sem hallotta, hogy dicsértem Szentlőrinczyt, hogy a lehető legjobbat jósoltam a fiatal párnak, de meg azt sem hallotta, hogy azért jöttem, hogy búcsúzzam. Mivel láttam, hogy itt mindhiába, fogtam a kalapomat és beültem az autóba. Lehet, hogy még ma is veszekednek miattam.

Éppen pontosan értem haza villásreggelire. Summerfield és a menyé karonfogva jártak föl alá a kastély előtt.

— Ahá, — gondoltam magamban, — nincs itt a felesleges harmadik, kezdődik a régi nóta!

De mihelyst megpillantott, Mrs. Summerfield elengedte apósa karját és elibém sietett, míg a mintaapós fanyar mosollyal állva maradt és az útról néhány kavicsot fölszedve, azokat elkezdte jonglirozni.

— Nos? — kérdezte az asszony.

Elmondtam élményeimet, teljes nyíltsággal és úgy beszéltem Szentlőrinczy ügyéről, mintha egyébről sem diskuráltunk volna Mrs. Summerfielddel egész idő alatt. S ez az asszonyt nagyon mulattatta.

— Jó orra volt, amikor idejekorán hozzánk költözött, — szólt. — Kedves lény ez a lány, de nem magának való feleség . . .

Gyanakodva néztem Mrs. Summerfieldre, aki viszont hamiskásan mosolygott, mintha gondolna magában valamit, amit szívesen elmondana, ha megkérdezném. Tehát hallgattam.

Ebben a pillanatban megjelent a komornyik a kapuban és jelentette:

— Tálalva van . . .

Három óra tájban mi is indultunk. Az első —

szerencsétlen emlékezetű — csukott kocsiban mi hárman foglaltunk helyet: Mrs. Summerfield, az apósa és csekélységem, míg a második, nyitott autóban a komorna az izgatottan lihegő Fafnerrel, a komornyik és a szakács helyezkedtek el. Bevallom, olyan kitűnően néztek ki mind a hárman így, szolgálatonkívüli állapotban, hogy rájuk sem ismertem az első pillanatban és beakartam nekik mutatkozni. Mondanom sem kell, hogy mind a két kocsi roskadozott a hátul, oldalt és a soffőrök mellett elhelyezett podgyász-tól, akárcsak világkörüli útra indulnánk.

Gyönyörű, napsütéses, igen kellemes időben, a fejedelmi borraivalók birtokában ragyogó Sittkey-féle alkalmazottak alázatos hajlongása között hagytuk el a Grassalkovich-kastélyt, — aligha-nem kivétel nélkül azzal a tudattal, hogy az sem minket, sem mi őt nem látjuk viszont többé ebben az életben . . .

öt perccel félhét előtt robogtunk át a Lánchídon és mialatt Summerfield meglepéssel állapította meg, hogy az elég gyatra állapotban lévő utak dacára sem volt egyetlen egy defektusunk sem, én azzal mulattam, hogy megmutattam Mrs. Summerfieldnek a nevezetesebb épületeinket, az Országházat, a Királyi Várat, az Akadémiát. Akkorákat visított örömében, hogy csodálkozva kérdeztem:

— Azt gondoltam, már volt Budapesten?

— Erre jöttünk, amikor oda lementünk, de oly isteni szép minden . . .

Isteni szép is volt, igaza volt Mrs. Summerfieldnek. A lenyugvó nap utolsó sugaraiban csakúgy ragyogott az egész város, a Vigadó nagy ablakai pedig, mintha vörös tűzben fürödnének és a hátunk mögött a Várhegy sötét silhouettje élesen vált el a hihetetlenül kékeszöld égboltozattól. A szívem dobogott. Boldog voltam. Még néhány perc és — —

Megálltunk a Dunapalota előtt. Summerfield fiatalos ruganyossággal kiugrott a kocsiból és bement az irodába. Alig telt bele néhány perc és már körülálltak bennünket a kíváncsiak.

— Angolok, — mondta az egyik.

— Amerikaiak, — mondta a másik.

— Dehogy, ez Toubridge admirális volt, én csak ismerem — —

— Szó sincs róla! Ez Gordon tábornok.

— Ne nevetesse ki magát, ezek olasz lán=cosok!

— Mi bajuk ezeknek az embereknek? — kérdezte Mrs. Summerfield.

Röstelve honfitársaim viselkedését, valami szépet akartam rájuk fogni, de eltekintve attól, hogy hamarjában nem tudtam, hogy mit, erre nem is volt időm, mert éppen akkor jött vissza Summerfield. Ki akartunk szállni, de ő marasz= talt.

— Nincs szoba, — mondta rosszkedvűen, — a Hungáriához utasítottak . . .

Indultunk tovább, egy=két ember éljenzett. Summerfield nem értette, hogy ez mit jelent, így tehát nem is háríthatta el magától a nyilvánvalóan tévedésen alapuló orációt.

A Hungáriához érve, szakasztottan ugyanaz játszódtott le, ami a Dunapalota előtt. Mialatt Summerfield bement a szállóba, összeverődött a nép a két autó körül. Néhány percig rész=vétlenül és szótlánul belebámultunk a tömegbe. De Mrs. Summerfield egyszerre csak felém fordult.

— Boldog? — kérdezte finom, kedves mosolyával, amelyhez azonban már annyira hozzá voltam szokva, hogy alig vettem észre. Nem is igen értettem meg mindjárt, hogy mire vonatkozott a kérdése. Tájékozatlanságom nem kerülte el az asszony figyelmét:

— Azt akartam mondani, örül= e, hogy ismét itthon van?

— Nagyon, — feleltem habozás nélkül, de aztán rögtön hozzátettem: — Persze, nagyon sajnálom a kedves napokat, amelyeket együtt töltöttünk, az természetes . . .

— Természetes?

— Természetes. Egyébként még nem vagyok otthon, azt sem tudom, csakugyan otthonom-e még az otthonom . . .

— Hogyhogy?

— Hátha elrekvirálták?

— Ugyan! Hisz már nincsen kommunizmus errefelé?

— Nincs is. Azért a lakásügy, tudja — —

A szálló kapujában ismét megjelent Summerfield, majd felénk sietett. Kérdőleg tekintettünk rá.

— Semmi, itt sincs hely, — szól és beült a kocsiba. Azután megadta a vezetőnek az utasítást: — A Bristol-szállóba . . .

Mrs. Summerfield elkomolyodott, én viszont kezdtem magamat kényelmetlenül érezni. Semmi esetre sem voltam még „boldog”, amint Mrs. Summerfield gondolta, mert hiszen, ha ez így megy tovább, akkor, akkor — —

Pedig így volt. Mert sem a Bristolban, sem az Astóriában, sem a Royalban sem volt egyetlen üres szoba sem s miután még vagy öt kisebb szállóban is hiába próbáltunk szerencsét, a Baross-téren tartottunk haditanácsot.

— Az autóban fogjuk tölteni az éjszakát, — jelentette ki Summerfield némi gondolkozás után. — Az ülések jók — —

— S a nátha biztos, — tette hozzá Mrs. Summerfield, mialatt huncutos oldalpillantást vetett reám.

— Erről szó sem lehet, — tiltakoztam Summerfield elhatározása ellen, — okvetlenül találunk más megoldást. Mi volna, ha az angol misszióhoz mennénk? Elvégre önök, mint angol állampolgárok — —

— Céltalan volna, — vágott a szavamba Summerfield. — Valamelyik hotel halljában, azt hiszem, a Hungáriában, beszéltem egy őrnaggyal, egy régi ismerősömmel, aki a misszió tagja. Azt mondta, hogy a misszió nem tehet semmit. Maga is folyton keres lakást.

— Hát akkor mire jó az az egész misszió? — kérdezte az asszony, de egyikünk sem felelt a kérdésére, amely nem annyira kérdés, mint inkább sóhaj volt.

— Legokosabb lesz, ha egyenesen tovább utazunk Bécsbe, hisz itt a pályaudvar, ügyebár? — szólt Summerfield.

— Csak nem gondolja komolyan? — mondtam, de önkéntelenül föllélegeztem.

— Vannak esetek, amikor nem szoktam tréfálni, — felelte az öreg gentleman kissé idegesen. Hallgattam.

Elindultunk hát a keleti pályaudvarra, ahol, nem egészen önzetlenül átvéve az utimarsall szerepét, minden igyekezetem dacára kénytelen voltam megállapítani, hogy szénhiány miatt Bécs felé jelenleg szünetel a közlekedés s hogy a legközelebbi vonat legjobb esetben csak egy hét múlva fog indulni.

Ekkor láttam először, hogy Summerfield kijött a sodrából.

— Ez az ország, úgy látszik, végképpen megdöglött, — mondta, elharapva az egyes szavakat, — ezen az országon már nem lehet segíteni . . .

— Szén nélkül s a többi nélkül, amit az antanttólünk ellopott, nem is, — feleltem hidegen. Mrs. Summerfield bólogatott.

— Hiszen csak tréfáltam, — mondta Summerfield ismét egész nyugodtan, békítő hangon.

— Azt gondoltam, hogy vannak pillanatok, amikor nem szokott tréfálni? — jegyeztem meg kihívóan, pedig nem természetem.

— Igaza van, gyalázat, amit magukkal mí=veltek, — heveskedett csillogó szemekkel Mrs. Summerfield, — meg is írom Lloyd Georgenak a véleményemet!

— Ezzel ugyan sokat fog törődni Lloyd George, — vágott vissza most már maga is nevetve Summerfield, majd hozzátette: — Szóval, mégis csak a Mercèdes=szállóban fogjuk tölteni az éjszakát.

Felülkerekedett bennem a büszkeség. Meg akartam mutatni ezeknek a hóbortos angoloknak, hogy még akkor is, amikor már rajtuk nem lehet segíteni, segítünk rajtuk mi. Úgy éreztem ugyan, hogy valami hallatlanul nagy ostobaságot csinálok, mégis kijelentettem:

— Ezt már nem. Annyira még sem döglött meg Magyarország! Hála Istennek, van még lakásom: legyen szerencsém. Mindenesetre jobb lesz, mint helyben autózni, vannak tapasztalataim . . .

Ezzel, s a választ be sem várva, betessékeltem őket az autóba, magam pedig kiültem a soffőr mellé és eldirigáltam Budára, a nyúl=utcai villa elé, amelyben — a börgöz=szentmihályi kirándulásomat megelőzőleg legalább, nemcsak béreltem, hanem bírtam is háromszobás lakást, ami tudvalevőleg nem megy egyre.

A kommün alatt például ugyan már szintén én béreltem ezt a lakást, de rajtam kívül még hatan csücsültek benne, egészen addig, amíg a hálószobám meg nem tetszett egy megszálló román alhadnagynak, aki erre az egész lakást a maga, valamint szeretője számára lefoglalta, egyúttal azonban szerencsémre, néhány szuro=nyos katonával kidobatta az egész társaságot az utcára, amelyről a román hadsereg dicső kivonulása után már csak jómagam vonultam ismét vissza a megbecstelenített otthonomba.

A kies fekvésű Nyúl=utca nem annyira az

arra felé egyáltalában nem található nyulak, mint inkább azáltal nevezetes, hogy a legkevesebb konfliskocsis tudja, hogy merre van, az pedig, aki tudja, ezer kifogást talál, hogy elhárítsa magától a fuvart, mert az utca kissé meredek, ami persze a Summerfield-féle autókat a távokról sem érintette, sőt ellenkezőleg, arra buzdította őket, hogy megmutassák hegymászókedvüket. Akkora diadalpattogással álltak a villa elé, amelyben lakásomat viszontlátni reméltem, hogy a lakók mind kiszaladtak az utcára, vagy legalább is kidugták az orrukat az ablakon. De mivel, hála a kitűnő világításunknak, azaz, az antant jóvoltából már meglehetősen sötét volt, nem sokat láttak.

Kiugrottam az autóból és fölkértem azokat, akiknek utitársa voltam, legyenek néhány másodpercig türelemmel, azután pedig a kis előkertünkön át berohantam a villába, majd türelmetlenül becsöngettem az első emeleten. Ismét erősen dobogott a szívem: hátha idegen arc jelenik meg az ajtóban és rámival:

— Mit keres itt?

Aggodalmaim szerencsére teljesen alaptalannak bizonyultak, mert Juszti, a házvezetőnőm — másként özv. Tarsoly Lőrincné, született Klempner Justina Borbála Genovéva — nyitott ajtót s ily váratlanul pillantván meg gazdájának oly régen nélkülözött ábrázatát, örömeiben a nyakamba borult, s elkiáltotta magát:

— Jézus Mária, a nagyságos úr! Ez olyan hogy és überhaupt — —

Meg voltam hatva és nem utasítottam vissza Juszti hűségnyilvánításának eme hirtelen kitörését. Minden félreértés elkerülése végett le kell ugyanis szegezmem, hogy Jusztival nem álltam ölelési lábon. Szóval, rendkívüli volt az üdvözlésnek ezen módja, mint amilyen rendkívüli volt maga az egész helyzet. Mert ha ez a derék sop=

roni származású nő, akivel még születésemkor ajándékozott meg az isteni gondviselés, egyszer azt mondta, hogy „és überhaupt“, akkor az mindig valami nagy belső felindultságnak volt a jele.

A viszontlátás fölötti örömhullámok végre lecsillapultak, azért Juszti még most sem győzött gyönyörködni kitünő falusi színemben és ezer kérdéssel ostromolt, míg beláttam, hogy ennek csak erőszakkal vethetek véget.

— Ide figyeljen, Juszti! — harsogtam bele a szavába. — Szálló vendégeket hoztam magammal: egy gyönyörű szép angol özvegyasszonyt és az apósát.

Juszti hátratántorgott és kissé dús kebelzete felett összezsápta a kezét.

— De nagyságos úr! — kiáltotta őszinte szörnyűködéssel. — Egy ágyunk van összesen bent a szobánkban és überhaupt — —

— Mindegy, — feleltem tántoríthatatlanul, — el *kell* őket helyezni, nincs hely egyetlen szállóban sem. Hisz csak két-három napról van szó! Rögtön felhozom őket. De készítsen vacsorát is, valami csekélységet, farkasétvágyunk van . . .

Indultam, de Juszti szívszaggató jajveszékelése visszatartott.

— Ne komédiázzon, — szóltam rá kegyetlenül, — ennek meg *kell* lenni! A hálószobámat átengedem a hölgynek, az apóst elhelyezzük a dolgozószobában, a diványon nagyszerűen fog aludni, én pedig a kettő között a nappali szobába megyek és ott alszom a pamlagon. Remélem, nem akadt azóta valami új lakónk?

— Isten ments, nincs senki! De, aber és a vacsora? És überhaupt . . .

— Mit, vacsora! Nincs itt szó valami tizenkétfogásos traktárról vagy mi az ördögről, hanem arról, hogy éhen ne halljunk. Egy pár tojás, vaj, szalonna, kenyér csak lesz a háznál?

— Vaj nincs, de van négy pár csirkénk — pattantotta ki Juszti.

— No hát, mit akar?

Ezzel otthagytam és rohantam le a vendégeimért, akik időközben maguk is kiszálltak s a kerítés kőtalapzatán ülve az erősen lihegő Fafnert simogatták, míg a második autón elhelyezett személyzet megadással leste a dolgok fejlődését.

Alig telt bele másfél óra és oly nagyszerűen el volt rendezve minden, hogy magam is csodálkoztam életrevaló találékonyságomon. A gépkocsikat és a soffőröket, de még a szakácsot is sikerült egy újonnan épült, majdnem üresen álló budai garageban egyszerű telefonhívásra elhelyeznem, míg a komornát Juszti nyakába szóztam és Fafnert az előszobában kényszerítettem lefekvésre, vendégeim pedig láthatólag jól érezték magukat a csinosan terített asztal mellett, amelyen Juszti jóvoltából — hiába, csak a hiúságuknál kell megfogni a nőket, — egymásután a legkitünőbb dolgok vonultak fel. Volt szalonás rántotta előételként, rántott csirke salátával — igaz, hogy verebeknek is beillettek volna a csirkék, de az nem baj — aztán lekváros omlott, de még sikerült a pincéből két palack kitünő bort is előteremtenem, amely főképpen Summerfieldnek nyerte meg nagymértékben a tetszését, olyannyira, hogy a végén teljesen lemondott a börgőzszentmihályi borüzletről és élénken érdeklődött annak a termelőnek a címe iránt, akinek a borát épp fogyasztotta . . .

Mondhatom: büszke voltam nemcsak a derék Jusztinra, hanem jó magamra is, s amikor aztán Mrs. Summerfield itt-ott felfedezett valamit a lakásomban, egy képet, egy szelencét, egy szőnyeget vagy egy bútordarabot, amely fölött élénken adott szokott modorában kifejezést elragadtatásának: így, egy idegennek a sze-

mével látva saját holmimat, meglepetéssel tapasztaltam, hogy tulajdonképpen egész sereg szép dolgom van, s ennek mindig örül az ember.

Nem tudom miért, de tény, hogy Mrs. Summerfield ebben a méreteinél fogva is sokkalta intimebb milieuban mintha lényegesen közelebb állott volna hozzám, mint a Sittkey=kastélyban és lehet, hogy azt az idegenszerűséget, amely állandóan feszélyezett, helytelenül a lakóknak, elsősorban az asszonynak írtam a rovására. Mert most, hogy Mrs. Summerfield otthonosan érezte magát az én otthonomban, egyszerre ő is kevésbé volt énnekem idegen, úgymint alighanem neki is én. Minden szava, minden gondolata most őszinte, helyes közvetlenség benyomását tette rám és már=már hajlandó voltam elfogadni, hogy azok a melegebb érzések, amelyek pillanatról=pillanatra megerősödtek bennem a fiatal özvegy irányában, talán mégis csak halomra döntötték előttem is azt az általam annyira vitatott elvet, hogy nő és férfi között tiszta barátságot elképzelni nem lehet: amikor egy, talán ösztönszerűen és öntudatlanul elkövetett, de mindenesetre határozottan meggondolatlan cselekedetem hirtelenül rácáfolt kételyeimre.

Mialatt az öreg Summerfield ugyanis az íróasztalomhoz ült, hogy néhány állítólag igen sürgős levelet megírjon, amelyet az angol missziónak másnap induló futárjával akart eljuttatni Londonba, addig a szomszédszobában, amely inkább szalon, mint ebédlő volt, de mindkét célt szolgálta, amiért is a sok fölösleges fejtörést elkerülendő, egyszerűen *nappalinak* neveztem el, Mrs. Summerfielddel egy kis, metszett=gyűjteményt nézegettünk, amelynek összeállításával sokat bíbelődtem valamikor, a háború előtt, amelyet folytatni azonban nem állott módomban, mivel képtelen voltam felvenni a versenyt a még az ilyenfélét is kilószámra összevásárló

hadinyerőkkel és valutatulókkal. Csinos kis képek voltak, főleg a múlt század elejéről valók, de akadt köztük néhány a francia forradalom előtti időből is.

Mrs. Summerfield meglehetősen értett a metszetekhez, ezt mindjárt észrevettem, de különben is meglepő tájékozottságot árult el magukat a régi piktorokat illetőleg is, akiknek még egyik-másik kevésbé ismert alkotására is rögtön ráismert az előtte fekvő reprodukciókban.

Már jó kis ideig nézegettük a metszeteket, s az asszony annyira belement a részletekbe, hogy még nagyító üveget is kért, amikor lapozgatva egy képhez értünk, amelynek tárgyán egyszerre megakadtunk mind a ketten, mert mindkettőnk-nél ugyanazt a gondolatot váltotta ki. A színezett metszet egy XVIII. századbeli négyesfogatot ábrázolt. A postillon-szerű kocsis, hosszú ostorát feje fölött lebegtetve, fokozott sietségre igyekezett serkenteni az amúgy is száguldozó négy paripát, míg a nagy nyitott hintóban az egyik utas, egy csinos, szőke hölgy, párnák között hátra dülve, fejét könnyedén oldalt hajlítva, mélyen aludt. Egy mellette ülő fiatalember pedig, — a másik utas — akinek a vonásaiban mesterien jutott kifejezésre a benne dúló izgatottság szép szomszédnője felett, éppen ráhajolt az alvó hölgyre, hogy megcsókolja, mialatt a szabadonlévő jobbkeze habozva bár, de mégis rátámaszkodni készült a hölgy fölcuszott krinolinos szoknyája alúl kikandikáló fehérharisnyás térdre. S a kép alatt mintegy legendaként az a cím állt: *Le voleur de baisers*.

A metszeten ábrázolt jelenet, s a Sittkey-féle kastélyhoz tartozó garageban, illetve a Mercèdes-kocsiban történetek között talán csak az érdekeltek fedezhettek fel akkora hasonlatosságot, hogy az említett képen önkéntelenül is meg kellett akadni — annyi tény, hogy Mrs. Summer-

field és én, alighogy megpillantottuk az eredeti rézkarcot, ugyanabban a pillanatban egymásra néztünk és elmosolyodtunk. Az asszony — amit eddig nála még sohasem tapasztaltam — haja tövéig elpirult s így, ebben az ő meglepetésszerűen ért, kissé szégyenlős zavarban oly helyes és megennivaló volt, hogy mitsem törődve a következményekkel vagy éppenséggel Summerfield jelenlétével a szomszédszobában — csak fel kellett tekintenie az íróasztalomtól és egyenesen oda látott — ráhajoltam az asszonyra és — de a multon okulva, ösztönszerű óvatosságból egyik kezemmel rátámaszkodva Mrs. Summerfield térdére is — ajkára csókoltam.

És ó csoda. Mrs. Summerfield meg sem mukkant, de még el sem fordította a fejét, úgy hogy ajkaim semmi kedvet, sem szükségét sem érezvén a korai visszavonulásra, ott ragadtak az asszony száján, míg a szabad kezem — a másikat mindennek dacára sem mertem levenni Mrs. Summerfield térdéről — előbb mindenféle esztelen mozdulatokat tett a levegőben, utóbb pedig végigszaladt az asszony haján, nyakán, testén, mintha tapintatával akarna gazdájának segítségére sietni, hogy meggyőzze, hogy igaz minden és nem álom. És miután a csodák — ezt már egyszer leszegeztük — sohasem járnak egyedül, Mrs. Summerfield a nyakam köré fonta keskeny, fehér karjait és a fejem mögött összekulcsolta a kezét . . .

Azt hittem, hogy megőrülök s ma is azt hiszem, hogy úgy, amint voltunk, abban a helyzetben, ránk virrad a reggel, ha ugyancsak meglepetésszerűen nem riadunk fel mind a ketten egy különös neszre, amelyről utólag kisült, hogy nem is nesz volt, hanem emberi hang. Nesznek pedig azért minősítettem, mert az illető, akitől a hang származott, abban a pillanatban olyan rekedt volt, mint egy repedt fazék. De

Mrs. Summerfieldet és engem abban a percben természetesen nem is az foglalkoztatott, hogy nessel avagy hanggal állunk-e szemben, hanem egészen más valami. Mert mihelyest elengedtük egymást és mintegy valami transzból ébredve, föltekintettünk, meglehetősen sápadtan és jobb kezével görcsösen széktámlába kapaszkodva az öreg Summerfield állt előttünk. Mrs. Summerfield fölsikoltott és eltakarta az arcát, míg én felkeltem és elkezdtem fütyörészni, ha jól emlékszem, Rákóczi kesergőjét, de lehetett valami részlet Liane nyitányából is.

Summerfield vagy tíz másodpercig le sem vette a tekintetét az asszonyról, azután bólintott egyet és mint aki végleges elhatározásra jutott, a legnagyobb flegmával, de még mindig fölötte rekedt hangon kijelentette:

— Rendben van, Millicent. Ha meggondolom a dolgot, igaza van. Itt az ideje, hogy letegye az özvegyi fátyolt. Őszintén kívánom: legyenek boldogok.

Mrs. Summerfield megmozdult és zavartan, félig mosolyogva, félig kételkedve nézett az apósára. Én viszont abbahagytam a fütyülést és hegyeztem a fülemet. De nagyon ám. Mert amiről itt szó volt, az engemet is igen közlebről érdekelt. Szükségét éreztem annak, hogy közelebről érdeklődjem Summerfieldnél, hogy tulajdonképen miként is képzei azt a boldogságot, amelyet nyilvánvalóan énreám is vonatkoztatott, de egészen felesleges volt, hogy fárasszam magamat, mert Summerfield hozzám fordulva, magától megszólalt:

— Fiatal ember, ön nekem végtelenül szimpatikus, — mondta és a kezem után nyúlt, amelyet azután erősen megszorított. — Tudom, érzem, hogy boldoggá fogja tenni a menyemet, aki öt évi bánkódás után valóban megérdemli, hogy ismét becsületes és tisztességes gentleman-

hoz mehessen férjhez. Az én szerepem ezzel persze megszűnt . . .

Fellélegeztem. Éz talán kissé valószínűtlennek hangzik, de mégis így volt. Fellélegeztem pedig azért, mert legalább vége volt a komédiának.

Nem kellett többé tépelődnöm, Lelley Lilybe, vagy Mrs. Summerfieldbe, vagy mind a kettőbe, vagy egyikükbe sem vagyok=e szerelmes, nőtlen maradjak=e, avagy vállalkozzam=e a bizonytalanságba való fejestugrásra, lesz=e még annak a gaz doktor Horváth ajánlotta bolondos kura után szükségem utókezelésre is, vagy sem — mindez gyönyörűen el volt intézve. Az sem okozott nekem többé fejtörést, megürül=e a közeli jövőben valamelyik szállóban szoba Summerfieldék számára, meg fognak=e elégedni Jusztí egyszerű magyaros főztjével, elég puhának fogja=e találni Mrs. Summerfield az ágyamat, s jól fogja=e magát érezni Fafner az előszobában, ahol egy sarokban rendelkezésére bocsátottam a legjobb plaidemet. Hogy is mondta az öreg gentleman, mielőtt engem lefiatalemberezett?

— Rendben van, Millicent.

Így mondta. Persze. Rendben volt minden. S ahol még nem volt, majd teremtettem Millicent! Ha nem találja puhának az ágyamat, majd hozzat másikat Angliából s ha Fafner netán nem kedvelné a plaidemet, ott a pamlagom a selyempárnákkal! Nem fontos. Minek is izgattam volna magamat az ilyen lapáliákkal, nem igaz? Élt az ó=korban egy bölcs, az mindenen csak nevetett. Igaza volt. Én is nevettem: hahahaha!

Mrs. Summerfield — vagy nem jobb, ha ezen túl egyszerűen Millicentnek nevezem? — ez alatt felkelt és, semmit sem félénken vagy habozva, ó dehogy, hanem határozott léptekkel felém jött és ragyogó szemét rám szegezte.

— Most csak boldog, vagy nem? — kérdezte.

— Még kérdi? — feleltem és oly erővel ölel=

tem meg az asszonyt, akit most már bátran menyasszonyomnak tekinthettem, hogy halkán fölsikoltott.

Summerfield tapintatosan elfordult, nekem pedig eszembe jutott, hogy most már mindenkinek nevezhetett volna Tamás, csak Cicisbeónak nem, s ennek módfelett örültem.

XII.

Téved, aki azt hiszi, hogy ezzel végéhez ért ennek az éppenséggel nem bonyodalmas vagy izgató, de mindenesetre tanulságos történetnek. És mivel éppen a tanulság az, amivel még tartozom, hát erkölcsi kötelességemnek is merem, hogy annak elhallgatásával ne károsítsak meg senkit. A tanulság — s ezt anélkül, hogy fölöslegessé tenném ezen utolsó fejezet türelmes elolvasását, mindjárt annak elején is elárulhatom — az, hogy semmitől sem szabad megijedni ebben az életben.

Summerfield megtartotta szavát: elutazott. S ezt nem is lehetett tőle rossznéven venni. Mert úgyebér, akárhogy is nézzük a dolgot, akár úgy, hogy csakugyan szerelmes volt a — most már ex=menyébe, akár úgy, hogy csupán apósi kötelességérzetből vigyázott rá, mint egy sárkány: igazán nem volt többé mit keresnie Millicent közelében. Lesznek, akik Summerfield helyében talán másképen oldották volna meg a kérdést, például olyformán, hogy akkor, amikor ott talált engemet, amint éppen a „*Le voleur de baisers*” című rézkarc nyomán élőképfélét játszottunk az asszonnyal, egyszerűen torkon ragadnak és kitesznek az utcára, eljárás, amelynek határozottan lett volna előnyös oldala, nem tagadom, még az én szempontomból is. Csak hogy nem szabad elfelejteni, hogy a világlátott

angliusz a csókolódzásunk fokából bizonyára első tekintetre meg tudta ítélni saját kilátásainak teljes reménytelenségét, kiváltképpen akkor, amikor csak előtte való nap szabadult meg egy férfiútól, akit menye szívbeli integritása szempontjából évek óta gyanakvó szemmel nézett.

Nem mondhatnám, hogy az esti jelenet után, amely legényembervoltomra oly sorsdöntő volt, dacára az út fáradalmainak, valami nyugodalmas éjszakában lett volna részem. Alvásról szó sem volt, ami tekintve lelki állapotomat, nem is lephet meg senkit sem, de még más okai is voltak álmatlanságomnak.

Az egyik oldalon ugyanis, a dolgozó szobában, Summerfield egész éjszaka járt-kelt kísérteties léptekkel, köszörülve az oly hirtelenül be-rekedt torkát, százszor is rágyujtott rövid kis angol pipájára, be- és kicsomagolt és közben-közben fölsóhajtott, amiből arra kellett következtetnem, hogy néha még a legtökéletesebb angol flegma is csal. A másik oldalon viszont, a hálószobámban, amelyet tudvalevőleg Millicentnek — akkoriban még Mrs. Summerfieldnek — engedtem volt át, a szomszédos fürdőszobából áthallatszó fürge csobogástól eltekintve, amely mindössze csak félóráig tartott, az éjszaka további folyamán aránylag csend volt. De hiába igyekeztem nem-hallgatódzni s így, túlfeszített idegzetemmel, füleim itt-ott felfogtak egy magábanvéve talán egészen jelentéktelen neszt, úgy-mint ágyropogást, vagy a selyempaplan serce-gését egy-egy mozdulatnál, ami élénken foglalkoztatta a képzelőtehetségemet. Amikor aztán azzal igyekeztem magamat lecsillapítani, hogy nemsokára amúgy is kielégítést nyerend megbo-csájtható kíváncsiságom — senkisémet szeret macskát zsákban venni, úgy hiszem vőlegény sem, — ismét eszembe jutott az a sok minden, ami az életembe beállott hirtelen fordulattal természet-

szerűleg kellett, hogy gondot okozzon nekem, vagy legalább is foglalkoztasson.

Azzal, hogy helyesen tettem-e vagy sem, amikor szónélkül levontam a helyzet következményeit, egyáltalában kár volt sokat törődni. Azt hiszem, eléggé bölcsen fogtam fel a kérdést, amikor leszegeztem a következő tényeket.

— Az orvosom kijelentése szerint égetően szükségem volt arra, hogy életmódomon változtassak. Azért küldött falura, hogy unatkozzam, Hogy ezt a módszert nem bírtam ki sokáig. csak azt bizonyítja, hogy a módszer nem ért semmit, ez a körülmény azonban nem tette feleslegessé, hogy változtassak életmódomon, ezt magam is éreztem. Már pedig, ha valaki megházasodik, változtat az életmódján.

— A Lelley Lilyvel való egyszeri találkozás elégséges volt arra, hogy a legkomolyabban elhatározzam a nőtlenség elvével való szakítást, vagyis elvileg amellett döntöttem, hogy meg kell nőszülnöm, ha szeretem az életemet. In concreto viszont, igaz ugyan, hogy ide vonatkozó hajlandóságom egyénileg Lelley Lilyvel szemben nyilvánult meg, ezzel szemben azonban indokolt a kérdés, nem-e éppen a Millicenttel való ismerettségem, az iránta való határozott érdeklődésem az első pillanattól kezdve és nem utolsó sorban a vele tett szokatlan tapasztalataim váltották-e ki belőlem, majdnem daczból, azt a szándékot, hogy megkérjem Lily kezét? És nem volt-e csak logikus, illetve nem következett-e ész- és okszerűen az események sorrendjéből, hogy végeredményben mégis csak azt a nőt vegyem el feleségül, aki a házasodási gondolatokat bennem felébresztette?

Ezek megállapítása után, márcsak egy lépés kellett ahhoz, hogy ne csak a sorsnak egy szélsőyes játékát lássam az egészben, hanem hogy belső érzelmeim analysálása után arra az ered-

ményre jussak, hogy tulajdonképen az első pillanattól kezdve igenis szerelmes voltam s hogy ezt csak nem akartam magamnak azzal az őszinteséggel bevallani, amelyekkel az ilyen dolgokat kezelni kell — hiba, amellyel agglegényeknél egyébként azt hiszem kivétel nélkül találkozunk. Mondom: csak egy lépés kellett ennek a megállapításához és ezt a lépést, azon az álmatlan éjszakán meg is tettem.

Szóval: szerelmes voltam Millicentbe és úgy volt, hogy el is fogom venni feleségül. Ez egészen világos és minden komplikációtól ment, tudom. Csakhogy egész életembe előre szoktam gondolkozni, s így csak természetes, hogy akkor éjjel a jövőnkkel is kezdtem foglalkozni, kifestve magam előtt a helyzet további alakulását.

Még eskütt agglegény koromban — hisz ez az idő nem is volt olyan messze, ugyebár — a házasságot csak akkor tudtam felebarátaimnak megbocsájtani, ha gazdag vagy legalább is jól szituált nőt vettek el szerelemből. Érthető tehát, hogy ezt a felfogást a saját esetemre is alkalmazva, akkor éjjel hirtelenül az az egy szó cikázott át az agyamon:

— Miből?

Tudtam ugyanis, hogy Millicent egy anglikán pap leánya s köztudomású, hogy pap leánya még barátok közt sem parti. Arról, hogy a megboldogult első férje gondoskodott volna róla, nem volt tudomásom, s abból a függő helyzetből, amelyben az asszonyt az apósával szemben láttam, arra kellett következtetnem, hogy Harry Summerfield nem járt el kellő körültekintéssel, mielőtt átvitorlázott a másvilágra. Maradtak tehát csupán azok az anyagiak, amelyek fölött jó magam rendelkeztem, s e tekintetben talán még írotársaimhoz sem kell fordulnom, hogy ők mondjanak véleményt ennek a pályának a jövővelmezőségéről. A háború, igaz, még fölvitte

valamiként a sorsunkat, s a magyar könyvnek sohasem volt akkora kelendősége, mint éppen a háború alatt. De azóta, hogy a papirinség folytán annyira emelkedtek a könyvárak, hogy csak a paraszt engedheti meg magának a könyvvásárlás fényűzését, aki viszont érthető okokból szívesebben csizmát, ruhát, cukrot cserél be tojásért, lisztért, vajért: manapság legföljebb mégcsak a valutatulók számára volna érdemes könyveket írni, e célból pedig érteni kell az ő mesterségükhöz is, mert különben csak vajmi kevés kilátással a sikerre vehetnők föl a versenyt a napnap után a lapokban olvasható s a valódi élet által szolgáltatott szenzációs esetekkel, amelynek még az is a nagy előnyük, hogy rájuk sem foghatják azt, hogy valószínűtlenek. Ha teszem például én írom meg Jelinek Morton esetét s nem ő játsza el a valóságban: biztos vagyok benne, hogy még a vezérvalutulók is nevetnek naivságomon, egészen eltekintve attól, hogy egy ilyen mű megírásával igen könnyen még a börtönbe is kerülhet az ember azon a címen, hogy veszedelmes tanokat terjeszt.

De föltéve még azt a valószínűtlen esetet is, hogy a kinyomatásra váró kézírásokkal úntig elélátott kiadók közül mégis akadna, aki hajlandóságot mutatna valamelyes új könyv kiadását kedvezményes bolti árban vállalni, az író magasabb tiszteletdíjat ne követeljen, mert az árdrágítás ma már nem tréfa és könnyű szerrel huszonöt botütéshez is juthatsz, amiben alig telne örömd, kivéve persze, ha nem vagy véletlenül masochista.

Ilyen körülmények között meglehetősen nehéz feladat volt, mégcsak hozzávetőleg is olyan tételeket beállítanom leendő háztartásom költségvetésébe, amelyekről a várható többkiadások ellensúlyozását remélhettem volna. Nem maradt tehát hátra más, mint vagy bevárni annak a

bizonyos disznó szerencsének a beütését, amim sohasem volt, vagy jövedelmezőbb foglalkozás után nézni, esetleg fölcsapni árútolónak, mely mesterség tudvalevőleg a legjobb iskola azok számára, akik a valutarontás nehéz mesterségére törekednek. Ott volt például a rézkarc gyűjteményem, amely a mai árak mellett — hatvan lapot csak 100 K=val számítva — biztosan megért hatezer koronát. Világos, hogy az első jöttment amerikaitól elkérhettem érte hatezer dollárt. Ez az összeg mindenesetre elegendő volt arra, hogy némi ügyességgel megalapozzam új jövőmet . . .

Ezek és hasonló gondolatok foglalkoztattak engem azon a nevezetes álmatlan éjszakán és amikor Summerfield reggel hét órakor igénybe vette a közvetítésemet, hogy rendeljem meg telefonon az autókat, hogy Bécsbe utazhasson, máris tanújelét adtam annak, hogy kezdek üzletszerűen gondolkozni. Azt kérdeztem ugyanis:

— Mind a két autót, kedves Summerfield? Nem volna tanácsos, legalább az egyiket itt hagyni Millicent rendelkezésére, persze csak egyelőre. Itt Pesten sok baj van a taxikkal . . .

Fanyar mosoly futott végig Summerfield arcán.

— Szívesen tenném, — felelte gondolkozás nélkül, — de az üzembetartás ma sokba kerül a menyem teljesen vagyontalan.

— Puff! — szóltam hangosan.

— Az ám, puff! — ismételte Summerfield mosolyogva, nyilvánvalóan tetszett neki ez a kifejezés, bár meg vagyok róla győződve, hogy meg sem értette.

Beszélgetésünk hallatára benyitott Millicent is, még pedig egy halványlila pijámában, amiben sem ő, sem Summerfield nem talált semmit, míg ellenben nekem csak úgy káprázott a szemem a látványosságtól. Nem tudom miért, de leküzdhetetlen ellenszenvvel viseltettem eddig az

említett ruhadarab iránt, lehet hogy csak azért, mert unos=úntalan a fehérnemű szállítóm kínált meg vele, én pedig nem akartam még éjjelre sem pojacát csinálni magamból, nőkön viszont sohasem láttam. Most azonban habozás nélkül elejtettem elfogultságomat, nem győztem gyönyörködni Millicentben, aki ezzel a fiús külsővel elragadóan csinos volt. Sőt tovább megyek: őszintén sajnáltam, hogy rajtam nem volt pijáma, hanem egyszerű hálóing, úgy hogy ki sem mertem bújni a takaró alól, hanem állig betakarva bonyolítottam le a Summerfielddel való beszélgetést.

Millicent rendkívül jókedvű volt, csókot hintett felém és még csak nem is iparkodott szomorúnak látszani ex=apósa távozása felett.

— Halló! — szólt hozzá mosolyogva, — indulásra készen?

— Amint látja, igen.

— Egyenesen Londonba utazik?

— Alighanem. Nincs valami komissziója számomra?

— Nincs. Csak arra kérem: szeressen engem, úgy mint eddig.

— Erre bizton számíthat.

— Köszönöm. Remélem, látom még indulás előtt?

— Föltétlenül.

Csak amikor Millicent ismét visszavonult a hálószobába, ugrottam ki gyorsan az ágyból, illetve le a pamlagról, elintéztem telefonon az autók ügyét, majd az előszoba felől besurrantam a fürdőszobámba, hogy végre magam is elvégezhessem a kultúremléknél elengedhetetlen, mindennapi alapos tisztogatást.

Nem volt egészen könnyű feladat, megértetni a jó derék Jusztimmal, hogy mi ujság. Nem tudom miért, de nem mertem neki bevallani, hogy hazaérkezésem óta mi játszódott le agg=

legény szentélyemben s húztam, halasztottam a dolgot, ameddig csak lehetett. De amikor reggeli után előállt a két autó és a soffőrök segítségével fölrakták Summerfield podgyászát, az asszonyét azonban nem, s amikor Jusztin látta, hogy a komornával és az örökké izgatott fehér vizslával együtt ott marad, zsebkendőjével integetve, Mrs. Summerfield: olyan szempillantásokat lövelt felém, hogy tanácsosabbnak tartottam, színt vallani. Visszavonultam a konyhába és intettem Jusztinak, hogy kövessen. Azután elmondtam neki mindent.

— Szóval, tekintse ezentúl özvegy Summerfieldné önagyságát úrnőjének, — így fejeztem be Jusztin hallgatása által fölbátorítva a bejelentésemet. — Néhány hét, de talán már néhány nap múlva Isten és emberek előtt a feleségem lesz, tehát szeresse és gondozza úgy, mintha én volnék . . .

Jusztin még mindig nem szólt semmit, de nem azért mintha helyeselné, hanem azért, mert nem talált kifejezéseket a keblében dúló érzelmek számára. Csak a szeme úgy szaladt körben az üregében, mint két malomkerék. Végre megnémbe-relte magát.

— Nagyon szép, mondhatom, — hebegte. — Nagyon szép . . .

Szándékosan félre értettem ezeket a szavakat.

— Szép, az nem szó, drágám, — kiáltottam lelkesen. — Summerfieldné önagysága kétségtelenül a legszebb nő, akit valaha láttam életemben. De elhatározásomat nem ez a külső körülmény, hanem mennyasszonyom szív- és észbeli tulajdonságai döntötték el, érti? Olyan szerencse ez rám nézve, hogy még álmodni sem mertem volna az ilyesmiről! És ami a fő: ő is szeret, imád engemet, Jusztin, imád! Olyan boldog vagyok, hogy ki sem mondhatom! Csak nem gondolta, hogy sohasem fogok megnősülni? Minek is néz

tulajdonképen? Aztán lesz legalább, aki valamikor, ha üt az utolsó óra — —

— Ne nevetesse ki magát nagyságos úr, — vágott a szavamba a házvezetőnőm, akire a megható beállításom egyáltalában nem tett mélyebb benyomást, — nekem nem lehet semmit sem bebeszélni! A nagyságos úr lépre ment, ez már a nagyságos úr baja és nem az enyém. De én egy tisztességes leány vagyok és én nem maradhatok ebben a házban, én nem nézhetem, hogy egy idegen nő alszik a nagyságos úr ágyában, és überhaupt — —

— Maga bolond! — förmedtem rá Jusztira, hirtelenül megértve és méltányolva aggodalmaskodását. — Csak nem képzeli, hogy addig, amíg meg nem esküdtünk, itt fogok maradni egy tető alatt a mennyasszonyommal? Még ma máshová megyek, hogy hová, még nem tudom, de nyugodt lehet, semmi sem fog történni, ami megsérthetné szűzi szívének nemes érzelmeit. Az ellen azonban, remélem, nem lesz kifogása, ha ebédre, vacsorára haza jövök, mi?

Ezen szavaim nem tévesztették el a hatásukat és Jusztin majdnem röstelkedve beadta a derekát.

Ettől a perctől fogva mintha maga is beleszeretett volna Millicentbe, megleste, hogy csak láthassa, hacsak egy pillanatra is, de már néhány nap múlva mindenféle ürügy alatt be is merészkedett a szobába, hogy kikérje a parancsát az étrendet illetőleg — meglehetősen meddő vállalkozás, mert Millicent nem tudván sem magyarul, sem németül, közvetlen érintkezésük sohasem vezetett eredményre. De ez nem zavarta meg Jusztit abban, hogy Millicentet állandóan körül ne vegye szeretetével. Ennek bevallom, őszintén örültem, de annál inkább aggódtam amiatt, hogy Jusztin és Grantné, a komorna közötti viszony, amely az első perctől kezdve sem

volt valami nagyon bensőséges, láthatólag kezdett romlani. Egyik lenézte a másikat, de csak látszólag, mert alapjában véve csak irigykedtek egymásra és féltékenykedtek. Ezt kétségtelenül elősegítette az a körülmény is, hogy a két nő egy szobában lakott, amin annál kevésbé sem tudtam segíteni, mivel akármelyiküket helyezem be akár a szalonba, akár a dolgozószobámba, a másik okvetlenül halálosan megsértődik. Így tehát be sem avatkoztam a dolgukba és folytonos rettegések közepette a Sorsra bízam az események további fejlődését.

Ugy cselekedtem, amint a szigorú erkölcsű Jusztinnak megígértem: még aznap elköltöztem a lakásomból, de szerencsémre nem kellett megszire mennem. Lakott ugyanis a Trombitás utcában, tehát a tőszomszédságomban, egy Kehess Sándor nevű ujságíró barátom, akinek — milyen néha a véletlen! — szintén csak nem rég jött meg az esze s aki szintén jegyben járt valakivel, még pedig egy a megszállott területről Pestre menekült vidéki primaballerinával, úgy hogy nála teljes megértésre találtam. Szó nélkül befogadott ágyrajárónak. Az ő esete az enyémtől csak annyiban tért el, hogy neki nem volt olyan szemérmes Jusztija, mint én nekem, akinek kedvéért el kellett volna mennie hazulról csakis azért, mert a mennyasszonya nála lakott. Ugyanis tényleg nála lakott a mennyasszonya, körülmény, amely bár rámnézve nem volt fontos, mégis érdemes arra, hogy leszögezzem.

Azt hiszem, érthető, hogy nem kívántam egyebet, mint mielőbb véget vetni ennek az ideiglenes állapotnak. Most, hogy már egyszer A-t mondtam, minden erőmmel azon voltam, hogy ki mondhassam azt a bizonyos B-t is, amelyet az én esetemben az anyakönyvvezető, illetve az oltár előtt egész angolosan úgy kell kiejteni, hogy „igen“, és reggeltől estig, hol egyedül, hol Mil-

licent kíséretében lóttam=futottam az előljáró= sághoz, az angol főmegbízotthoz, a plébánoshoz, az ügyvédemhez, a közjegyző, az igazság meg a külügyek miniszteriumába, hogy rendbe szedjem okmányainkat, beszerezsem a szükséges engedélyeket, elhárítsam az akadályokat, mert bizony ilyenek is voltak.

Mindég azt hittem, hogy semmi sem könnyebb, mint megházasodni, s még ma is szent meggyőződésemmel, hogy az államnak egyenesen kötelessége, ezt a nemes szándékot tőle telhetőleg támogatni. Ugy látszik tévedtem. Azt kellett tapasztalnom, hogy mintha összefogna az egész világ, hogy megakadályozza az embert tisztességes és becsületes törekvéseiben, arról nem is szólva, hogy a mi esetünket a legnagyobb mértékben komplikálta még az a körülmény is, hogy Millicent Skóciában született és Indiában jutott özvegységre, ami bőséges alkalmat nyújtott a legbonyolultabb hivatalos iratok megszerkesztésére.

Szóval, ezek az apróságok meglehetősen elkeserítették a boldogságunkat, amely különben teljes lett volna nyúl=utcai Buenretirónkban — ahol, az éjszakáktól persze eltekintve, egészen visszavonultan és távol a világ zajától úgy élünk, mint a galambok. Nem tudom, én változtam=e meg annyira az utóbbi időben, vagy Millicent esett=e át valami megmagyarázhatatlan átvedlési folyamaton, annyi tény, hogy ellentétben a Börgöz=Szentmihályon eltöltött napokban állandóan napirenden lévő félreértésekkel, most akkora volt köztünk az egyetértés, hogy majdnem féltem tőle. Félttem tőle, pedig nemcsak azért, mert magam is meglepődtem azon a bárányi türelmemen, amellyel féken tartva szenvedélyeimet vártam, vártam az esküvőnk napját, hanem azért is, mert egy alkalommal Jusztiránk nyitott, amikor éppen szépen illedelmesen egymás mellett ültünk és valami könyvet néz=

tünk. Ránk nézett és erősen fejét csóválva, majdnem bosszúsan kiszaladt. Mikor azután négy szemközt kérdőre vontam, vésztjósító tekintettel felelte:

— A nagyságos úrnak sohasem tetszik veszekedni a mennyasszonyával, ennek rossz vége lesz! És überhaupt — —

Jusztí nem tévedett. Ha nem is lett végeredményben éppen rossz vége a dolognak, mégis egész másképp történt minden, amint gondoltam.

Egy szép napon ugyanis — május végén volt és azért jártam bent a városban, hogy rávegyem kiadómat összes eddig megjelent könyveimnek egy újabb egyetemes kiadásának rendezésére, kísérlet, amely sajnos csak azzal járt, hogy a kiadóm egészségi állapotom iránt kezdett őszinte aggodalommal érdeklődni, — az ebben az évben tapasztalható egészen szokatlan hőségtől és a túlsúfolt villamoson tett utazásomtól félholtan haza érkezve, becsöngettem a nyúl-utcai lakásomban. Jusztí nyitott ajtót. Rögtön észrevettem rajta, hogy valami nincs rendjén.

— No, mi az már megint? faggattam idegesen.

— Tessék csak besétálni, majd meg tetszik látni, — felelte olyan fagyosan, hogy tanácsosabbnak tartottam megelégedni ezzel a felelettel.

Rosszat sejtettem, valami ostoba levelet, idegességet, ok nélküli sírást, tudom is én? Nyugalmat színelve, gyors léptekkel a nappali szoba felé mentem és benyitottam. A szoba üres volt.

— Csak nem szökött meg Millicent? gondoltam önkéntelenül, bár semmi okom sem volt erre a föltevésre. Pillanatig álltam és figyeltem — csakugyan hallottam is valamit: mintha suttogva beszélgetnének a hálószobában, sőt halk nevetést is véltem hallani, még pedig egy férfi nevetését.

Még rosszabbat sejtve, mint már az imént,

az ajtóhoz léptem és elszántan kopogtam. Semmi felelet. Megismételtem a kopogást, most már erősebben, türelmetlenül. Határozottan halottam, amint suttognak bent a szobában. Valami kellemetlen, bizonytalan érzés fogott el. Rátettem a kezemet a kilincsre — az ajtó le volt zárva.

— Millicent! — szóltam néhány másodperc múlva és bosszankodva vettem észre, hogy a hangom veszedelmesen hasonlított az öreg Summerfield hangjához három héttel azelőtt, amely engem akkoriban tudvalevőleg repedt fazéokra emlékeztetett.

— Halló, maga az? — felelte belülről hihetetlen biztonsággal és vígan Millicent.

— Persze, hogy én vagyok! Kérem, nyissa ki az ajtót!

Millicent nevetett:

— Várjon egy kicsit, most nem lehet.

Most már a legrosszabbat sejtettem.

— Nem lehet? Nem lehet? Mit jelentsen az, hogy nem lehet? — jött ki belőlem oly ijeszítően, hogy magam is megijedtem. — Ki van még odabent?

Millicent nagyokat kacagott.

— Találja ki! — felelte a legkisebb zavar nélkül.

Ilyen vakmerőség hallatára már saját magamnak is tartoztam azzal, hogy hátra tántorogjam. Minden emberrel legalább egyszer életében megszokott esni, hogy megáll az esze. Akkor nekem is megállt. Határozottan ott tartottam megint, ahol Börgöz-Szentmihályon, amikor megállapítottam, hogy analfabéta vagyok. Ez az arcátlanság fölülmult mindent, amit az én szegény nyomorult magyar eszemmel eddig tapasztaltam. Bizonyára ezért állt meg. Mégis összeszedve minden lelki erőmet, igyekeztem továbbra is nyugalmat színlelni.

— Azt hiszem, Millicent, — mondtam a helyze-

temben lévő férfihez illő méltósággal, — hogy ez a pillanat nem alkalmas arra, hogy engem talányok megfejtésével szórakoztasson. Be fogja látni, hogy érdekel, kit rejteget abban a szobában, amely mellesleg mondva az én hálószobám.

Mély csönd, majd újabb suttogás. Rá akartam magamat vetni az ajtóra, hogy betörjem, de szerencsémre még eszembe jutott, hogy ezzel a cselekedettel a házi úrral is juthatnék konfliktusba, ami egészen fölösleges volt. Egyébként ugyanabban a pillanatban, közvetlenül az ajtó mögött megszólalt egy — amint utólag, persze sokkal később, megállapítottam, egészen szimpatikus — férfihang.

— Ennek tökéletesen igaza van, — szólt a hang — (természetesen angolul, hiszen az én életemben már minden angolul folyt, még csoda, hogy nem tört ki rajtam az angolkór) — csak néhány percnyi türelmet kérek és rögtön lesz szerencsém megszorítani a kezét. E pillanatban ezt, sajnos, nem tehetem meg, az öltözetem ugyanis kissé hiányos — —

— Szemtelenség! — nyögtem félholtan, tehetlenségemben rázva az ajtót.

— Ó ne mondja ezt, — folytatta a hang belülről, — ez csak természetes és ha értem is megbotráncozását, mégis megbocsájtható. Én ugyanis Harry Summerfield vagyok és csak a férj jogán tartózkodom nőmmel zárt ajtók mögött. Ma érkeztem Bombayból . . .

Rábámultam a zárt ajtóra, mint az a bizonyos borjú arra a bizonyos újkapura. Azt gondoltam, hogy a kiadómnak talán mégis igaza volt, amikor egy órával azelőtt aggodalommal érdeklődött egészségi állapotom iránt, de mivel nem tört ki rajtam semmi, amit veszetségnek, de még frásznak vagy hasonló bajnak sem lehetett volna minősíteni, biztosra vettem, hogy ez csak egy későbbi időpontban fog bekövetkezni,

amiért is leengedtem magamat a közelben lévő pamlagomra. Arra, amelyen a sok selyempárna volt.

— Az embernek semmitől sem szabad megijednie, — szóltam félhangon és szerencse volt, hogy ez eszembe jutott, mert rögtön éreztem, hogy s mint tér vissza a bátorságom. Ne tessék félreérteni: nem mintha féltem volna, a hálószobámban kényelmesen öltözködő s már ezért is bizonyára szintén bátor férfiútól — ó nem! Ha bátorságról beszélek, arra csak annyiból volt szükségem, hogy higgadtan szembe nézhessek azzal a ténynyel, hogy ismét egyszer kénytelen voltam a házasság intézményeit illetőleg megváltoztatni elveimet. S ez egyszer ez oly meglepően gyorsan és simán ment bennem véghez, mintha sohasem változtattam volna meg őket. Alig győztem bevárni, hogy megmondhassam a fiatal Summerfieldnek, mennyire örülök, hogy megkerült. S ebből láttam, hogy a világon a legrosszabb férj én volnék, s ha volt valaki, aki nem születt a házasságra, akkor is csak én voltam.

Ma már nem tudom pontosan megállapítani, hogy mennyi időt töltöttem a pamlagon, de arra határozottan emlékszem, hogy vagy harminc cigarettát szívtam el egymás után, amiből arra kell következtetnem, hogy Harry Summerfield tényleg nem túlságosan sietett az öltözködéssel, illetve, hogy Millicent — vagy ne nevezzem-e ismét rövidesen Mrs. Summerfieldnek? — nem nagyon biztatta. És ezen nem lehetett csodálkozni. Megértő lélek vagyok, így tehát megértettem azt is, hogy öt évi lemondás után, a házastársaknak volt — mondani valójuk. Továbbá, Bombayból Budapestre utazni sem csekélység, tehát az sem volt csoda, hogy Summerfieldnek jól esett a pihenés, kiváltképen az én ágyamban, amely elsőrendű gyártmány.

Egyetlen egy dolgon elcsodálkoztam, nevezé-

tesen azon, hogy mégis milyen nyugodtan fogom fel ezt a visszavonhatatlanul utolsó fordulatot ebben az egész ügyben. Így például pillanatig sem gondolkoztam azon, sírjak-e vagy nevessek örömben, mint ilyen helyzetben szokás.

Végre megfordult a kulcs a lakatban, kinyílt az ajtó, s megjelent a boldogságtól ragyogó Mrs. Summerfield oldalán egy férfi, akiről készséggel elismerem, hogy mindnyájunkkal: az apóssal, Tommyval, de még velem is fölvehette a versenyt. Olyan volt, mint az élet, látszott rajta, hogy sohasem törte magát komoly munkában, s minden egyes mozdulata csak *golf* és *yachting* volt. Fölkeltem.

Amikor megpillantott, megragadta a kezemet s azt erősen megrázta.

— How do you do? — kérdezte a legbarátságosabban, majd, persze be sem várva a választ, rögtön hozzá tette: — Mrs. Summerfieldtől hallom, hogy milyen végtelenül nemesen és önfeláldozóan volt segítségére azokban a kutatásokban, amelyeket hollétem kipuhatolására egész családom annyi eréllyel, de oly kevés ügyességgel folytatott Magyarországon, amikor mint hajótörött egy elhagyatott szigeten csücsültem az óceán közepén. Legyen meggyőződve, hogy szívességét sohasem fogom elfelejteni!

— Ez mind semmi — szólt bele Mrs. Summerfield, helyesen oda bújva a férjéhez és olyan elfogulatlanul, hogy pillanatra magam is megfeledkeztem róla, hogy reggel még jegyesek voltunk, — van a mi barátunknak még egy nagy, egy óriás érdeme, amelyért aztán igazán hálás lehet neki.

A férj nagy kék szemével ránézett az aszszonyra.

— És pedig? — kérdezte.

— Öt év hosszú idő, — felelte kissé elkomolyodva Mrs. Summerfield — és már-már azon gon-

dolkoztam, nem tartozom-e már az egészségemnek is azzal, hogy ismét férjhez menjek? Ebben a lelkiállapotban ismerkedtem meg ezzel a fenkölt gondolkozású gentlemannel és mondhatom, egyedül neki köszönheti, Harry, hogy nem estem bigámiába.

— Igazán? — szölt Summerfield és meghatottan előbb az asszonyra, majd én rám szegezte a tekintetét.

— Bizony, — bólogatott huncutus mosollyal a nő, — megvédelmezett a bűn ellen . . .

Nem kutattam e szavak jelentőségét, attól tartottam, hogy nem is voltak olyan megtisztelőek, mint amilyeneknek Summerfield kétségtelenül gondolta. Csak egyszer később, de sokkal később, amikor a boldog pár már régen elhagyta volt Magyarországot és amikor már régen megkötöttük volt a békét — azt a békét, amely békében olyan volt, mint a Mrs. Summerfieldnek nekem szóló dicsérete — kénytelen voltam megújítani bizonyos emlékeket, amelyeket mint nem odavalókat legszívesebben egészen kiirtottam volna életem történetéből. Kézbesítettek ugyanis számomra egy kis posta csomagot, amelyet bizonyos gyanakvással bontottam fel, mert Londonból való volt. Hosszúka, igen ízléses apró bőrtokot pillantottam meg, s amikor kinyitottam, mellű volt benne: egy brilliánsokkal kirakott kis Mercedes-kocsi . . .

Jusztí könnyezett örömeiben, amikor oda ajándékoztam neki. Büszkén viseli keblén, de csak vasárnap, ha kimenője van.

OSZK

OSZK

